

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKULLARDA OKUMA BECERİLERİ DERSİNİN
UYGULAMA ALANLARI
(Kayseri İli Örneği)

Hazırlayan
Hasan Hüseyin MEYDAN

Danışman
Doç. Dr. Kudret ALTUN

Yüksek Lisans Tezi

OCAK 2016
KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKULLARDA OKUMA BECERİLERİ DERSİNİN
UYGULAMA ALANLARI
(Kayseri İli Örneği)
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Hasan Hüseyin MEYDAN

Danışman
Doç. Dr. Kudret ALTUN

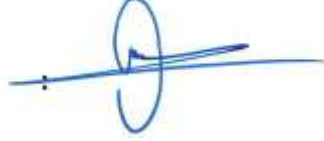
OCAK 2016
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Hasan Hüseyin MEYDAN

İmza

“Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları (Kayseri İli Örneği)”
adlı yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma
Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Hasan Hüseyin MEYDAN

Danışman
Doç. Dr. Kudret ALTUN

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN

Doç. Dr. Kudret ALTUN danışmanlığında Hasan Hüseyin MEYDAN tarafından hazırlanan “Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları (Kayseri İli Örneği)” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

29/01/2016

JÜRİ :

Danışman: Doç. Dr. Kudret ALTUN

Üye : Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Üye : Doç. Dr. Duygu UÇGUN

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 10/02/2016 tarih ve 07-02 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.....

10/02/2016

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK
 Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma “Okuma Becerileri” seçmeli dersinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşlerine başvurarak, okuma eğitimi sürecinde öğretmen ile öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek, bu sorunlara çözüm önerileri sunmak ve dersin verimliliğini artırmak amacıyla yapılmıştır.

Beş ana bölümden oluşan araştırmanın giriş bölümünde araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi belirtilip sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise araştırmanın kuramsal çerçevesine değinilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu ve verilerin nasıl toplandığı ile analizine dair bilgiler bulunmaktadır. Dördüncü bölümde katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar yer alırken; araştırmanın son bölümünde ise elde edilen verilere yönelik sonuçlar açıklanmış ve bu sonuçlara dayalı önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sürecinde benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve öğrencisi olmaktan onur duyduğum tez danışmanım, kıymetli hocam Doç. Dr. Kudret ALTUN’ a minnettarım.

Ayrıca bu süreçte bilgi ve birikimini aktararak yaptığı önerilerle araştırmama katkı sağlayan ve yardımcı olan Doç. Dr. Adnan KARADÜZ’ e, eğitim hayatım boyunca emeği geçen tüm öğretmenlerime, görüşlerine başvurduğum Türkçe öğretmenlerine teşekkürlerimi sunarım.

Sevgi ve güvenleriyle bugünlere gelmemi sağlayan değerli aileme ve her anımda yanımda olup çalışmalarımı sabırla destekleyen ve beni yüreklendiren sevgili eşime ve biricik kızıma sonsuz teşekkür ediyorum.

ORTAOKULLARDA OKUMA BECERİLERİ DERSİNİN UYGULAMA ALANLARI (KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ)

Hasan Hüseyin MEYDAN
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2016
Danışman: Doç. Dr. Kudret ALTUN

ÖZET

Nitel olarak yapılan bu çalışmanın amacı; 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren ortaokullarda uygulanan “Seçmeli Okuma Becerileri” dersine ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirmektir. Bununla birlikte dersin uygulanması sürecinde kullanılan yöntemler ile öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek, bu sorunlara çözüm önerileri sunmak ve dersin verimliliğini artırmaya yönelik tespitlerde bulunmak da çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda öğretmenlere yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu uygulanmıştır.

Bu araştırma; Kayseri ilinin Kocasinan, Melikgazi ve Talas merkez ilçelerinde yer alan 14 farklı ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, bu okullarda görev yapmakta olan ve aynı zamanda “Seçmeli Okuma Becerileri” dersine giren 24 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme esas alınarak oluşturulmuştur. Görüşme yoluyla elde edilen araştırma verileri betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir.

Araştırma sonucunda, “Seçmeli Okuma Becerileri” dersinin okuma eğitimi açısından oldukça gerekli olduğu görülmüştür. Bunun yanında uygulama sürecinde okuma becerisinin geliştirilmesi için farklı yöntemler kullanılmasına rağmen öğretmenlerin kaynak ve materyal konusunda sıkıntı yaşadığı, öğretim programının yenilenerek etkinlik ağırlıklı bir ders kitabı hazırlanmasının gerekli olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Okuma Eğitimi, Okuma Becerileri, Kitap Okuma Alışkanlığı

**PRACTICE FIELDS OF READING SKILLS LESSON IN SECONDARY
SCHOOLS (EXAMPLE OF KAYSERI)**

Hasan Hüseyin MEYDAN
Erciyes University, Institute of Educational Sciences,
Department of Turkish Education
Masters Thesis, January 2016
Counselor: Associate Professor Kudret ALTUN

ABSTRACT

The aim of this resarch which was done qualitatively is to evaluate the teacher's views about the "Selective Reading Skills" class which was studied in secondary schools beginning from 2012-2013 academic year. Apart from this, identifying the methods that the teachers use and the problems that the student face during the study of this lesson, offering solutions to solve these problems and making observations to increase the productivity of this lesson are included in the aim of this research. With these aims in mind, and interview form which consists of open ended questions are given to the teachers.

This research was performed in 14 different secondary schools that are in the different disticts of Kayseri like Kocasinan, Melikgazi and Talas. Study group of this resarch includes 24 Turkish teachers who work in these schools and teach "Selective Reading Skills" lesson. Study group is created based on typical situation sampling method that is one of the purposeful sampling methods. Research data, which was obtained thorough interviews, is analyzed with the use of descriptive analysis.

After the research, it can be seen that "Selective Reading Skills" lesson is very neccessary for reading education. Furthermore, it is determined that although different methods are used to imporve the reading skills during the lessons, teacher have probems finding materials and sources, and creating a new cousebook that is more activity based by renewing the cirriculum is necessary.

Key Words: Reading, Reading Education, Reading Skils, Habit of Reading

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	ii
KABUL VE ONAY	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii

1. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	5
1.5. SAYILTILAR.....	6
1.6. SINIRLILIKLAR.....	6
1.7. TANIMLAR	6

2. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER.....	8
2.1. Dil.....	8
2.2. Ana Dili ve Ana Dili Öğretimi.....	10
2.3. Okuma.....	12
2.4. Okuma Yöntem ve Teknikleri.....	14
2.4.1. Sessiz Okuma.....	14
2.4.2. Sesli Okuma.....	15
2.4.3. Göz Atarak Okuma.....	15
2.4.4. Özetleyerek Okuma.....	15
2.4.5. Not Alarak Okuma.....	16

2.4.6.	İşaretleyerek Okuma.....	16
2.4.7.	Tahmin Ederek Okuma.....	16
2.4.8.	Soru Sorarak Okuma.....	17
2.4.9.	Söz Korosu.....	17
2.4.10.	Okuma Tiyatrosu.....	17
2.4.11.	Ezberleme.....	18
2.4.12.	Metinle İlişkilendirme.....	18
2.4.13.	Tartışarak Okuma.....	18
2.4.14.	Eleştirel Okuma.....	19
2.5.	Okumanın Önemi.....	19
2.6.	Okuma Eğitimi.....	21
2.7.	Okuma Eğitiminde Türkçe Öğretmeninin Rolü.....	22
2.8.	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Okuma Eğitimi.....	24
2.9.	Okuma Becerileri Dersi.....	27
2.10.	Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı.....	29
2.10.1.	Programdaki Beceri ve Kazanımlar.....	30
2.10.2.	Elektronik Okuma (E-okuma).....	34
2.11.	Okumada Ölçme ve Değerlendirme.....	36
2.12.	İlgili Bazı Araştırmalar.....	38

3. BÖLÜM

3.	YÖNTEM.....	41
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	41
3.2.	Çalışma Grubu.....	42
3.3.	Verilerin Toplanması.....	44
3.4.	Verilerin Analizi.....	45

4. BÖLÜM

4.	BULGULAR VE YORUM.....	46
-----------	-------------------------------	-----------

4.1.	Öğretmenlerin Okuma Becerileri Dersinde Yararlandıkları Kaynaklara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	46
4.2.	Ders İçinde Yapılan Etkinlikler ve Öğrencilerin Etkinliklere Katılım Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	49
4.3.	Okuma Becerileri Dersinde Uygulanan Etkinliklerin Hazırlanmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	51
4.4.	Okuma Becerileri Dersinde Yer Alan Kazanımların Yeterliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	53
4.5.	Okuma Becerileri Dersini Uygulamada Yaşanılan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	56
4.6.	Okuma Becerileri Dersinde Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	58
4.7.	Okuma Becerileri Dersinin Okuma Hızı ve Düzeyi Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	61
4.8.	Okuma Becerileri Dersinde Öğrenci Katılımının Artırılması Adına Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	63
4.9.	Okuma Becerileri Dersinin Öğrenciyi Okumaya Ne Oranda Teşvik Ettiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	66
4.10.	Okuma Becerileri Dersinde Öğrencilerin Hangi Etkinliklere Daha Çok Katıldıklarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	68
4.11.	Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Eksikliklere İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	69
4.12.	Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda Gereksiz Görülen Yerlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	71
4.13.	Okuma Becerileri Dersinin Öğrencilere Okuma Alışkanlığı Kazandırmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	72
4.14.	Okuma Becerileri Dersindeki E-Okuma Becerisi ile İlgili Çalışmalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	74
4.15.	Okuma Becerileri Dersinde Materyal Kullanımına İlişkin Bulgu ve Yorumlar..	76
4.16.	Okuma Becerileri Dersinin Kitap Sevgisinin Kazandırılmasına ve Okuma Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	78
4.17.	Okuma Becerileri Dersinin Verimliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	81

4.18. Okuma Becerileri Dersinde Yer Alan E-Okuma Becerisinin Sosyal Medya Kullanımına Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	83
4.19. Okuma Becerileri Dersi ile Türkçe Dersinin Birbirini Tamamlayıcı Olma Özelliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	86
4.20. Öğretmenlerin Okuma Becerileri Dersinin Uygulanması Sürecindeki Gözlemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	88

5. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	91
5.1. Sonuçlar.....	91
5.2. Öneriler.....	95
KAYNAKÇA.....	98
EKLER.....	103
ÖZ GEÇMİŞ	108

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	43
Tablo 2. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları.....	43
Tablo 3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları.....	44

KISALTMALAR

C : Cilt

Çev. : Çeviren

Edt. : Editör

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

S. : Sayı

s.: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

vb.: ve benzeri

f: Frekans

%: Yüzde

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine ve araştırmanın yöntemine yer verilmiş; sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar belirtilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Günümüz dünyası bilginin sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğu bir dünyadır. Kişilerin bu değişimin gerisinde kalmayıp kendini geliştirmesi ise elzem bir hal almıştır. Bu doğrultuda kişi ihtiyaçlarını karşılamak, kendini geliştirmek, bilgiyi öğrenmek ve toplum içinde diğer bireylerle iletişim kurmak zorundadır. Bunun temeli ise dil becerilerinden okumaya dayanmaktadır.

Okuma bir beceridir ve bu beceri de verilecek iyi bir eğitimle gelişir. Bu beceri doğuştan gelmeyip daha sonra öğrenilen, geliştirilen ve hayat boyu kullanılmaya ihtiyaç duyulan bir beceridir. Bu durumda hem kişinin kendisine hem de aileye, öğretmenlere ve çevreye büyük görevler düşmektedir. İlköğretimin birinci kademesinde, okuma öğretimindeki amaç, okuma becerisini geliştirmektir. İlköğretimin ikinci kademesinden itibaren gerçekleştirilen okumanın amacı ise yeni bilgilere ulaşmaktır (Karatay, 2007, s. 8). İlkokulda sınıf öğretmenleri tarafından kazandırılan ve geliştirilen okuma becerisi ortaokulda farklı bir çehreye bürünmektedir. Artık öğrencinin bu beceriyi daha profesyonelce kullanarak değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurması söz konusu olmaktadır. Bunun sağlanması Türkçe dersiyle gerçekleşse de daha derine inildiğinde başlı başına bir alan olması sebebiyle “Okuma Becerileri” dersine ihtiyaç duyulmuştur. Bir nevi Türkçe dersinin tamamlayıcısı olarak düşünülmüş ve kapsamlı bir öğretim

programını hazırlanılarak okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Ülkemizde okuma alışkanlığının yeterince kazanılmamış olması toplumun genelini ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Her ne kadar bu sorun pek önemsenmese de Millî Eğitim Bakanlığı bu sorunun üstüne giderek çözülmesi için gerekli adımları atmıştır. Bunun sonucu olarak 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren ortaokullarda uygulamaya koyduğu yeni bir seçmeli ders ile okuma becerisinin bireylere kazandırılması, geliştirilmesi ve alışkanlık haline getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma; “Okuma Becerileri dersi nasıl işlenmektedir?”, “uygulama esnasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?”, “öğretmenlerin ve öğrencilerin dersten beklentileri karşılanmakta mıdır?”, “öğrencilerin okumaya karşı ilgisinde ve alışkanlığında etkisi olmuş mudur?” gibi soruların cevabını araştırmak, öğretmen ve öğrencilere bu konuda katkı sağlamak için hazırlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

“Okuma Becerileri” dersinin yeni bir ders olması sebebiyle uygulama, materyal ve programdaki hedef/kazanımların gerçekleştirilmesi noktasında birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların çözülmesi dersin verimliliğini artırarak amacına ulaşmasını sağlayacaktır. Bu ders 2012 yılında 5. sınıflar programına konulmuş olup dersin öğretim programı dışında öğretmenlerin elinde derse ilişkin herhangi bir kaynak bulunmamaktadır. Gerek ders kitabının gerekse öğretmen kılavuz kitabının olmayışı dersin işlenişinde bir birlikteliğin sağlanamaması sorununu doğurmuş, her öğretmen kendine göre bir yöntem belirlemiştir. Bu sebeple sınıf içi uygulamalarda birlikteliğin olması ve karşılaşılan sorunların çözülmesi büyük önem taşımaktadır.

Tüm bunlardan yola çıkarak bu çalışma; “Okuma Becerileri” dersinin uygulanması sürecinde öğretmen ile öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek, bu sorunlara çözüm önerileri sunmak ve dersin verimliliğini artırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için dersin uygulayıcısı olan öğretmenlere yönlendirilen aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okuma becerileri dersi için yararlandığınız herhangi bir kaynak var mı, varsa nelerdir?
2. Ders içinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz, öğrencilerin etkinliklere katılım düzeyleri nasıldır?
3. Etkinliklerinizi kendiniz mi hazırlıyorsunuz, hazırlarken yardımcı unsurlar ve yönlendiriciler olarak neleri tercih ediyorsunuz?
4. Okuma becerileri dersindeki kazanımları yeterli buluyor musunuz?
5. Okuma becerileri dersi öğretim programında uygulama sorunu yaşadığınız yerler var mı, varsa nelerdir?
6. Etkinliklerin ölçme ve değerlendirmesini hangi metotlarla yapıyorsunuz, öğrencilerin okuma beceri ve düzeylerinin gelişimini belirlerken hangi ölçme değerlendirme araçlarını kullanıyorsunuz?
7. Okuma becerileri dersinin öğrencilerin okuma düzey ve hızını geliştireceğine inanıyor musunuz?
8. Dersin işlenişini canlı hâle getirmek ve öğrencilerin derse katılımlarını arttırmak için neler yapıyorsunuz?
9. Okuma becerileri dersi sizce öğrencileri okul dışında da okumaya teşvik ediyor mu?
10. Öğrenciler dersle ilgili ne tür etkinliklere daha çok katılıyorlar?
11. Okuma becerileri dersi öğretim programının eksik olduğunu düşündüğünüz noktaları var mı?
12. Okuma becerileri dersi öğretim programının gereksiz olduğunu düşündüğünüz yerleri var mı?
13. Okuma becerileri dersinin öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığını düşünüyor musunuz?
14. Elektronik okuma (e-okuma) becerisinin kazandırılmasına yönelik ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?
15. Okuma becerileri dersinin işlenişinde materyal konusunda yaşadığınız sorunlar var mı?
16. Okuma becerileri dersinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?

17. Seçmeli okuma becerileri dersinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Bu dersin zorunlu değil de seçmeli olarak yer alması dersin hedeflerine ulaşmada herhangi bir olumsuzluğa yol açıyor mu?

18. Öğrencilerin sosyal medyaya olumsuz eğilimlerinin bu dersteki e-okuma becerisinin kazandırılması yoluyla olumluya çevrilebileceğini düşünüyor musunuz?

19. Okuma becerileri dersi kazanımları ile Türkçe dersi kazanımlarının birbirinin tamamlayıcısı olduğunu düşünüyor musunuz, varsa farklılıklar nelerdir?

20. Okuma becerileri dersinin uygulamaya konulmasından itibaren öğrencilerinizin dersi almadan önceki haline oranla, kitap okuma isteklerinin arttığını ve kitaba olan bakış açılarının değiştiğini düşünüyor musunuz, gözlemleriniz nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okuma sadece bireylerin değil toplumların gelişmesinde de oldukça önemli bir yere sahiptir. Okumayı kendine amaç edinmiş ve alışkanlık haline getirmiş bireylerden oluşan toplumlar gelişime ve değişime açıktır. Bir toplum okumaya hangi oranda önem verir ve zaman harcarsa o oranda gelişir, medeni toplumlar arasında yerini alır. Bir toplum için bu denli önemli olan bir kavramın o toplumu oluşturan bireyler tarafından bilincine varılması da oldukça önemlidir.

Ülkemizde öncelikle Türkçe dersi ve “Okuma Becerileri” dersi ile kazandırılıp geliştirilen bu beceri öğretim programlarında açık bir şekilde amaçladığı birey tipini yansıtmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı’yla dinlediklerini, izlediklerini ve okuduklarını anlayan, duygu, düşünce ve hayallerini anlatan, eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, durum ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2006, s. 3).

Programda okuma öğrenme alanıyla, öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla

yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri amaçlanmıştır (MEB, 2006, s. 6). Okumayı kuralarına uygun şekilde yapıp alışkanlık haline getirerek içselleştiren bireyler sadece eğitim sürecinde değil hayatın her aşamasında başarılı olur. Teknolojik gelişmelere ayak uyduran, düşünen, öğrenen, araştıran, sorgulayan, eleştiren bireyler kalkınmış ve çözüm odaklı toplumlar oluşmasını sağlar.

“Okuma Becerileri” dersinin kısa bir geçmişe sahip olması ve faydalanılabilecek bir kaynağın bulunmayışı bu derse giren öğretmenlerin uygulama noktasında sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Bu çalışma eğitim-öğretim sürecinde dersin uygulama sahasına inilerek dersle ilgili öğretmen görüşlerinin alınması, irdelenmesi ve bunlara çözüm önerileri sunulması bakımından önem teşkil etmektedir. Ayrıca bu çalışmanın gelecek yıllarda derse girecek öğretmenlere uygulama noktasında rehberlik edeceği düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma “Okuma Becerileri” dersi ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla görüşme yöntemiyle verilerin toplandığı nitel bir araştırmadır.

" Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları (Kayseri İli Örneği)" adlı bu çalışmanın verilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. İki kısımdan oluşan görüşme formunun ilk kısmında araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel ve mesleki bilgilerine yer verilmiş, ikinci kısımda ise dersin işlenişine yönelik öğretmenlerin görüşlerinin alındığı 20 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Bu görüşme formuyla öğretmenlerin dersin işlenişinde kullandıkları yöntemleri, karşılaştıkları sorunları, ders içi etkinlik ve araç gereç çeşitliliği, ölçme değerlendirme süreci, öğretim programına karşı düşünceleri ve öğrencilerin okumaya karşı ilgilerindeki değişimleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu süreçte araştırmacı görüşme formunu uygulamadan önce araştırmaya katılan öğretmenlerle tek tek dersin işlenişi ve kullanılan yöntemlerle ilgili bir ön görüşme yapmış ve incelenmek üzere öğretmenlere bir nüsha “Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı” teslim etmiştir. Yapılan bu görüşmede araştırmanın amacı hakkında

katılımcıları bilgilendirmiştir. İlk görüşmede görüşme zamanı ortak olarak belirlenmiş ve belirlenen bu zamanda görüşme formu uygulanmıştır.

Görüşme formu amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örneklemesine göre seçilen Kayseri il merkezinde bulunan 14 devlet okulunda görev yapan 24 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmen görüşme formu ölçülmek istenen değişkenleri ölçebilecek niteliktedir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmen görüşme formundaki sorulara içtenlikle ve güvenilir cevaplar vermiştir.
3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin evreni temsil ettiği kabul edilmektedir.
4. Araştırmaya katılan öğretmenler Okuma Becerileri Öğretim Programı'nı bütünsel olarak incelemişlerdir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılında Kayseri ili Kocasinan, Melikgazi ve Talas merkez ilçelerinde “Okuma Becerileri” dersine programında yer veren 14 farklı okulda görevli 24 Türkçe öğretmeniyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Ana Dili : “Başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra ilişkide bulunulan çevreden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin bir toplumla en güçlü bağımlı oluşturan dildir.” (Demirel ve Şahinel, 2006, s. 251).

Dil becerisi : “İnsanın sesli göstergeler aracılığıyla ya da doğal diller kullanarak anlaşma ve iletişim sağlama yetisi. Dört temel dil yetisi; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır.” (Demirel ve Şahinel, 2006, s. 251).

Okuma : “Ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir” (MEB, 2006, s. 6).

Beceri : “Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, maharet” (TDK, 2005).

Kazanım: Safran’a (2004) göre “kazanım, öğrenme süreci içinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla, öğrencilerin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir.” Kazanım bir programda “ne öğretelim?” sorusunun cevabı olan içeriği kapsar. Kazanım sözcüğü ile ifade edilmek istenen kavram, öğrenci açısından eğitim öğretim sürecinin sonucunda öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri ve davranışlardır. Öğretmen açısından ise eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin öğrenciye kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri ve davranışlar olarak tanımlanabilir (s. 54).

Öğretim Programı: Eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleşebilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fiziki imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan bir bütündür (Özbay, 2006, s. 15).

2. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1. Dil

Yaratılışı itibariyle soysal bir varlık olan insan, toplum içinde yaşamaya ve diğer insanlarla sürekli iletişim halinde olmaya mecburdur. Bu mecburiyet insanlığın doğduğu ilk zamanlardan itibaren “dil” kavramının ortaya çıkmasına vesile olmuştur. İnsanları birbirine yaklaştıran, onların bir arada yaşamasını sağlayan, toplumlar yaratan dil kavramı üzerinde alanında uzman kişiler ve araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar dilin birçok tanımını da ortaya çıkarmıştır.

Türkçe Sözlük’te (TDK, 2005) dil, “insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan” (s. 526) olarak tanımlanırken; Türkçe Dersi Öğretim Programı’na (2006) göre “dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan ve bütün öğrenme faaliyetlerinde anahtar bir rol oynayan doğal bir araçtır” (s. 2).

İletişimde dilin önemi çok büyüktür. Bir dil, ne kadar çok işlenirse, o kadar çok zenginleşir. Dil zenginleştikçe, o toplumda yaşayan insanların duygu ve düşünce dünyaları da zenginleşir ve insanlar daha çok algılama, kavrama ve yorumlama becerisine sahip olurlar. Toplumda iletişim kurabilme, insanları eğitebilme, tabiatı şekillendirebilme ve düşünce üretimi, yani her şey dile bağlıdır (Coşkun, 2008, s. 243).

Dilin iletişim boyutu dışında toplumsal açıdan da önemi belirgindir. Dil bir iletişim aracıdır demek, dilin birçok önemli özelliğini ve işlevini görmezden gelmek olur. Dil, o dili konuşan toplumun kültürünü yansıtan bir ayna, o kültürün düşünüş biçimini, dünyayı algılayışını belirleyen belki de en önemli etken, toplum içi ve toplumlar arası ilişkilerin ön koşuludur (Toklu, 2003. s. 9).

Ergin (2007) “dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir” (s. 3) diye tanımlayarak dilin toplumsal yönünü vurgulamıştır. Ünalın’a (2004) göre ise “dil, onu konuşan milletin yaşayış biçiminin, en geniş anlamda kültürünün, dünya görüşünün, tarih boyunca geçirdiği çeşitli evrelerin ve başka toplumlarla kurduğu ilişkilerin yansıtıcısıdır” (s. 4).

Yangın’a (1999) göre dil, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanılarak duygu, düşünce ve isteklerin, başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir araçtır (s. 2).

Korkmaz’a (1992) göre dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir (s. 43).

Aksan’ a (2003) göre ise dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır (s. 11).

“Bir milletin kültürü, milli özellikleri, duyuş ve düşünüşü, dünya görüşü o milletin diline yansır. Dil toplumdan bağımsız olamaz. Birey doğumu ile kendisini bir dil sisteminin içinde bulur. Fert konuştuğu dili hazır bulur. Dil ferde cemiyetin başısladığı en büyük miras ve donatımdır. Ana, baba, çevre, okul çocuğa dil vasıtası ile cemiyetin asırlar boyunca biriktirdiği hayat tecrübesini ve kültürünü de aktarır.” (Kaplan, 1977, s. 12).

Özbay’a (2006) göre dil, genel anlamıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en yaygın ve en güçlü araçtır. Bu araç, hayatın hemen bütün alanlarında türlü düşünceleri, duyguları, tutumları, inançları, değer yargılarını anlama ve anlatmada; yaşanan olaylarla ilgili bilgileri, kültür birikimini aktarmada kullanılmaktadır (s. 1).

“Bir milleti meydana getiren temel unsurlar arasında yer alan dil, milleti oluşturan bireylerin anlaşmalarını sağlayan araç niteliğindedir. İletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için bu aracın etkili ve verimli kullanılması şarttır. Kişinin iletişim yeteneğini çok büyük ölçüde, iletişim aracı olan dilini kullanabilme becerisi belirler” (Tekin, 1980, s. 17).

Yapılan bütün tanımlara bakıldığında vurgulanan ortak noktalar olarak dilin iletişimi sağlayan önemli bir araç olması, toplumu oluşturan bireyleri bir arada tutması ve kültürel mirası nesilden nesle aktarmada büyük rol oynaması göze çarpmaktadır. Bireyin gelişimi ve toplum içindeki yerinin belirlenmesi açısından dil edinimi ve ana dil öğrenimi daha da önem kazanmaktadır. Dilini iyi öğrenen ve iyi kullanan kişi kendini ifade etme ve çevreyi anlama noktasında bir adım önde olacaktır.

2.2. Ana Dili ve Ana Dili Öğretimi

“Ana dili, insanın yaşamı boyunca içinde yaşadığı topluma göre biçimlenen, başta beyindeki dil merkezinin oluşmasına koşut olarak, sosyokültürel etkileşimlerle gelişen, değişken bir göstergeler dizgesidir.” (Çelebi, 2006, s. 393). Yıldız’a (2003) göre ana dili “insanın çocukluktan beri tabii ortamlarda öğrendiği ve kendisini bütün iletişim alanlarında en rahat ve kolay ifade edebildiği dildir” (s. 6).

Ana dili önce anneden edinilen daha sonra aile ve çevreyle yoğrulan, son olarak da okulda alınan dil eğitimiyle şekillenen bir süreci kapsar. Tabii ki bu sürecin ilk kısmı gelişigüzel, içinde yanlış ve eksik öğrenmeleri de kapsayabilen bir süreçtir. Birey asıl ana dili eğitimini okulda alır ve bu daha sistematiktir. Dünyaya geldiği andan itibaren herhangi bir kalıtsal olumsuzluğu olmayan ve sosyokültürel olarak iyi bir çevrede yetişen bireyler, bunun üzerine okul hayatında da etkili bir dil eğitimi alırsa iletişim gücü yüksek bir yapıya kavuşur. Bu bireylerin oluşturduğu toplumlar da sağlıklı ve yaşanılır olur.

Ana dili öğrenme sadece sağlıklı iletişim için gerekli değildir. Bilgi ediniminde ve okul başarısında da ana dilinin iyi öğrenilmesi önem arz etmektedir. Bu durumu Ünalın (2006) “ana dili öğretimi özellikle ilköğretimde bütün derslerin temelini oluşturur. Ana dilinde yetkinliğe ulaştıkça düşünce yapısı, yorum gücü gelişen; duygu ve beğeni inceliği kazanan; millî ve evrensel kültür birikimini algılamaya başlayarak kimliğini

geliştiren bir öğrenci, ana dili dersi dışındaki diğer derslerde de büyük ölçüde başarılı olur” şeklinde açıklamaktadır (s. 1). “Böylece ana dili yalnızca bir dersin sınırları içinde kalmamakta, bütün derslerde tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır.” (Tezcan, 1983, s. 75). Türkçe dersine hâkim olmayan, dilinin kurallarını iyi bilmeyen öğrenci diğer derslerinde de başarısız olur. Türkçe dersi eğitim sürecinde diğer derslerin başarısı için bir araç konumundadır.

“Çocuğun ana dili öğreniminde ve gelişiminde; ailenin öğrenim durumu ve ekonomik durumunun yüksek olması çocuğun dil gelişimini olumlu yönden etkiler. Öte yandan, çocukla ilgilenilmemesi, ailenin ekonomik ve öğrenim konumu bakımından yetersiz olması çocukta dil gelişimini yavaşlatır.” (Yıldız ve diğerleri, 2008, s. 49).

Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünüşleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir (MEB, 2006, s. 2).

Ana dili öğretiminin amaçlarını Sever (2004) şu şekilde açıklamıştır:

- Öğrencilere; izlediklerini, dinlediklerini ve okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırma,
- Öğrencilere duygu, düşünce, tasarım ve yaşantılarını söz ya da yazıyla doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırma,
- Öğrencilere; Türk dilini sevdirmeye, kurallarını sezdirip benimsetme, onları Türkçeyi bilinçle ve özenle kullanmaya yöneltme,
- Öğrencilere sürekli ve planlı okuma alışkanlığı ve zevkini kazandırma,
- Öğrencilere düzeyine uygun kültürel ve sanatsal etkinlikleri izleme-dinleme zevk ve alışkanlığı kazandırma; onların estetik duygularının gelişmesine katkı sağlama,
- Öğrencilerin söz dağarcığını zenginleştirerek onların duygu ve düşünce evrenini genişletme; yorum gücünü geliştirme,
- Öğrencilerin ulusal duygu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapma,
- Öğrencilere Türk ve dünya kültür ürünlerini tanıtmaya,

- Öğrencilere Türk kültürünü tanıma ve benimsemelerinde, Türk yurdunu, ulusunu; doğayı, yaşamı ve insanlığı sevmelerine yardımcı olma,
- Öğrencilere bilimsel, eleştirel, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirme (s. 6-7).

Tüm bu amaçların gerçekleşmesine yönelik Türkçe dersi Öğretim Programı'nda okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma öğrenme alanları ile dil bilgisine yer verilmiştir (MEB, 2006, s. 3). Ana dili öğretiminin iki temel boyutu anlama ve anlatmadır. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini kapsamakta; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998, s. 36).

Dört temel dil becerisi birbirinden ayrı düşünülemez ve bir bütün olarak ele alınmalıdır. Öğrencilere eş zamanlı olarak kazandırılmalıdır. İçlerinden birinin eksik ya da yanlış ele alınması tüm ana dili öğretim sürecini olumsuz etkileyecek ve sürecin sekteye uğramasına sebep olacaktır. Türkçe Dersi Öğretim Programı ve ders kitapları incelendiğinde okuma becerisinin diğer becerilere oranla daha geniş kapsamlı olduğu görülmektedir ve ana dili öğretiminde bu beceri üzerinde önemle durulmalıdır.

2.3. Okuma

Okuma ana dili öğretiminin anlama boyutunda yer alan ve hayat boyu kullanılan çok yönlü bir beceridir. Çok yönlü olması sebebiyle okumanın tek bir tanıma indirgenemeyeceği açıktır. Yapılan her tanım bu becerinin farklı bir boyutunu da gözler önüne sermektedir.

Türkçe Sözlük' te (TDK, 2005) “okuma, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek” (s. 1494) olarak tanımlanmıştır.

“Okuma, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir.” (MEB, 2006, s. 6)

Okumanın tek yönlü olmadığını vurgulayan Akyol' a (2013) göre “okuma, okuyucu ve yazar arasında uygun bir ortamda gerçekleşen görüş alışverişidir.” (s. 15).

Güneş (2007) ise okumanın “görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beyin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreç” (s. 117) olduğunu belirtmektedir. Yani okumayı bir süreç olarak ele alıp çok boyutlu olduğunu dile getirmektedir.

Öz'e (2006) göre “Okuma, gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu kelime şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir” (s. 211). Yani okuma sadece gözün yaptığı bir eylem değildir, aynı zamanda zihinsel bir çaba gerektirir.

Okuma, “bireyi, sadece dış dünyayı algılamakla yetinen bir nesne olmaktan çıkarıp dünyayı kendi içinde içselleştirip yeniden kuracak bir özne durumuna ulaştıran en önemli dil becerisidir” (Yalınkılıç 2007, s. 227).

Dökmen' e (1994) göre “Okumak demek, kelimeleri ya da cümleleri görmek demek değildir. Okuyabilmek, özellikle anlayarak okuyabilmek için görmenin ötesinde birtakım zihinsel etkinlikler gereklidir. Okuma, bir algısal etkinliktir, bir düşünme sürecidir” (s. 15).

Okuma, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir (Kavcar, Oğuzkan, Sever, 1998, s. 41).

Okuma, basılı bir sayfadaki yazıdan düşüncüyü anlamak yahut bir sayfadan anlam çıkarmaktır (Binbaşıoğlu, 1993, s. 15).

Özbay (2007) okumayı, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin, beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci” (s. 4) olarak tanımlamıştır.

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur.” (Demirel, 2007, s. 109)

Okumayı karmaşık bir süreç olarak gören Sever (2004) bu sürecin dört farklı özelliğini şöyle açıklamaktadır:

1. Okuma bir iletişim sürecidir.

2. Okuma bir algılama sürecidir.
3. Okuma bir öğrenme sürecidir.
4. Okuma, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir (s. 13).

Yapılan tanımlar ve açıklamalara bakıldığında, okumanın yazıyı görme, algılama ve beyinde anlamlandırma etkinliği olduğu söylenebilir. Yani okuma hem fiziksel hem de zihinsel boyutları olan bir eylemdir. Dolayısıyla fiziksel ve zihinsel olarak hazır olmayan bir kişinin etkili bir okuma gerçekleştirmesinden bahsetmek mümkün değildir. Bunun yanında kişinin okuduğu metin hakkında bilgi sahibi olması, metne karşı ilgi duyması, kelime hazinesinin zengin olması gibi etkenler de bu eylemin kalitesinin artmasını sağlayacaktır.

2.4. Okuma Yöntem ve Teknikleri

Okuma becerisi ve alışkanlığının kazandırılması zor bir süreçtir. Bu zor süreçte bireye istenilen davranışların kazandırılması için kullanılan birçok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Aynı anda bu yöntemlerden birkaçının aynı anda işe koşulması gerekebilir. Bunu uygularken Türkçe öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Öğrenme ortamına, okumanın amacına ve metnin yapısına göre bu yöntemler değişiklik gösterebilir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2006) göre okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirmesi için kullanılan yöntem ve teknikler şunlardır:

2.4.1. Sessiz Okuma

Sessiz okuma sadece göz ve beyin arasında meydana geldiği için okuma hızlı gerçekleşir. Göz kelimeleri tek tek okumak yerine cümleleri ve paragrafları bir bütün olarak görür. Bu açıdan bakıldığında okuma içilen yapılan gayret, harcanan zaman ve alınan verim bakımından kazançlı bir türdür.

Demirel'e (2004) göre, sessiz okuma "ses organlarından herhangi birini hareket ettirmeden gövde ve bağ hareketleri yapmadan yalnız gözle yapılan okumadır" (s. 80). Bu yöntemde amaç okuma hızının artırılması ve akıcı okumayı sağlamaktır. (MEB, 2006, s. 66)

Sessiz okumada başarılı olmak için okuyucunun bazı yeteneklere sahip olması ve bu yetenekleri geliştirmesi gerekmektedir. Sözcük zenginliği, okuma hızı, kavrama ve zihinde tutma yeteneği bunlar arasındadır (Binbaşıoğlu, 1988, s. 137).

2.4.2. Sesli Okuma

“Sesli okuma, yüksek sesle ağız ve dil hareketleriyle yapılan okumadır” (Dökmen, 1994, s. 27). Sesli okumada amaç öğrencilerin okunan metinde geçen kelimelerin nasıl telaffuz edildiğini ve hangi bağlamda kullanıldığını anlamalarını sağlamaktır (MEB, 2006, s. 66).

Sesli okuma özellikle ilkokulda okumayı öğrenme sürecinde ve dinleme alışkanlığı kazanılmasında önemli bir yer tutar. Ayrıca okuma düzeyinin belirlenmesinde de oldukça faydalıdır. Bu yöntemde sürece ses organı da dâhil olduğundan okumanın hızında azalma olur ve okumaya ayrılan süre artar.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’na (2006) göre sesli okumanın en önemli şartı, kelimeleri doğru telâffuz etmek, okuma zevki uyandırmak ve konuşur gibi okumaktır. Sesli okumada hızlı okumaktan çok, uygun yerlerde duraklama yapmak önemlidir (s. 66).

2.4.3. Göz Atarak Okuma

Göz atarak okuma metni okumadan ziyade, metin hakkında bilgi sahibi olmak ve ana hatlarıyla anlamak için şekil olarak incelemektir. Metin üzerinde hızlı bir göz gezdirme söz konusudur ve bu yolla ayrıntılar atlanarak ana fikre ulaşılmaya çalışılır. Ünalın’a (2006) göre “bu tür okumalarda tarihlere, yerlere, isimlere, grafik, tablo ve bölümlere dikkat edilir” (s. 75).

Fazla bir süre gerektirmeyen bu yöntemde amaç konunun ayrıntılara girilmeden, ana hatlarıyla kavranmasıdır (MEB, 2006, s. 66).

2.4.4. Özetleyerek Okuma

Konunun ana hatlarının kavranması için yapılan bir yöntemdir. Bu yöntemde okumaya başlamadan önce metinle ilgili sorular belirlenir ve okuma o soruların cevaplarını bulma

amacıyla yapılır. Cevapları bulunan sorular bize metnin ana hatlarını verir. Bu ana hatlar bir paragraf halinde yazılarak özetlenmiş olur ve okuma tamamlanır. Özetleyerek okumada özet genel olarak yazıya döküldüğü için yazma becerisine de katkısı olan bir yöntemdir.

2.4.5. Not Alarak Okuma

Bu yöntemde amaç öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak, onların önemli bilgi, düşünce ve olayları hatırlamalarını sağlamaktır (MEB, 2006, s. 67). Öğrenci metin okuma sürecini önemli gördüğü bilgi, düşünce ve olayları kısa notlar alarak tamamlar. Süreç sonunda metindeki önemli yerler belirlendiği için ve öğrenci bu eylemi kendisi yaptığından konunun unutulması zorlaşır. Kalıcı öğrenme sağlama açısından oldukça faydalı bir yöntemdir.

2.4.6. İşaretleyerek Okuma

Bu yöntemde okunulan metindeki önemli yerler, kavramlar ve bilgiler öğrenci tarafından belirlenir, altı çizilir veya işaretlenir. Daha sonra işaretlenen kısımları yine öğrenci kendi cümleleriyle ifade ederek anlamlı bir metin haline getirir ve konu ana hatlarıyla kavranmış olur. İşaretleyerek okumanın not alarak okumadan farkı önemli olarak belirlenen kısımların yazıya dökülmeye gerek duymadan sadece işaretlenmesidir.

İşaretleyerek okumada amaç, konuyu anlamaya yardımcı olacak anahtar kelime ve kavramlar ile önemli görülen yerlerin belirlenmesidir (MEB, 2006, s. 67).

2.4.7. Tahmin Ederek Okuma

Metne yönelik tahminler yaparak okumanın sürdürüldüğü öğrencinin sürecin tamamında aktif olduğu bir okuma yöntemidir. Bu yöntemle amaçlanan öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak için metinde geçen duygu, düşünce ve olaylarla ilgili merak uyandırmaktır (MEB, 2006, s. 67). Burada işin can alıcı noktası “merak” duygusudur. Öğrenciyi aktif kılan, okuma sürecinin içine katan bu duygu sayesinde metne ve konuya karşı olan ilgi sürekli üst düzeydedir.

Tahmin ederek okuma iki boyutludur. Okuma süreci başlamadan metin öncesi tahminler yapılabileceği gibi metin okunurken yarıda kesilerek metnin devamına yönelik

tahminlerde de bulunulabilir. Bu süreçte uygun yerlerde uygun soruların sorulması kavrama açısından son derece önemlidir.

2.4.8. Soru Sorarak Okuma

Metin öncesi veya sonrası olarak iki farklı şekilde uygulanan, öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara cevapların arandığı okuma yöntemidir. Metin okunmadan önce metinle ilgili sorulan sorulara okuma esnasında cevap aranacağı için öğrencinin dikkati sürekli okunan metin üzerindedir. Metin okunduktan sonra sorular sorularak da metnin ne kadar iyi anlaşılıp anlaşılmadığı belirlenir. İki durumda da sorular öğrenciler tarafından hazırlandığı için sürece etkin katılımları sağlanır. Bu da yöntemin verimini artırır.

Soru sorarak okuma yönteminde amaç, okuma öncesinde ve sürecinde öğrencilere sorular hazırlatılarak metin üzerinde düşüncelerini ve metni anlamalarını sağlamaktır (MEB, 2006, s. 68).

2.4.9. Söz Korosu

Sınıf içinde grup olarak okumanın gerçekleştiği ve etkileşimin üst düzeyde olduğu bir okuma yöntemidir. Bu yöntemin ders başarısı düşük olan ve özgüveni gelişmemiş öğrencilere katkısı olacağı gibi sıkça kullanılması öğrencilerin akıcı okumasını da sağlayacaktır. Söz korusu yönteminde metin veya şiir öğrenciler tarafından grup olarak bölümler halinde sesli bir şekilde okunur.

Söz korusu yönteminin uygulamasındaki amaç, öğrencilerin okuma ve birlikte çalışma becerilerinin geliştirilmesidir (MEB, 2006, s. 68).

2.4.10. Okuma Tiyatrosu

Bir metin öğrenci tarafından düz bir şekilde okunduğunda akılda kalmayabilir. Bazı metinlerin akılda tutulması ve kavramanın gerçekleşmesi için farklı yöntemler kullanılmalıdır. Okuma tiyatrosu yöntemi özellikle olay yazılarında metnin içeriğinin değiştirilmeden okuma sonrasında öğrenciler tarafından diyalog haline dönüştürülmesi ve sınıf içinde canlandırması şeklinde uygulanır. Öğrenciler diyalog haline dönüştürdüğü metne hazırlanır ve sonrasında bunu canlandırır. Görselliğe dayandığı

için hem canlandırmayı yapanlar hem de izleyenler için zevkli bir yöntemdir Metin öğrenci tarafından değiştirildiği ve canlandırıldığı için metnin anlaşılması kolaylaşır.

Bu yöntemde amaç, öğrencilerin metnin yapısını, dilini ve metinde yer alan şahıs ve varlık kadrosunun özelliklerini anlamalarını sağlamaktır (MEB, 2006, s. 68).

2.4.11. Ezberleme

Kısa metinlerin, şiirlerin ve özlü sözlerin olduğu gibi akılda tutularak sunulduğu okuma yöntemidir. Bu yöntemle öğrencilerin özgüvenlerinin artması ve sosyalleşmeleri sağlanır. Genellikle şiirlerde uygulanan bu yöntemde öğrenciye ilgisine göre verilen metin belli bir süre sonunda ezberlenir ve sınıfta okunur. Sürekli ezber yapmak beyni canlı tutar, hafızayı güçlendirir.

Ezberleyerek okuma da denilen bu yöntemin amacı, “öğrencilerin hafızalarını güçlendirmek, kültürel ve edebî değere sahip metinlerdeki cümle yapılarını ve söz varlığını kavrayarak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamaktır” (MEB, 2006, s. 68).

2.4.12. Metinle İlişkilendirme

Metinler arası karşılaştırma yoluyla okunan bir metnin daha önce okunan bir metinle benzerliklerinin ve farklılıklarının belirlendiği okuma yöntemidir. Öğrencilerin okudukları metni kolay kavramaları için aralarında ilgi bulunan daha önce okunan başka bir metin sürece dâhil edilir. Çeşitli sorular sorularak ikisi arasında biçim, tür ve anlam bakımından ilgi kurmaya çalışılır. Böylece hem yeni metin kavratılır hem de önceden işlenen metin hatırlanmış olur.

Bu yöntemin amacı, öğrencilerin, okudukları metinle diğer metinler arasında ilişki kurmasını sağlayarak düşünme becerilerini geliştirmektir (MEB, 2006, s. 69).

2.4.13. Tartışarak Okuma

Sınıf içinde tüm öğrencilerin katıldığı, okunan metnin bir kısmına veya tamamına yönelik farklı görüşlerin sunulduğu okuma yöntemidir. Her bir öğrenci okunan metin

hakkında düşüncesini söyleyerek ortak düşüncelerde buluşurlar. Bu tartışma bir nevi doğruyu buldurur.

Tartışarak okumada amaç öğrencilerin, metinde işlenen konuyla ilgili bilgi, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşımlarını ve onların bilgi ve görüşlerinden yararlanarak farklı bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır (MEB, 2006, s. 69).

2.4.14. Eleştirel Okuma

Metin okuma esnasında öğrencilerin metne yönelik eleştirel bir gözle yaklaştıkları üst düzey bir okuma yöntemidir. Metni sorgulayarak yorumlama ve değerlendirme yapma söz konusudur. Öğrenci, bilgiyi direk kabul etmeyip sorgulama yoluyla kendi doğrularıyla karşılaştırır. Böylece yanlış bilgilenmenin önüne geçmiş olur.

Bu yöntemde amaç, öğrencilere okudukları hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini sağlamak; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla ve tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek kendi doğrularını buldurmaktır (MEB, 2006, s. 69).

2.5. Okumanın Önemi

Gelişmiş toplumlar ancak kendini geliştirmiş bireylerin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu bireylerin ve toplumların kendini geliştirmesinde de okuma önemli bir etkidir. Okuma alışkanlığı kazanmış toplumlar bilgiye kısa zamanda ve en güvenilir şekilde ulaşarak gelişimlerini sürdürürler. Okumanın gerek birey gerekse toplum üzerindeki etkileri göz önüne alındığında gelişim ve değişime ayak uydurma açısından çok önemli bir kavram olduğu su götürmez bir gerçektir.

"Modern dünyada yerimizi almak için, gerek kişiler gerekse toplum düzeyinde okumak zorunda olduğumuz bir gerçektir. Maddi ve manevi alanda kendimize güvenimizin artması için çok, ama çok okumak zorundayız. Okumak başlı başına bir sanattır (Pala, 1991, s. 23)

“Okuma bireysel bir etkinlik olmaktan çok toplumla ilgilidir. Bireyler topluma uyabilmek için okurlar. Okuma toplumun uygarlaşmış olmasına da bağlıdır. Uygur

toplumlarda okumak ilerlemenin bir gereği olarak ele alınırken, gelişmemiş toplumlarda okumayan bir kuşak tehlikesi söz konusudur.” (Demirel, 2003, s. 78)

Eğitim hayatında dil becerilerinin temelini ve başlangıcını da okuma eğitimi oluşturmaktadır. Okula yeni başlayan her öğrencinin ilk hedefi okumaktır. “Okuduğunu çabuk, doğru ve net olarak anlayabilen; duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlarını belli bir maksada yönelik olarak açık ve anlaşılır biçimde yazıyla ifade edebilen öğrenciler, hemen hemen her derste başarılı olur. Aslında pek çok dersteki başarısızlığın temelinde okuduğunu anlayamama, anladıklarını anlatamama yatmaktadır” (Tekin, 1980: 18).

Temizkan’a (2007) göre iyi bir okuma eğitimi öğrencilere şu yönlerden fayda sağlar:

- Ders kitaplarının kolayca okunup anlaşılmasına yardım eder.
- Kaynak kitaplardan daha iyi yararlanabilmeyi sağlar.
- Eleştirme ve değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
- Söz dağarcığını zenginleştirir.
- Yazılı ve sözlü anlatım gücünü geliştirir.
- Dil bilgisi kurallarını daha iyi kavramaya yardım eder.
- Yazım ve noktalama kurallarının doğru kullanılmasına yardımcı olur (s. 21).

Okumak kişinin çok kelimeyle karşılaşmasını ve bunları kavrayarak kullanmasını sağlar. Bu sayede çok kelimeyle kendini ifade etmesi daha kolay olacaktır. "Sözcük hazinemizi geliştirmenin yegâne yolu sürekli okumaktır. Bilmediğimiz sözcüklerin anlamlarını ya sözlük marifetiyle ya da metnin akışından çıkarırız. İkinci yol kalıcı olması ve kendimize mal olması bakımından, eğitimciler tarafından önerilmektedir" (Aktaş ve Gündüz, 2003, s. 18-19).

Akyol’a (2006) göre ise okuma, insanın yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir (s. 29).

"Algımız, dünyaya bakışımız, kimliğimiz ve kişiliğimiz okuma ile gelişir. Bilgilerimizi artırmayı, kendimizi tanımayı, tabiattaki güzelliklerin inceliğini anlamayı, düşünce çabukluğunu okuma ile artırırız. Kültürlü bir insan olmanın ve kendini tanımanın en etkili yolu okumaktan geçmektedir" (Karafilik, 2009, s. 24).

2.6. Okuma Eğitimi

”Karmaşık bir süreç olarak nitelendirilen okuma, görme ve seslendirme yönüyle fizyolojik, kavrama yönüyle de zihinle ilgili bir süreçtir. Bu karmaşık sürecin kişiye kazandırılması çalışmalarına okuma eğitimi denir.” (Özbay, 2009, s. 41).

Okuma eğitiminin bireye kazandırılma süreci teoriden çok uygulamaya dayanan, sürekli okuma alıştırmalarını içeren bir yapıdadır. Bu süreç ilkokulun ilk yılında başlayıp kişinin eğitim hayatı boyunca devam etmektedir. Son yıllarda okul öncesi eğitimde okuma eğitime hazırlık çalışmalarına başlandığı gözlenmektedir. Bu da öğrencinin ilkokula hazır bir şekilde gelmesini sağlamaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta okuma eğitiminin verileceği zamanı iyi belirlemektir. Bu sürece erken başlanırsa, henüz buna uygun bir zihinsel ve fizyolojik yapı oluşmadığı için okumaya karşı tutumda olumsuz etki yaratabilir. Tam tersi durumda da belli bir yaştan sonra alınan okuma eğitimi bireyde yeterli bir okuma yetisi kazandırmayabilir.

Okuma eğitiminin uygun gelişim çağında verilmesi ne kadar önemliyse kişiye göre uygun eğitimin verilmesi de o kadar önemlidir. Her birey aynı şekilde öğrenmez. Kimisi bu eğitime daha açıkken kimisinde bu süreç uzayabilir. İlkokulun ilk yılında okuma becerisini kazandırılmaya çalışılırken her öğrencinin aynı sürede okumayı öğrenemediği bundan kaynaklanmaktadır. Tüm bunları dikkate alarak okuma eğitiminin verileceği uygun bir program hazırlanmalıdır. Dökmen’e (1994) göre okuma becerisini geliştirmeye yönelik bir okuma programı şu üç hedefe dayanır:

- Okuyucunun görsel algı kapasitesini arttırmak,
- Kötü okuma alışkanlıklarının giderilmesi ve yeni okuma stratejileri öğretilmesi,
- Okuyucunun kelime hazinesini, genel kültür düzeyini ve uyarıcıları organize etme becerisini arttırmak (s. 27-28).

“Okuma eğitiminde öğrencinin okuyarak edindiği bilgiyi kendi hayatına uygulamada kendi kendisine yetmesini sağlayıcı bir eğitim politikası yürütülmelidir. Öğrenci başkasına bağımlı hale getirilmemelidir” (Uysal, 2010, s. 7) .

Okuma eğitimi süreci birçok zorluğun yaşanacağı uzun bir süreçtir. Bu süreç, eğitimi veren öğretmenler tarafından iyi yönetilmeli ve kazandırılması gereken beceri öğrenciye

açık bir şekilde anlatılmalıdır. Öğrenci bu süreçte ne gibi etkinlikler gerçekleştireceğini bilmelidir. Sever' e (1997) göre okuma eğitimine yönelik etkinliklerin hedefleri şu şekilde olmalıdır:

1. Okuma becerisi ve alışkanlığı kazandırmak
2. Okuduğunu anlama ve değerlendirme gücü kazandırmak (s. 19).

Okuma eğitiminde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta süreci zevkle hâle getirmek ve öğrenciyi okumadan soğutacak her türlü etkeni ortadan kaldırmaktır. Aytaş'a (2005) göre okumanın süreklilik arz etmesi isteniyorsa, onun bireye zorla kazandırılacak bir alışkanlık olmadığı, aksine temel bir ihtiyaç olduğunun kavratılması gerekmektedir (s. 462). Önemli olan öğrencide okuma bilinci kazandırmaktır. Okumanın hayatın her döneminde insanın ihtiyaç duyacağı bir eylem olduğu ve okuma olmadan bireyin kendini geliştiremeyeceği kavratılmalıdır. Bu bilinci kazanan birey zaten okumayı alışkanlık hâline getirip sürekli okuyacaktır. Bunun gerçekleşmesi için bu eğitimi veren öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Yapılacak ufak bir yanlış okuma eğitimi sürecinin olumsuz sonuçlanmasına ve okumayı, kitapları sevmeyen bireyler yetişmesine sebep olabilir.

2.7. Okuma Eğitiminde Türkçe Öğretmenin Rolü

Okuma becerisinin bireylere kazandırılması ve geliştirilmesi sürecinde etken rol oynayan birçok değişken bulunmaktadır. Bu süreçte en önemlisi belki de kişinin kendisidir. Okumayı sevmek, istemek ve ilgi duymak bu sürecin en önemli kısmı, ilk aşamasıdır. Bunun yanında kişinin ailesinin okumaya ve eğitime bakış açısı, arkadaş çevresinin tutumu, yaşadığı ortamın kültürel zenginliği ve öğretmenlerin uyguladığı stratejiler bu sürecin başarıya ulaşmasında oldukça önemlidir.

Öğretmen okulda çoğu öğrenci için bir idoldür ve örnek alınacak konumdadır. Bu konumu sebebiyle öğrencilerine iyi model olan öğretmen onların başarılı bir akademik hayatlarının olmasını sağlamaktadır. Aksi durumda ise onları okuldan ve okumaktan soğutan bir model durumuna düşmektedir. Okuma eğitiminde bu husus kendini daha da belli etmektedir. Eğer bir sınıfta bir ders esnasında veya okuma saatlerinde öğrenci öğretmenin kitap okuduğunu görüyorsa ve öğretmen öğrencinin okuduğu kitapların

genel olarak içeriği hakkında bilgi sahibiysen bunun öğrenciye yansıması olumlu olmaktadır. Hiçbir öğrenci sınıfta kitap okuması yönünde öğütler veren ama kendisi okumayan bir öğretmen görmek istemez. Kitap okuyan ve okumaya teşvik eden öğretmen öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada başarı olur.

Okuma eğitimi sürecini yöneten ve öğrenciye becerinin kazandırılması amacıyla rehber görevini üstlenen öğretmenlerin yeterliği bu noktada ayrı bir önem kazanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe öğretmenlerinin özel alan yeterliklerini belirlerken öğrencilerin okuma becerilerini geliştirebilme alanında Türkçe öğretmenlerine düşen görevleri 3 farklı düzeyde sıralamıştır. Bu yeterliklere göre Türkçe öğretmenleri:

- Öğrencilerin okumaya yönelik ilgi alanlarını belirler.
- Okuma etkinliklerinde mevcut kaynak ve materyallerden yararlanır.
- Kitap okumayı sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik etkinlikler düzenler.
- Öğrencilerin okumalarında söyleyişe, vurguya, tonlamaya ve noktalama işaretlerine dikkat etmelerini sağlar.
- Öğrencilerin okuma gelişim düzeylerine uygun olarak farklı okuma yöntem ve teknikleri kullanır.
- Okuma becerilerini geliştirmek için kullanacağı kaynakları, öğrencilerin ilgi alanlarına göre çeşitlendirir.
- Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını içselleştirmelerine yönelik çeşitli ve sistematik etkinlikler düzenler.
- Öğrencilerin okuduklarını anlama, yorumlama, değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik eşli ve grup etkinlikleri düzenler.
- Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek için meslektaşlarıyla işbirliği yapar.
- Öğrencilerin okuduklarını anlama, yorumlama, değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yönelik bütün öğrencilerin katılımının sağlandığı etkinlikler düzenler.
- Öğrencilerin okuma stratejileri geliştirmelerine ve kullanmalarına rehberlik eder.

- Ailelerle ve meslektaşlarıyla iş birliği yaparak kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılmasına yönelik okul içi ve okul dışı etkinlikler düzenler (MEB, 2008, s. 49).

Sonuç olarak bakıldığında genellikle okuma becerisinin kazandırıldığı ve alışkanlığa dönüştüğü dönem bireyin ilkokul ve ortaokul sürecine denk gelmektedir. Bu süreci yöneten ve öğrencilere bu eğitimi veren kişilere yani öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin bu sorumluluğun bilincinde olmaları ve bu yönde çalışmaları neticesinde kitapları kendisine rehber edinmiş nesillerin yetişeceği açık bir şekilde görülmektedir.

2.8. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Okuma Eğitimi

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisi diğer temel dil becerilerine oranla geniş bir yer tutmaktadır. Dil becerilerinin edinimine yönelik belirlenen kazanımlara bakıldığında; dinleme/izleme, konuşma ve yazma alanlarının her birine 42 kazanım belirlenmişken okuma alanına 51 kazanım ayrılmıştır. Bu durum her sınıf seviyesinde okuma eğitime verilmesi gereken önemi açıkça göstermektedir.

Program'da okuma öğrenme alanıyla, öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri amaçlanmıştır (MEB, 2006, s. 6). Bu amaçların en üst düzeyde gerçekleştirilmesi ancak iyi bir okuma eğitimi sayesinde gerçekleşir. Bu noktada programın uygulayıcısı olan Türkçe öğretmenlerine büyük görev düşmektedir.

Türkçe Öğretim Programı okuma alanında; “okuma kuralları, okunan metinlerin anlaşılması ve çözümlenmesi, anlamlandırılması, okunan metinlerin değerlendirilmesi ve okumanın bir alışkanlık hâline dönüştürülmesine yönelik olarak çeşitli kazanım ve etkinliklere yer verilmiştir. (MEB, 2006, s. 6).

Okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi için programda okuma alanına yönelik 5 ana amaç altında belirlenmiş toplam 51 kazanım yer almaktadır. Programda ayrıca okuma becerisine yönelik metinlerin nasıl olması gerektiğine, ders kitaplarında

yer alan türlerin çeşitliliğine ve etkinlik örneklerine de yer verilmiştir. Programdaki amaç ve kazanımlar ışığında okuma becerisinin kazandırılması ve ömür boyu kullanılacak bir alışkanlık haline getirilmesi için Türkçe dersi bir araç görevi görmektedir.

Okuma eğitiminin temeli öğrencinin okumayı nasıl yapacağını öğrenmesiyle başlar. İyi okuma, kuralına göre yapılan okumadır. Bunun için hedeflenen “okuma kurallarını uygulama” amacına yönelik belirlenen 5 kazanım şu şekildedir:

1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
2. Akıcı biçimde okur.
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur.
5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır (MEB, 2006, s. 24).

Metnin kavratılması noktasında öğrenciye kazandırılması hedeflenen “okuduğu metni anlama ve çözümleme” amacına yönelik belirlenen 31 kazanım vardır. Bunlar:

1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
3. Metnin konusunu belirler.
4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.
7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.
9. Metindeki amaç-sonuç ilişkilerini fark eder.
10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
11. Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
14. Metne ilişkin sorular oluşturur.

15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
16. Metnin planını kavrar.
17. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.
18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
19. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.
20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.
21. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
22. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
23. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.
24. Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
25. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
26. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.
29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
30. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.
31. Metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinir (MEB, 2006, s. 25-26).

Öğrenci okuduğu metni olduğu gibi kabul etmeyip, doğruluğunu ve yanlışlığını sorgulamalıdır. Okuduğuna yönelik içerik ve şekil bakımından yargıda bulunabilmelidir. Programda “okuduğu metni değerlendirme” amacına yönelik 2 kazanım yer almaktadır:

1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
2. Metni içerik yönünden değerlendirir (MEB, 2006, s. 27).

Okumanın bireye katkısının en fazla olduğu nokta sözcük dağarcığının artmasıdır. Kişi okuma sürecinde sürekli yeni kelimelerle karşılaşır ve kavramayı gerçekleştirmesi için bu kelimelerin anlamlarını öğrenir. Programda “söz varlığını zenginleştirme” amacına yönelik 4 kazanım belirlenmiştir. Bunlar:

1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.

2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur (MEB, 2006, s. 28).

Okuma becerisi alışkanlığa dönüşmediği sürece kişinin gelişimine hiçbir katkısı yoktur. Okumanın faydasını görenler onu alışkanlık haline getirmiş olup hayatının her döneminde onu bir ihtiyaç olarak ilke edinenlerdir. Programda “okuma alışkanlığı kazanma” amacına yönelik 9 kazanım şu şekilde sıralanmıştır:

1. Okuma planı yapar.
2. Farklı türlerde metinler okur.
3. Süreli yayınları takip eder.
4. Okuduğu kitaplardan kitaplık oluşturur.
5. Kitaplık, kütüphane, kitap fuarı ve kitap evlerinden faydalanır.
6. Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.
7. Şiir ezberler, şiir dinletileri düzenler, ezberlediği şiirleri uygun ortamlarda okur.
8. Ailesi ile okuma saatleri düzenler.
9. Beğendiği kısa yazıları ezberler (MEB, 2006, s. 29).

Programda belirlenen bu kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Öğrencilerin öğrenme alanlarında gelişme sağlamaları, bu kazanımların edinilmesine bağlıdır. (MEB, 2006, s. 8).

2.9. Okuma Becerileri Dersi

Öğrenmenin en önemli adımı okumadır. Bir beceri olarak okumayı geliştirmek bireyin bilgiye ve öğrenmeye daha da yaklaşması anlamına gelir. İlkokulun ilk yıllarında kazanılan okuma becerisinin sonraki yıllarda farklı yöntem ve teknikler kullanarak geliştirilmesi gerekmektedir.

Dünya hızlı bir değişim içerisindedir. Bu değişime ayak uydurabilmek, toplumsal iletişimde sorun yaşamamak ve kişisel ihtiyaçları karşılamak adına bireylerin okuma becerilerini geliştirme zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde çoğu birey eğitim aldığını öne sürerek okuma becerisine sahip olduğunu düşünür. Fakat günümüz dünyasında bu yeterli değildir. Dünya değiştikçe, bilgiler arttıkça insanlar buna kayıtsız kalmaz. Öğrenme faaliyetlerinin yetersiz kaldığı düşünüldüğünde bilgiye ulaşma noktasında farklı öğrenme stratejileri kullanarak bunu gerçekleştirmek olası bir çözümdür. Bu noktada eğitim sistemine getirilen yeniliklerle bu değişime uyum sağlamak adına resmi birimler de üzerine düşeni yapmaktadır.

Okuma becerisinin bireyin hem eğitim hayatında hem de kişisel gelişiminde önemli olduğu düşünülüp Türkçe dersinin tamamlayıcısı olabilecek bir ders olarak “Okuma Becerileri” dersi ortaokul programına dâhil edilmiştir. Farklı okuma teknikleri ve uygulamalarla okuma ve anlama yeteneğini geliştirmeyi amaçlayan bu ders ilk defa 2012-2013 eğitim öğretim yılında ilk olarak ortaokulların 5. sınıflarında seçmeli olarak uygulamaya konulmuştur. Öğrencilerin 5 veya 6. sınıfta seçebildiği bu dersi bir öğrencinin sadece bir kez seçme hakkı bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bu kadar önemli bir becerinin geliştirilmesi için bir yılın yeterli olacağı düşünülmüştür. Haftada iki saat olarak belirlenen “Okuma Becerileri” dersi, Türkçe dersinin tamamlayıcısı olarak düşünülse de kendine özgü bir öğretim programı hazırlanarak müstakil bir ders konumuna getirilmiştir.

Okuma becerileri dersinin amacı öğrencilerin kazanmış oldukları bu beceriyi geliştirmek ve alışkanlık hâline getirmektir. Bu süreçte ilk dikkat edilmesi gereken husus öğrencilerin okuma ilgilerinin tespit edilmesidir. Her öğrencinin ilgisi farklı olacağı için bir öğrencinin ilgiyle okuyacağı metni veya kitabı bir diğer öğrenci beğenmeyebilir. Bu durumu göz önünde bulunduran öğretmen her öğrenciye düzeyine, yaşına, zekâsına ve cinsiyetine göre farklı tür ve konuda materyaller sunmalıdır. Okuma ilgisi belirlenen bir öğrenciye okumanın bir ihtiyaç olduğu bilinci ve okuma alışkanlığı çok daha çabuk aşılır. Aksi takdirde bu göz ardı edilirse okumayı sevmeyen hatta okumaktan nefret eden bireyler yetişecektir.

“Okuma Becerileri” dersinde öğretmen bir yol gösterici durumundadır. Okuma stratejilerini kullanarak öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırmak için çaba harcar. Bu alışkanlığı kazandırırken sadece öğretmenin çabası yeterli olmayabilir. Aile, okul ve çevre de bu sürece destek olmalıdır. Aile okumayı sevdirmeye noktasında model olmalı, okul bu becerinin gelişmesini sağlayacak tüm imkânları (kütüphane, kitaplık, okuma ortamı vb...) kullanmalı, öğrencinin çevresinde okumaya teşvik edecek faktörler bulunmalıdır. Okuma eğitimi süreci ancak bu şartlar sağlanırsa başarıya ulaşır.

2.10. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda okuma “yazılı, görsel ve elektronik metinler üzerinde dikkat, algılama, hatırlama, anlamlandırma, yorumlama, sentezleme ve çözümleme gibi farklı zihinsel işlemlerin bir arada gerçekleştiği, öğrenmede ve eleştirel bilince ulaşmada en etkili dil becerisi” (MEB, 2012, s. 4) olarak tanımlanmıştır.

Bu programın getirmiş olduğu en büyük yenilik olan okumanın sadece basılı metinlerden yapılmadığı programda şu şekilde dile getirilmiştir: “ Gelişen teknolojiyle birlikte ortaya çıkan iletişim araçları, bilgiye erişim sorununu ortadan kaldırırken artan bilgi yoğunluğu karşısında bireylerin içeriği anlamlandırmada sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Yaşamın her alanında çeşitli iletilere maruz kalan günümüz bireyinin, bu iletiler karşısında seçme, karşılaştırma ve eşleştirme becerilerini etkili bir biçimde kullanabilmesi gerekmektedir. Bu anlamda öğrencilerin okul ortamında içeriğin aktarıldığı kitaplar kadar yaşamını kuşatmış olan fotoğraflar, filmler, gazeteler, dergiler ve internetteki elektronik içerik karşısında da okuma becerilerini kullanabilmesi önemli görülmektedir” (MEB, 2012, s. 4).

Elektronik ve basılı metinlerde parçadan bütüne, bütünden parçaya anlam oluşturmayı esas alan bir okuma öğretimi yaklaşımı benimsenen programda belirtildiği üzere “Okuma Becerileri” dersi alan öğrencilerin;

- Akıcı okuyabilen,
- Okuduğunu hatırlama, anlama, yorumlama, değerlendiren,
- Tüm okuma ortamlarına eleştirel bakabilen,
- Paragraf ve metin düzeyinde çözümlenmeler yapabilen,

- Basılı ve elektronik ortamlarda amacına uygun okumalar yapabilen,
- Reklam, haber vb. medya metinlerine sorgulayıcı bakabilen,
- Ön bilgilerin ve deneyimlerinin okuduğunu anlamada etkili olduğunun farkına varabilen,
- Okudukları (öykü, deneme, gazete, dergi vb.) arasında karşılaştırmalar yapabilen,
- Okuma sırasında kendini değerlendirebilen, daha başarılı bir okuma yapabilmek için yapması gerekenleri belirleyen ve uygulayan,
- Anlamakta zorlandığı metinlerden kaçınmak yerine metni çözümlmek için çabalayan,
- Kendi okuma eğilimini belirleyerek okumayı bir kültür haline getiren,
- Okuma kültürü geliştirmek amacıyla kütüphane ve bilişim teknolojilerini etkin kullanabilen bireyler olması hedeflenmektedir (MEB, 2012, s. 11-12).

2.10.1. Programdaki Beceri ve Kazanımlar

Öğretim programında beceriler, öğrencilerin bir metni okuma sürecinde anlamlandırırken ulaşacakları hedefleri ifade etmektedir. Kazanımlar ise ilgili becerilere ulaşmak için gerekli tutum, davranış ve uygulamaları ifade eder (MEB, 2012, s. 12). “Okuma Becerileri” dersinde öğrencide okuma becerisinin geliştirilmesi bu durumun alışkanlık haline gelmesi için birçok hedef belirlenmiştir. Beceri adıyla öğretim programında yer alan bu hedefler okuma sürecinin olumlu sonuçlanması açısından oldukça önemlidir. Bu dersin amacına ulaşması için belirlenen 5 beceri ve bu becerilere ulaşılacak 42 kazanıma programda şu şekilde yer verilmiştir:

1. Beceri: Ön Okuma Çalışmaları Yapma

- Metinde yer alan ipuçlarını (kapak, ön söz, içindekiler, başlık, alt başlık ve görseller vb.) ve ön bilgilerini kullanarak metnin ya da kitabın içeriği hakkında çıkarımda bulunur.
- Okuma amacını ve yöntemini (sesli, sessiz, ayrıntılı, göz atarak, not alarak, seçmeli vb.) belirler.

“Ön okuma çalışmaları yapma” becerisine ait kazanımlar okuma öncesinde yapılacak uygulamaları içerir. Öğrenci metni okumadan önce ana hatlarıyla metnin yapısını

tanımaya çalışır. Metni şekil olarak inceleyerek metin hakkında bir ön bilgiye sahip olur. Ön bilgi edindikten sonra tanıdığı metni nasıl okuyacağına yönelik kendi yöntemini belirler.

2. Beceri: Okuma Sürecinde Anlam Kurma

- Farklı türdeki metinleri boğulma, vurgu ve tonlamaya dikkat ederek akıcı biçimde okur.
- Kelimelerin, deyimlerin ve atasözlerinin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin eder.
- Anlam kurmada yazım biçimine ilişkin ipuçlarını (kalın, italik, altı çizili, renkli vb.) kullanır.
- Yönlendirici ifadelerin (bu yüzden, çünkü, amacıyla, bu maçla; örneğin, mesela; sonuç olarak, kısacası; fakat, buna rağmen; ayrıca, bunun yanında; özellikle, elbette; öncelikle, son olarak; eğer, şayet vb.) anlam üzerindeki etkisini belirler.
- Şiirdeki ana duyguyu belirler.
- Başka metinlerden yapılan alıntıları belirler.
- Metin boyunca ana konuyla alt konular arasındaki ilişkiyi takip eder.
- Metindeki ana düşünce ve yardımcı düşünceleri belirler.
- Metindeki örtülü anlamları belirler.
- Metindeki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
- Metinde hayal ile gerçek olanı ayırt eder.
- Okuduğunu anlamada metindeki görsel öğelerden yararlanır.
- Metindeki önemli bilgileri belirlemek için çeşitli teknikleri (altını çizme, not alma, özetleme, görselleştirme) kullanır.
- Metnin bölümleri arasındaki bağlantıları kuramadığında metni tekrar gözden geçirir.
- Metni anlamak için ihtiyaç duyduğu metin dışı bilgilere çeşitli kaynaklardan (başka metinler, internet, sözlük vb.) ulaşır.
- Metni anlamasının önündeki engelleri (dikkatin metinden uzaklaşması, metin içi ilişkileri kuramama, bilgi eksikliği, bilinmeyen kelimeler, yanlış anlamalar vb.) kaldırmak için çeşitli teknikleri (metne yeniden

odaklanma, metin içi ilişkileri gözden geçirme, yüksek sesle okuma, metin dışı kaynaklardan yararlanma vb.) uygular.

- Ön bilgileri ile metinde geçen bilgileri karşılaştırır, benzer ve farklı yönleri belirler.
- Okuduğu metnin yazılış amacını sorgular.
- Başlığın metne uygunluğunu değerlendirir.
- Görsellerin metne uygunluğunu değerlendirir.

“Okuma sürecinde anlam kurma” becerisine ait kazanımlar öğrencinin okuduğu metnin ne anlatmak istediğini kavramasına yönelik uygulamaları ifade eder. Bu süreçte öğrencinin hedefi metinde verilmek istenilen açık veya kapalı iletileri belirlemektir. Anlam kurma süreci metnin tamamını ayrıntılı olarak ele almayı gerektiren yoğun bir süreçtir. Bu süreçte öğrenci basılı metinden ve görsellerden yararlanarak hem metin içi ilişki kurmaya hem de eski metinlerle okuduğu arasında bağlantı kurmaya çalışır.

3. Beceri: Eleştirel Okuma:

- Metindeki çelişki veya ön yargı taşıyan ifadeleri belirler.
- Metinde edindiği bilgilerin doğruluğunu farklı kaynaklardan kontrol eder.
- Aynı konuda yazılan farklı metinleri karşılaştırır ve yorumlar.
- Okuduğu metni, kendi hayatındaki ve çevresindeki olay ve durumlarla karşılaştırır.
- Metinde beğendiği veya beğenmediği bölümleri nedenleriyle birlikte belirler.
- Okuduğu metindeki başka insanları rencide edebilecek ifadeleri belirler.
- Metindeki örnek ve kanıtların konuya uygunluğunu değerlendirir.
- Haber metinleri ve reklamlardaki ikna tekniklerini (bilimsel veri, ünlü kişiler, mizah, memnun kullanıcı vb.) çözümler.
- Şiirleri, öyküleyici metinleri (öykü, roman, masal, fabl vb.) ve bilgilendirici metinleri (ders kitapları, ansiklopediler, makaleler; yönergeler, kullanma kılavuzları, afiş, etiket) tür özelliklerini dikkate alarak anlamlandırır.

“Eleştirel okuma” becerisine ait kazanımlar öğrencinin okuduğunu anlamlandırma sürecinde metne yönelik eleştirel bir bakış açısıyla ayrıntıları belirlemeye yönelik uygulamaları ifade eder. Burada öğrencinin asıl amacı yazarın düşüncelerine katıldığı veya katılmadığı hususları belirlemek ve metindeki olaylar arasında bağlantı kurmaya çalışmaktır. Bu kazanımları edinmiş olan öğrenci metni sorgulayarak yorumlama ve değerlendirme yapar.

4. Beceri: Okuma Kültürünü Geliştirme

- Kendine ait okuma hedefleri koyar ve bu hedeflere ulaşma düzeyini değerlendirir.
- Okumaktan hoşlandığı yazar, şair, konu ve türlerden hareketle kendi okuma eğilimini belirler.
- Kendisine ait bir kitaplık oluşturur.
- Okuma alışkanlığını geliştirmek amacıyla kütüphanelerden yararlanır.
- İlgisini çeken konulardaki süreli yayınları takip eder.
- Araştırma yaptığı bir konuyla ilgili elektronik ve basılı kaynaklara ulaşma yollarını bilir.

“Okuma kültürünü geliştirme” becerisi okumayı alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin sürekli yaptıkları üst düzey uygulamaları ifade eder. Okuma kültürünü geliştirmiş öğrenci artık okumayı kendine bir ihtiyaç ve vazgeçilmez bir uğraş olarak görür. Bu seviyedeki bir öğrenci ne okuyacağını ve nasıl okuyacağını bilen başarılı bir okurdur.

5. Beceri: E-Okuma

- E-okuma süreci ile geleneksel okuma sürecinin farkını (okuma sırası, içerik) kavrar.
- Okuduğu metinde yer alan yazılı, sesli ve görsel öğelerin her birinin ürettiği anlamı göz önünde bulundurarak metni anlamlandırır.
- Okuma amacından uzaklaşmadan köprüler (linkler) aracılığıyla bilgi kümeleri arasında geçişler yapar.
- Elektronik ortamda taramalar yapar ve tarama sonucunu amacına uygun olarak sınırlandırır.
- Elektronik metinlerde gezinme sürecinde yön şaşırma ve kaybolma sorunlarına karşı uygun stratejileri kullanır (MEB, 2012, s. 13-14).

“E-okuma” becerisi basılı metinlerden ziyade internet siteleri ve sosyal medya gibi elektronik ortamlarda öğrencinin nasıl bir yol izlemesi gerektiğini ifade eder. Bu beceriyi edinerek kazanımları gerçekleştirmiş öğrenci günümüz teknoloji çağında bilgi ulaşma noktasında daha bilinçli bir yol izleyecektir.

2.10.2. Elektronik Okuma (E-Okuma)

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde hayatımızın çok hızlı bir şekilde teknolojik değişime uğradığı görülmektedir. Bu teknolojik değişim ve gelişimin odak noktasında insan yer almaktadır. Her şeyin değiştiği bir düzende insanın aynı kalması düşünülemez. Toplumsal, ekonomik ve kültürel alanda meydana gelen değişim insanların hayatında birçok durumu değiştirdiği gibi eğitim sisteminde ve uygulamalarda da değişime sebep olmuştur.

Günümüz eğitim sisteminde yeni bir uygulama olarak gördüğümüz okullarda eğitimin yapısal ve içerik olarak değişime ayak uydurduğu Fatih projesinin getirdiği yenilikler hızlı bir şekilde tüm ülkeye yayılmaktadır. Bu projeye eğitim materyal ve içeriklerinin basılı metinlerden elektronik gereçlere yöneldiği görülmektedir. Etkileşimli tahtalar aracılığıyla elektronik içeriklerin öğrenciye ulaştırıldığı, tablet bilgisayarlarda öğrencilerin bu sürece katıldığı yeni sistemde artık yeni bir okuma becerisinin kazandırılması zorunlu olmuştur. Bu beceri elektronik metinlerden yapılan e-okuma becerisidir. E-okumada söz konusu olan geleneksel basılı metinlerin dışında, elektronik metinler üzerinde yapılan okumadır.

Okulların teknolojiyle tanışması 1990’lı yıllarda gerçekleşmiştir ancak bu teknolojiden eğitim ve öğretim anlamında pek istifade edilememiştir. Son yıllarda çoğu ülkede teknolojik gereçlerin eğitim faaliyetlerinin her aşamasında kullanılmasıyla ülkemizde de bu durum yaygınlaşmıştır. Öğrencilerin gerek okulda gerekse okul dışında hemen hemen her ortamda karşılaştığı elektronik gereçler e-okumanın nasıl yapılması gerektiği konusunda öğretim programlarına girmiştir. Bu durum Türkçe okuma eğitiminde ilk defa “Okuma Becerileri” dersi sayesinde gerçekleşmiştir. “Okuma Becerileri” dersinin getirmiş olduğu en büyük yenilik olarak göze çarpan e-okuma becerisine öğretim programında yer verilmiş ve bu beceriyle öğrenciye kazandırılması gereken

davranışlardan bahsedilmiştir. Dersin öğretmenlerinin de e-okuma faaliyetleri sayesinde öğrencilerin elektronik metinlere aşına olmasını sağlaması bu becerinin kazandırılmasını daha da kolaylaştıracaktır.

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (2012) e-okumanın basılı metinlerden yapılan okumadan pek çok açıdan farklılık gösterdiğinden bahsedilerek e-okumanın özellikleri şu şekilde sıralanmıştır:

- E-okuma, ekran (bilgisayar, cep telefonu vb.) üzerinden gerçekleştirilir.
- E-okumada basılı metinlerdeki gibi birinci sayfa, sonra ikinci sayfa, ardından üçüncü sayfa gibi doğrusal bir okuma akışı olmayabilir.
- Okuyucu, sayfa çevirmek yerine, oluşturulan köprüler aracılığıyla farklı formatlardaki bilgi kümeleri arasında geçişler yapabilir.
- Okuyucu, okuma sürecinde hangi bilgiye hangi sıra ile ulaşacağına kendisi karar verir.
- Okuma ortamında etkileşim farklı biçimlerde gerçekleşebilir (s. 6).

Bu özellikler ışığında okuyucunun süreçte okuyacağı bilgilere ve sırasına kendisinin karar vermesi e-okumanın esnek bir yapıda olduğunu göstermektedir. Bu esneklik bireyin bilgiye ulaşması sürecinde özgürleşmesini ve serbestlik kazanmasını sağlamaktadır. Ancak bu serbestlik bir yere kadar olmalıdır. Bunun sınırını iyi belirleyemeyen öğrenci bir noktadan sonra amacının dışına çıkarak kendini internet ortamında farklı yerlerde bulabilir. Bu sınırın iyi belirlenmesi gerektiği bilinci e-okuma becerisinin kazandırılması sürecinde öğretmenler tarafından iyi aşılmalıdır. Bu durum Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda (2012) “ elektronik okuma ortamlarına basılı metinler gibi yaklaşmak, okuma sürecinde kaybolma, yön şaşırma gibi sorunlara neden olabilmektedir. Bu ortamları verimli şekilde kullanabilmek için birtakım özellikleri bilmek ve bazı kurallara uymak gerekmektedir. Kendine ait özellikleri ve avantajları yanında çevrimiçi zengin okuma ortamlarında birtakım tehlikeler de söz konusudur. İnternet sayfalarının yanında forumlar, sosyal paylaşım ağları, bloglar gibi çeşitli medya ortamlarında oluşan bu e-okuma ortamlarını etkin şekilde kullanabilmek ve ortaya çıkması muhtemel zararlardan korunmak için bu deneyimlere sahip olmak son derece önemlidir” şeklinde ifade edilmiştir (s. 15).

Basılı metinler ve elektronik metinlerin arasındaki bir diğer fark da okuma akışında görülmektedir. Elektronik metinlerde doğrusal ve doğrusal olmayan iki farklı okuma akışı görülmektedir. Doğrusal okuma, metnin ardışık bir sıra ile sunulduğu ortamlarda gerçekleştirilen okuma akışıdır. Doğrusal olmayan okuma ise sayfaların önceden belirlenmiş bir okuma sırası olmadan sunulduğu bir yapıdır (MEB, 2012, s. 15). Basılı metinlerde sadece metnin sayfalarının ardışık sırayla verildiği doğrusal okuma akışı söz konusuysen, elektronik metinlerde hem doğrusal okuma hem de doğrusal olmayan okuma akışı vardır. Okuyucu okuduğu sayfalarda bulunan köprüler (linkler) vasıtasıyla farklı sayfalara geçiş yapabilir.

E-okuma sürecinde okuyucunun bazı sorunlarla karşılaşması olasıdır. Bu sorunlara Öğretim Programı'nda (2012) şu şekilde yer verilmiştir: “E-okuyucu, ‘aşırı bilişsel yüklenme’, ‘yönünü şaşırma’ ya da ‘metin içinde kaybolma’ gibi e-okuma ortamlarına özgü sorunlarla karşılaşabilmektedir. Okuma amacından sapmama ve e-metinlerin yapısının farkında olma, belirtilen sorunlar karşısında okuyucuların kullanabileceği önemli stratejiler arasındadır” (s. 17).

Bu süreçte bahsedilen sorunlarla karşılaşmamak veya karşılaşıldığında sorunlarla baş edebilmek için ebeveyn ve öğretmenin yardımları oldukça önemlidir. Ebeveynin denetimi olmadan gerçekleştirilen e-okumada öğrenci özellikle “yönünü şaşırma” sorunuyla karşılaşmakta ve okuma amacından uzaklaşmaktadır. Öğrencinin bu süreçte dikkat etmesi gereken diğer bir husus ise bazı siteler tarafından içeriği kullanmanın ön şartı olarak sunulan üyelik konusudur. Sitelere üyelik esnasında verilen kişisel bilgilerin ilerde sorunlara yol açabileceği bilincinin kazandırılması bu açıdan son derece önemlidir.

2.11. Okumada Ölçme ve Değerlendirme

Eğitim-öğretim sürecinin verimliliği, kalitesi, ne derece etkili olduğu gibi durumlar ancak iyi bir ölçme ve değerlendirme sayesinde anlaşılır. Okuma eğitiminde de gerçekleştirilmesi istenilen hedeflere ulaşıp ulaşılamadığını belirlemek amacıyla becerinin ölçülmesi ve değerlendirmeye tabi tutulması bu sürecin en önemli kısmını oluşturmaktadır.

Okuma becerisinin kazandırılması süreci boyunca; “yapılan uygulama ve etkinlikler başarıya ulaştı mı?” , “öğrenciler hedeflenen bilgi ve becerileri kazandı mı?” , “kullanılan yöntem ve teknikler etkili oldu mu?” , “programın eksik yönleri var mı?” gibi soruların cevabı ancak yerinde ve uygun yapılan ölçme değerlendirme faaliyetleriyle bulunur. Bu faaliyetlerin asıl amacı sürecin doğru işleyip işlemediğini ortaya çıkarmak ve sonuçlara göre varsa eksikliklerin giderilmesini, programın düzenlenmesini, yöntem ve tekniklerin değiştirilmesini sağlamaktır.

Günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşımın getirmiş olduğu yeni ölçme değerlendirme anlayışı süreç odaklı olup öğrencinin bütün sene boyunca ortaya koyduğu çalışma ve performansın izlenmesini esas almaktadır. Davranışçı yaklaşımda hâkim olan sonuç odaklı ölçme değerlendirme faaliyetlerindeki çoktan seçmeli test ve klasik sınavların kullanılması öğrencinin başarısını ölçmede yeterli görülmemektedir. Okuma eğitimi açısından bakıldığında öğrencide kazandırılmak istenen becerilerin ölçülmesinde de geleneksel ölçme değerlendirme yöntemleri yerine çok boyutlu ve alternatif yöntemlerin kullanılması daha etkili olacaktır.

Süreç odaklı ölçme değerlendirme faaliyetlerinin “Okuma Becerileri” dersinde de uygulandığı şu şekilde açıklanmıştır: “Okuma becerileri dersi kapsamında gerçekleştirilecek ölçme değerlendirme çalışmaları, metin işleme süreci ile eş zamanlı bir şekilde ve sürecin tamamına yayılarak gerçekleştirilmelidir. Böyle bir yaklaşımla gerçekleştirilecek ölçme değerlendirme çalışmaları öğrencilerin eksiklerinin ya da yanlışlarının okuma eylemi ile aynı anda ortaya konularak uygun geri bildirimlerle ortadan kaldırılmasını sağlayacaktır” (MEB, 2012, s. 9).

Bu yaklaşımın en yararlı tarafı eksikliklerin ve yanlışlıkların sürecin her adımında belirlenerek düzeltilmesi ve değiştirilmesi için uygun olmasıdır. Sürecin tamamına yayılan ölçme değerlendirme çalışmaları öğrencideki gelişimin anlık takip edilmesi açısından oldukça önemlidir. Buradaki asıl amacın öğrenciyi değerlendirmek değil de eksiklikleri gidermek olduğu bilinmelidir. Bundan dolayı Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda da “okuma sürecindeki ölçme ve değerlendirme çalışmaları, sadece not vermeyi değil, öğrencilerin eksik yönlerini anlamayı ve tamamlamayı amaçlamalıdır” (MEB, 2012, s. 10) ibaresi yer almaktadır.

“Okuma Becerileri” dersinin ölçme değerlendirme çalışmaları kapsamında programda da belirtildiği üzere “Okuma sürecinde öğrencilere üç türlü soru sorulabilir:

- 1) Bilgi soruları
- 2) Çıkarım soruları
- 3) Eleştirel düşünme soruları” (MEB, 2012, s. 10).

Yapılan yol göstermelerle öğrencileri etkili düşünmeye sevk eden öğretmenler bu tür soruları sorarak ölçme değerlendirme sürecini işlenen metinlerle eş zamanlı bir şekilde ele alır. Öğrencilere yöneltilen soru türleri ayrıntılı olarak incelendiğinde:

“Bilgi soruları; metinde anlatılanların herhangi bir yorumlama ya da açıklamaya ihtiyaç duyulmadan, metinde yer aldığı şekliyle anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etme amacını taşıyan sorulardır” (MEB, 2012, s. 10).

“Çıkarım soruları; okuyucuyu, metne ilişkin yorum yaparken açıkça ifade edilmemiş bilgi ve düşünceleri keşfederek ya da metinde ifade edilen çeşitli bilgi ve düşünceler arasında ilişki kurarak belirli sonuçlara ulaştıran sorulardır” (MEB, 2012, s. 10).

“Eleştirel düşünme soruları ise okuyucuların metinden çıkardığı anlamları; gerçek dünya bilgisiyle, toplumun değer yargılarıyla, diğer metinlerle karşılaştırarak değerlendirmeleri ve çeşitli sonuçlara ulaşmalarını amaçlayan sorulardır” (MEB, 2012, s. 11).

2.12. İlgili Bazı Araştırmalar

“Okuma Becerileri” dersiyle ilgili bazı çalışmalar aşağıda yer almaktadır. Bu çalışmalarda “Okuma Becerileri” dersinin uygulanmasına yönelik durumlar ve okuduğunu anlama becerisinin öğrencilere kazandırılmasına dair yapılan araştırmalar incelenmiş ve yorumlanmıştır.

- Ceran, Dilek ve Karabacak, Emine (2013). Okuma Becerileri Seçmeli Dersine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, The Journal of Academic Social Science Studies, c. 6, s. 247-275.

Bu çalışmada Okuma Becerileri seçmeli dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Okuma Becerileri dersiyle öğretmenlerin ne yapmak istedikleri, planlarını nasıl hazırladıkları, e-okuma becerisinin programda yer almasını nasıl değerlendirdikleri, bu derste kitap olmaması konusundaki düşünceleri, metin ve etkinlik seçimleri, ölçme ve değerlendirme işlemleri; programın kazanımları, etkinlik örnekleri ve açıklamalarıyla bunu ne derece karşılayabildiği öğretmenlerin gözünden incelenmiştir. Araştırmada Karaman ilinde görev yapan 15 öğretmene görüşme formu uygulanmış ve verilerin analizinde betimsel analiz, içerik analizi ve frekans kullanılmıştır. Çalışmada genel olarak dersin öğretim programının daha detaylı olarak yeniden ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Çiftçi, Ömer ve Temizyürek, Fahri (2008). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Ölçülmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c. 5, s. 9.

Bu araştırmada ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin, Türkçe Öğretim Programı'ndaki okuduğunu anlamaya ilgili kazanımlara toplu olarak, sosyoekonomik durumlarına ve cinsiyetlerine göre ulaşma düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerini ölçmek için öğretim programında yer alan okuduğunu anlamaya ilgili kazanımlar 43'ten 34'e indirilmiş ve her kazanımın ölçülmesi için dörder soru hazırlanmıştır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları neticesinde kazanımlara ait soru sayısı üçe düşürülmüş ölçek 102 soruyla sınırlandırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin ve kız öğrencilerin daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

- Batur, Zekeriya ve Alevli, Ozan (2014). Okuma Becerileri Dersinin PISA Okuduğunu Anlama Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi, Research in Reading & Writing Instruction, 2 (1), 22-30.

Bu çalışmada Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın uygulanabilirliği eleştirel bir bakışla değerlendirilmiş ve bu dersin uygulanmasında yaşanan sorunlar incelenmiştir. Araştırma Uşak ilinde Okuma Becerileri dersine giren on Türkçe öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, ulaşılan bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen verilerden, öğrencilerin okuduğunu

anlama ve anlatma yeterliliklerinin arttırılması konusunda Okuma Becerileri dersinin hem Türkçe dersinin okuma becerileriyle ilgili eksik kalan yönlerini tamamlaması hem de PISA' daki üst düzey okuma becerilerine hizmet etmesi bakımından ortaokullarda beşinci sınıftan itibaren zorunlu ders olarak okutulması, bunun için de öncelikle programın gözden geçirilip daha ayrıntılı bir şekilde hazırlanması, etkinliklerin zenginleştirilmesi, Türkçe öğretmenlerine dersle ilgili hizmetiçi eğitim verilmesi, ders ve kılavuz kitaplarının hazırlanması, bilişim teknolojileri sınıflarının gözden geçirilmesi, sınıf kitaplıklarının zenginleştirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama yöntemleri ile süreç ve toplanan verilerin analizinde kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma Türkçe öğretmenlerinin “Okuma Becerileri” dersindeki sınıf içi uygulamalarına, ders işleme sürecine ve karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek için yapılan bir durum çalışmasıdır. “Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 77).

“Okuma Becerileri” dersinin uygulanma sürecinde karşılaşılan sorunlarla alakalı derinlemesine bilgi toplamak ve bu alanda yapılacak yeni araştırmalar için de bir kaynak oluşturması hedeflendiğinden çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 39). Nitel araştırmanın seçilme sebebi sosyal olayları araştırırken niçin, nasıl, ne şekilde sorularına yanıt arayan, kişilerin duygu, düşünce ve deneyimlerini kişisel olarak ortaya koyan bir yapıda olmasıdır. Bu çalışmanın verilerini toplamak için nitel araştırmalarda en sık kullanılan görüşme yöntemi seçilmiştir. Görüşme türlerinden de yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. “Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğinden

biraz daha esnektir. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağılı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir.” (Türnüklü, 2000, s. 547).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma verilerinin elde edildiğı kaynakların seçimi, araştırma sonuçlarının temsil yeteneğı ve benzer gruplar ya da ortamlar için anlamlılığı bakımından önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 101). Bu araştırmanın çalışma grubunu Kayseri il merkezinde Kocasinan, Melikgazi ve Talas merkez ilçelerindeki ortaokullarda görev yapmakta olan 24 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu belirlerken araştırma konusunun yapısına da uygun olarak yeterli veriye ulaşabilmek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örneklemesine gidilmiştir. Patton’a (1987) göre, “amaçlı örneklem seçimindeki mantık, araştırmanın daha derinlemesine yapılabilmesi için bilgi zengini durumlar seçmektir. Bilgi açısından zengin durumları çalışma, derinlemesine anlama imkânı sağlar” (s. 230).

Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre eğer araştırmacı yeni bir uygulamayı veya yeniliğı tanıtmak istiyorsa, bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğın olduğu bir dizi durum arasından en tipik bir veya birkaç tanesini saptayarak bunlara çalışabilir (s. 110). Bu çalışmada da tipik durum örneklemesine gidilerek, ortaokul programına yeni girmiş olan “Okuma Becerileri” dersinin uygulamasında karşılaşılan sorunları saptamak amacıyla özellikle seçilmiş okullarda görevli öğretmenlerle görüşme yapılmıştır.

Araştırmada tipik durum örneklemesine de uygun olarak Kayseri il merkezinde 14 devlet okulu belirlenmiştir. Araştırma için belirlenen okullar şunlardır: Şükrü Başyazıcıoğlu Ortaokulu, Kadir Has Ortaokulu, Refika Küçükçalık Ortaokulu, Servet Akaydın Ortaokulu, 75. Yıl İMKB Ortaokulu, Besime Özderici Ortaokulu, Sahra Galip Özsan Ortaokulu, Toki Şehit Levent Çetinkaya Ortaokulu, Vali Saffet Arıkan Bedük Ortaokulu, Erbosan Ortaokulu, Rauf Denkaş Ortaokulu, Sabahat Hıfzı Gözübüyük İmam Hatip Ortaokulu, Yalçın Delikan Ortaokulu, Cevdet Sunay Ortaokulu.

Çalışma grubu olarak seçilen 14 okulda görev yapan 24 Türkçe öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin özellikleri tablolar şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	15	62,5
Erkek	9	37,5
Toplam	24	100

Tablo 1' e göre araştırmaya 15'i kadın, 9'u erkek öğretmen olmak üzere toplam 24 öğretmen katılmıştır. Kadın öğretmenler araştırmaya katılanların % 62,5' ini oluştururken, erkek öğretmenler % 37,5' ini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Meslekteki Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları

Mesleki Hizmet Süresi	<i>f</i>	%
1-5 Yıl	0	0
6-10 Yıl	8	33,33
11-15 Yıl	7	29,17
16-20 Yıl	4	16,67
21 ve üzeri	5	20,83
Toplam	24	100

Tablo 2' de araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki hizmet süreleri incelendiğinde, 5 yıldan az kıdeme sahip hiç öğretmen bulunmadığı görülmektedir. (6-10) yıl çalışma süresine sahip 8, (11-15) yıl çalışma süresine sahip 7, (16-20) yıl çalışma süresine sahip 4 öğretmen bulunurken 21 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip 5 öğretmen yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında araştırmaya katılan öğretmenlerden en çok orana sahip olan (6-10) yıl arası çalışanların toplam öğretmenlerin % 33,33' ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları

Mezun Olunan Okul Türü	<i>f</i>	%
Eğitim Fakültesi	13	54,17
Fen Edebiyat Fakültesi	10	41,66
Eğitim Enstitüsü	1	4,17
Toplam	24	100

Tablo 3'teki araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne bakıldığında 13 öğretmen eğitim fakültesi, 10 öğretmen fen-edebiyat fakültesi, 1 öğretmen de eğitim enstitüsü mezunudur. Mezuniyet bakımından % 54,17 ile eğitim fakültesinden çıkışlı olanların fazla olduğu görülmektedir.

3.3. Verilerin toplanması

Ortaokul programına yeni giren “Okuma Becerileri” dersine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi için gerekli olan verileri toplamak amacıyla öğretmenlere yönelik görüşme formu geliştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir (s. 122). Ayrıca araştırmacıya zaman esnekliği tanınması bakımından avantajlı bir yaklaşımdır.

Araştırma için Kayseri ili merkez ilçelerinde (Kocasinan, Melikgazi, Talas) görev yapan öğretmenler seçilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken öncelikle literatür taranmış, okuma becerileri ve okuma eğitimi alanında yapılan araştırmalar ve tezler incelenmiş, öğretmenlerle görüşülerek “Okuma Becerileri” dersi hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Yapılan bu ön çalışmadan sonra harmanlama yapılarak görüşme formuna girebilecek sorular belirlenmiş ve taslak halinde hazırlanmıştır. Uygulamadan önce danışman öğretim üyesi ile alan uzmanlarının da görüş ve önerileri alınarak görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunda toplam 20 soru yer almaktadır. Uygulaması 2014-2015 eğitim öğretim yılında yapılmış ve üç ay sürmüştür. Bu üç aylık süre zarfında öncelikle araştırmaya katılan öğretmenlerle ön görüşmeler yapılmış, daha sonra araştırmacı ve katılımcılar tarafından ortak olarak belirlenen tarihlerde görüşme

formu (EK-2) uygulanmıştır. Görüşme formu uygulanmadan önce yapılan ön görüşmede araştırmanın amacı hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. Katılımcıların görüşme formundaki sorulara verdiği cevaplar araştırmacı tarafından görüşme esnasında not edilerek kaydedilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcılara uygulanan görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224).

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma,
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi,
- Bulguların tanımlanması,
- Bulguların yorumlanması. (Altunışık ve diğerleri, 2010, s. 322)

Araştırmanın analiz sürecinde tema oluşturulurken alanyazından ve uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Belirlenen temalara göre elde edilen veriler tanımlanmış ve yorumlanarak okuyucuya sunulmuştur.

Veriler sunulurken araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinden birebir alıntılar yapılmıştır. Yapılan alıntılarda öğretmenlerin gerçek isimlerinin yerine Ö.1, Ö.2, Ö.3... gibi kodlar kullanılmıştır. Kullanılan kodlar araştırmacı tarafından öğretmenlerle yapılan görüşme sırasına göre belirlenmiştir.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

“Okuma Becerileri” dersindeki uygulamalara ilişkin ders öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek maksadıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara ve bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen veriler görüşmelerden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenerek açıklanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Okuma Becerileri Dersinde Yararlandıkları Kaynaklara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere ilk soru olarak, “*Okuma Becerileri dersi için yararlandığınız herhangi bir kaynak var mı, varsa nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin “Okuma Becerileri” dersinin işlenmesi sürecinde faydalandığı kaynakların belirlenmesi amaçlanmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerden “Okuma Becerileri” dersinde herhangi bir kaynak kullanıp kullanmadıklarına dair yöneltilen bu soruya olumlu cevap veren öğretmenlerin sayısı 15 (% 62,5) olumsuz cevap veren öğretmenlerin sayısı ise 9’dur (% 37,5).

Verilen cevaplar incelendiğinde herhangi bir kaynak kullandığını ifade eden öğretmenlerin yararlandığı kaynaklar genel itibariyle şunlardır: İnternet kaynaklı metinler, dergi ve gazete gibi süreli yayınlar, 100 Temel Eser, ünlü yazarların farklı türdeki eserleri, Türkçe eğitimine yönelik kitaplar ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı

Yararlanılan kaynakların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Fakat bazı öğretmenlerin farklı fikirleri dikkat çekmektedir. Bu derste herhangi bir kaynak kullandığını belirten öğretmenlerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

- *“Bu derste okumaya yönelik etkinlikler yaptığım için daha çok oluşturduğum kitaptan roman ve hikâye kitaplarını kullanıyorum. Ayrıca öğrencilerin yararlanması için sınıfa kültür-edebiyat dergileri getiriyorum.” (Ö.11)*
- *“Evet. Roman, hikâye, ansiklopedi gibi yazılı kaynaklar yanında internet gibi görsel kaynaklardan da yararlandığımız oluyor. Kaynaklarda ne kadar çeşitlilik yaratarsak o kadar faydalı oluyor okumalarına.” (Ö.7)*
- *“Hazırladığımız yıllık plan çerçevesinde internetten bulup kullandığım metinler var. Bu metinleri genellikle sınıfa uyarlayıp öyle uyguluyorum.” (Ö.23)*
- *“Sınıf kitaplığında yer alan ‘100 Temel Eser’ kitaplarından ve internetteki çeşitli siteler üzerinden ‘sesli kitapları’ kaynak olarak kullanıyorum.” (Ö.20)*
- *“İnternette etkinlik kâğıtları indirerek onları kullanıyorum. Ayrıca diğer Türkçe kaynak kitaplarını kullanıyorum. Bunun yanında dersi işlemeye yönelik en büyük kaynak ve yol göstericimiz öğretim programı diyebilirim” (Ö.18)*
- *“100 Temel Eser en çok yararlandığımız kaynak sayılabilir. Okul ve sınıf kütüphanesinde bulunması bizim için avantaj. Kütüphanelerimizin zengin olması kaynak açısından derse olumlu etki yapıyor.” (Ö.24)*
- *“Okuma Becerileri dersi için yararlandığım farklı metin türlerini içeren çeşitli kaynaklarım oldu elbet. Bunun yanında Murat Özbay, Siddık Akbayır gibi akademisyen ve yazarların Türkçe eğitimi ve okuma becerisiyle ilgili kitaplarını da kendime rehber olarak kullanıyorum.” (Ö.15)*
- *“Hızlı ve etkin okuma üzerine hazırlanmış bazı kitaplardan sınırlı olarak yararlanıyorum. Öğrencilerin okuma hızlarının artması için bu kaynaklardan etkinlikler yaptırıyorum. Ama bu etkinliklerin başlangıç seviyesinde olanları tabii, ileri düzeyde olanlar ağır geliyor.” (Ö.5)*

“Okuma Becerileri” dersine yönelik yararlanılacak herhangi bir kaynağın olmadığını belirten öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir:

- *“Okuma Becerileri dersi için yararlandığımız sabit, derli toplu, bir yayınevine ait bize rehberlik yapacak herhangi bir kaynak yoktur. Birbirinden farklı Türkçe ders kitaplarından örnek metinleri, seçkin yazarlarımızın eserlerinden öğrencilerin seviyelerine uygun metinleri derleyerek dersimizde kaynak olarak kullanıyoruz.” (Ö.21)*
- *“Okuma Becerileri dersinin kitabı ve herhangi bir kaynağı yok. Bu bizim için bir olumsuzluk gibi görünse de bunu avantaja çeviren öğretmenler için daha farklı bir sınıf ortamı olacaktır. Kitap her ne kadar bizim için en önemli kaynak olsa da kitaba bağlı kalmak da dersi sınırlandırıp sıkıcı hale getirebilir. Ben internet üzerinden bazı metinler indirip onları kullanıyorum. Öğrencilerin şimdiye kadar sıkıldıklarına şahit olmadım.” (Ö.22)*
- *“Ders için yararlandığım bir kaynak yok, öğrencileri sınıf kitaplığındaki kitapları okumaya yönlendiriyorum.” (Ö.2)*
- *“Belirli bir kaynak yok. Çocukların seviyesine uygun roman ve öykülerin yanı sıra seçme kitaplar kullanıyorum.” (Ö.10)*
- *“Bu ders için hazırlanmış bir kaynak bulamadım. Ancak okutabileceğimiz kitapları ve internetten edindiğim etkinlikleri kaynak olarak kullandım. Ayrıca sınıfa getirdiğimiz gazete ve dergilerden de okuma yaparak gündemi takip etmelerini ve süreli yayınları nasıl kullanmaları gerektiğini anlatıyorum.” (Ö.19)*

“Okuma Becerileri” dersinde öğrencilere okuma alışkanlığının kazandırılması amaçlandığından öğretmenler kaynak belirlerken titiz davranmalı ve özenle seçilmiş metinleri, kitapları kullanmalıdır. Ayrıca okuma eğitimi için hazırlanan kaynak kitaplardaki metinlerin çocuğun ilgisi, seviyesi ve okuma alışkanlığı gözetilerek hazırlanması gerekir. Süreç boyunca kullanılacak olan bu kaynakların belirlenme aşaması sürecin verimi açısından oldukça önem taşımaktadır.

Öğretmen okuma becerisini geliştirmek için kullanacağı kaynakları, öğrencilerin ilgi alanlarına göre çeşitlendirir ve zenginleştirir. Öğrencilere tavsiye ettiği kaynaklar ve yayınları da onların gelişim düzeylerine, anlama ve algılama kapasitelerine uygun seçmelidir.

4.2. Ders İçinde Yapılan Etkinlikler ve Öğrencilerin Etkinliklere Katılım Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere ikinci soru olarak, “*Ders içinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz, öğrencilerin etkinliklere katılım düzeyleri nasıldır?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesine yönelik sınıf içindeki etkinlik türlerinin ve bu etkinliklere katılım düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda; öğretmenlerin bu derste en çok sesli-sessiz okuma, eser incelemesi, okuduğunu anlama ve çözümleme, okunulan metnin özünü kavrama ve kendi cümleleriyle özetleme, okuma hızını ölçme, şiir okuma ve ezberleme, okunan kitaplarla ilgili canlandırma yapma, kitap tahlili gibi etkinlikler ve görsel okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yaptıkları görülmektedir.

Ders içi etkinliklere öğrencilerin ne düzeyde katıldıklarına yönelik verilen cevaplara bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin 14’ü (% 58,33) katılımın yüksek olduğunu belirtmiştir. 9 (% 37,5) öğretmen ise etkinliklere göre değişkenlik gösterdiğini ve kısmen yüksek olduğunu ifade ederken sadece 1 (% 4,17) öğretmen katılımın düşük olduğunu, istenilen seviyeye bir türlü çıkılamadığını söylemiştir.

Öğretmenlerden bazıları ders içi etkinliklere yönelik düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

- *Metni okuma, sözlü ve yazılı özetleme çalışması, metnin içeriğine ilişkin sorular oluşturma ve bu soruları cevaplandırma gibi etkinlikler yapıyoruz. Ayrıca işlenen metinde konuyu, ana fikri ve ana duyguyu belirleme çalışmaları da ders içi etkinliklerimizden. Tüm öğrencileri derse katmak için çaba gösteriyorum ama katılım sınıf düzeyinde olmuyor hiç” (Ö.21)*

- *“Ders içerisinde belirlediğimiz kitaplardan bölüm bölüm okuyup analizlerini yapıyoruz. Anlama-anlatım çalışmalarına da ağırlık veriyoruz. Katılımın kısmen yüksek olduğunu söyleyebilirim.” (Ö.10)*
- *“Türkçe dersindeki temalara paralel okuma metni çalışmaları yapıyorum. Görsel sunuda bulunmalarını sağlıyorum ve ders içi performanslarını ölçebileceğim çalışmalar yaptırıyorum. Salt bir okuma süreci olmazsa öğrenci katılımı oluyor. Aksi takdirde öğrenci sıkılıyor.” (Ö.4)*
- *“Ders içerisinde öğrencilere okudukları kitabın tahlilini yaptırıyorum. Kitaptan çıkardıkları örtülü anlamları arkadaşlarına söylemeleri istiyorum. Yine de derse katılım istenen düzeyin altında.” (Ö.18)*
- *“Öğrenciler isteği doğrultusunda beğendikleri yazarlardan anekdotlar araştırıp sınıfta okuyorlar ama buna sadece ilgisi olan öğrenciler katılıyor.” (Ö.16)*
- *“Etkinlik olarak genellikle kısa metinleri kullanıyorum. Sesli ve sessiz okuma, okunan metni yorumlama, yarım kalan metni tamamlama, metinden çıkarılması gereken ders gibi metin üzerinde çalışmalar yaparak derse öğrencilerin katılımını sağlamaya çalışıyorum. Derste öğrencilerin ilgisini çeken metinler kullandığım için katılım yüksek seviyede olur.” (Ö.14)*
- *“Derste öğrencilere hikâye, roman vs. okutuyorum. Daha sonra da kitap özet formları dağıtıyorum ve öğrenciler bunları dolduruyor. Her öğrencinin okuduğu kitabı arkadaşlarına sınıf ortamında anlatmalarını sağlıyorum ve herkes buna katılıyor. Böylece okumanın yanında hem yazma hem de konuşma becerilerinin gelişmesini sağlıyorum. Ayrıca okunulan kitaplarla ilgili yaptığımız canlandırma etkinlikleri de ilgiyi üst seviyede tutuyor. (Ö.11)*
- *“Ders içinde bolca okuma yaptırıyorum. Derse çeşitli türde metinler getirip metinle ilgili soru cevap etkinliği yaptırıyorum. Sene içerisinde bir kere öğrencilerde farkındalık yaratmak için sınıfa bir yazar davet ettik ve kitaplarımızı imzalattık. Keşke imkânımız olsa da bunu tekrarlayabilsek. Öğrenciler böyle aktivitelerden sonra derse daha çok katılım gösteriyorlar.” (Ö.2)*

- *“Sene başında okuma hızı ölçümü yapıyor sonra da her ay tekrarlayarak seviyeyi yükseltmeye gayret ediyorum. Okuma yöntem ve tekniklerini işliyorum. Şiir okuma tekniklerini öğretiyorum. Ayrıca metinler üzerinde okuma-anlama çalışması yaptırıyorum. Öğrenciler gayet keyif alıyor ve derse katılıyorlar. (Ö.22)*
- *“Nefes çalışması, göz egzersizleri, etkin okuma için doğru ortam ve duruş, sesli sessiz okuma etkinlikleri yapılmakta. Sessiz okuma etkinliği dışında yapılan etkinliklere katılım gayet iyi durumda. (Ö.5)*

Etkinlik, öğrencilerin öğretmenleri rehberliğinde belirli bir öğrenme yaşantısına sokularak programda belirlenen kazanımları gerçekleştirmek için yaptıkları çeşitli eğitsel aktivitelerdir (Sever, 2006, s. 78). Kazanımların gerçekleşmesi etkinliğin yeterliğine bağlıdır. Burada etkinliğin yeterliği yanında öğretmen ve öğrencinin süreçteki tutumu da etkilidir. Bu dersteki etkinliklerin, okuma alışkanlığının kazandırılması amaçlandığından öğrenciyi öğrenme etkinliği sürecinin merkezine alarak, derse aktif katılımın sağlandığı okumayı özendirici etkinlikler olmasına dikkat edilmelidir.

4.3. Okuma Becerileri Dersinde Uygulanan Etkinliklerin Hazırlanmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere üçüncü soru olarak, *“Etkinlikleri kendiniz mi hazırlıyorsunuz, hazırlarken yardımcı unsurlar ve yönlendiriciler olarak neleri tercih ediyorsunuz?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin derste kullandıkları etkinliklerin hazırlanması sürecinde nasıl bir yol izlediklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında 14 (% 58,33) öğretmen ders içinde uygulanan etkinlikleri kendisinin hazırladığını belirtirken 2 (%8,33) öğretmen ise etkinlikleri kendisinin hazırlamadığını, hazır etkinliklerden yararlandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerden 8’i (33,34) de dışarıdan hazır bulunduğu etkinlikleri sınıf ve öğrencinin durumuna göre uyarlama yaparak kullandığını belirtmiştir.

Etkinlikleri hazırlayan öğretmenlerin cevaplarına göre; Öğretim Programı ve hedeflerin gerçekleşmesine yönelik belirlenen kazanımlar, okuma eğitimine dair hazırlanan kitaplar, öğrencinin ilgi ve seviyesi, günlük hayatla ilişkilendirme gibi unsurlar öğretmenlerin bu süreçte kullandığı yardımcı unsur ve yönlendiriciler olarak dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin etkinliklerin hazırlanması konusundaki görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

- *“Etkinlikleri kendim hazırlamıyorum. Ancak edindiğim etkinliklerde gerekli gördüğüm yerde çıkarma veya eklemeler yapıyorum sınıfın durumuna göre. Yardımcı unsurlar olarak genelde somut örnekler, ispatlanabilir bilgiler ve olayları kullanmaya dikkat ediyorum.” (Ö.3)*
- *“Genellikle kendim hazırlıyorum. Öğrencileri iyi tanıdığımdan onlar için eğlenceli olacak, onların sevecekleri şeyleri de en iyi ben bilirim diye düşünüyorum. Bu sayede onların da istekleri doğrultusunda etkinlikler ortaya çıkıyor.” (Ö.10)*
- *“Değişebiliyor. Bazen kendim hazırlıyorum bazen de hazır etkinliklerden faydalaniyorum. Etkinlik hazırlarken en önemli yönlendiriciler kazanımlar elbette ki.” (Ö.15)*
- *“Etkinlik metinleri kendim belirliyorum. Bu belirlemelerde ünlü yazarların seçkin örneklerinden yararlanıyorum. Ayrıca farklı yayınların Türkçe dersi için hazırlanmış kitaplarında yer alan metinlerinden konuyu belirliyorum. İnternet ortamında konuya yardımcı eş değer örnek yazı araştırıyorum.” (Ö.21)*
- *“Evet, kendim hazırlıyorum. Hikâye kitabı ve örnek metinlerden yola çıkarak öğrencilerin ilgisini çekecek, onların seviyesine uygun etkinlikler oluşturuyorum.” (Ö.23)*
- *“Etkinlikleri kendim hazırlıyorum. Hazırlarken öğrencilerin okudukları kitapları yardımcı unsur ve yönlendirici olarak tercih ediyorum.” (Ö.1)*

- *“Etkinlikleri kendim hazırlıyorum. Bunu yaparken yönlendirici olarak öğretim programını dikkate alıyorum. (Ö.3)*
- *“Kendim hazırlamıyorum. İnternette etkinlik paylaşan meslektaşlarımız var. Tabii düzeltmeler ve eklemeler yapıyorum. (Ö.6)*
- *“Etkinlikleri internette buluyoruz, çoğaltıp öğrencilere dağıtıyoruz. Dersin bir kitabı olmadığı için bu şekilde hazır etkinlikleri kullanıyoruz. (Ö.13)*
- *“Etkinlikleri hazırlayıp ben getiriyorum. Bunu yaparken sınıf ortamını önemsiyorum. Özellikle grupta yapılacak etkinlikler hazırlamaya dikkat ediyorum.” (Ö.11)*

Etkinlik hazırlanırken hangi kazanımlara yönelik olduğuna ve içeriğine dikkat edilmelidir. Ayrıca çevresel özelliklerle öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir (MEB, 2009, s. 19). Ayrıca öğretmen, öğrenme-öğretme ortamında etkinlikler düzenlerken öğrencinin zekâ alanına uygun etkinliği seçmeli ve farklı zekâ alanlarına yönelik etkinlikler sürece dâhil edilmelidir. Birçok öğretmen buna dikkat ederken bazı öğretmenlerin hazır etkinlikleri alıp herhangi bir değişikliğe gerek görmeden aynen uygulaması bu durumla zıtlık oluşturmaktadır. Hazırlanan etkinliğin amacına ulaşması açısından bunun göz önünde bulundurulması da oldukça önem taşımaktadır.

Bunun yanında “Okuma Becerileri” dersine yönelik hazırlanan etkinlikler açık ve anlaşılır bir dile sahip olmalıdır. Aksi takdirde öğrenci etkinliği anlamaz ve zihninde yapılandıramazsa o etkinliğin beceriye dönüşmesi imkânsız bir hal alır. Bu süreçte etkinliğin doğru anlaşılması ve uygulanması açısından öğrenciye yardımcı olunmalı, gerekli görülen yerlerde açıklamalar yapılmalıdır.

4.4. Okuma Becerileri Dersinde Yer Alan Kazanımların Yeterliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere dördüncü soru olarak, “Okuma Becerileri dersindeki kazanımları yeterli buluyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile Okuma Becerileri Dersi Öğretim

Programı'nda da yer alan kazanımların, dersin hedeflerinin gerçekleşmesine ne oranda yardımcı olduğunun belirlenmesi ve bu kazanımların dersin içeriğine uygunluğunun denetlenmesi amaçlanmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerden 15'i (% 62,5) programda yer alan dersin hedefleri için belirlenmiş kazanımları yeterli bulmuştur. Diğer öğretmenlerden 7'si (% 29,17) kazanımların bu ders için yetersiz olduğu görüşünü savunurken, 2 (% 8,33) öğretmen ise kazanımların yeterli olduğunu ancak geliştirilip düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Okuma Becerileri Öğretim Programı'nda 5 beceri altında toplam 42 kazanıma yer verilmiştir. Dersin hedeflerine ulaşma yolunda belirlenen bu kazanımlar ve ayrıca programda yer alan etkinliklerle öğrencilere okuma sevgisini aşlamak ve okumayı alışkanlık haline getirmek amaçlanmıştır. Programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin bu kazanımlarla ilgili görüşlerinin tespit edilmesi hem dersin mevcut durumunu ortaya koymasından hem de kazanımlardaki eksiklerin belirlenmesiyle programın daha nitelikli hale getirilmesi bakımından önem arz etmektedir.

Kazanımların yeterliliği konusunda olumlu görüş bildiren öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

- *“Bu dersin amacı öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek ve dolayısıyla kendini ifade edebilmek olduğunu düşünüyorum. Kazanımlar bunu sağladığı için yeterli buluyorum.” (Ö.11)*
- *“Evet, yeterli buluyorum. Zaten Türkçe eğitiminde yer alan okuma becerisindeki kazanımlar ile bu dersin öğretim programındaki kazanımlar birbiri ile ilgili ve paralel durumda.” (Ö.15)*
- *“Evet, program öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışları iyi tespit etmiş. Yeteri kadar kazanıma yer verdiğini düşünüyorum.” (Ö.16)*
- *“Verilen kazanımlar yeterli elbet ancak bu derste biz öğretmenler tecrübe sahibi olmadığımızdan kazanımların hepsini vermekte yeterli olmadığımızı düşünüyorum.” (Ö.19)*

- *“Programda yer alan kazanımlar yeterli ancak çocukların okuma alışkanlığı zayıf olduğu için kazanımlar yeterli sonuca ulaşamıyor.” (Ö.20)*
- *“Yeterli olduğunu düşünüyorum. Ama günümüzde yaşanan hızlı değişim yüzünden belli aralıklarla kazanımların da buna ayak uydurması zorunlu yani gerekli geliştirmelerin yapılması lazım.” (Ö.24)*

Kazanımların yeterli olmadığını veya geliştirilmesi gerektiğini savunan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

- *“Hayır, bence geliştirilmeli. Öğrencilerin okuma becerisini geliştirmede tam anlamıyla yeterli olduğunu düşünmüyorum.” (Ö.10)*
- *“Yeterli buluyorum. Ama zamanla daha da geliştirilebilir. Günümüzde görsel okuma önem kazandı. Buna yönelik kazanımlara daha fazla yer verilebilir ilerde.” (Ö.13)*
- *“Daha iyi bir program hazırlanıp daha geniş kapsamlı ve özellikle 5. sınıflara hitap edecek hafif düzeyde kazanımlar ayarlanabilir.” (Ö.17)*
- *“Yeterliden ziyade çok yoğun ve gereksiz buluyorum. Daha az sayıda ama etkili ve gerekli kazanımlar belirlenmelidir.” (Ö.22)*
- *“Çok yeterli değil. Daha kapsamlı bir kazanım listesi dersi daha verimli hale getirebilir.” (Ö.23)*

Kazanım; öğrenme süreci içinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla, öğrencilerin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir (Safran, 2004, s. 54). Dolayısıyla bu kazanımların edinilmesi ve hayata geçirilmesiyle dersin hedeflerine ulaşılması arasında bir paralellik bulunmaktadır.

Kazanımlar programın tam odak noktasında yer alır ve diğer bütün unsurlar kazanımlara göre şekil alır. Hazırlanan etkinliklerin hangi kazanımlara yönelik olduğuna, dersin amaçlarına ulaşma noktasında kazanımlara bağlı kalarak hareket etmeye ve öğrenme

ortamının bütün kazanımları kapsayacak şekilde hazırlanmış olmasına dikkat edilmelidir.

Programda yer alan kazanımlara ulaşılması neticesinde okumaya istekli ve ilgi duyan, onu alışkanlık haline getirip yaşamının bir parçası olarak gören, kendisine göre bir okuma kültürü oluşturan öğrencilerin çoğaldığı açık bir şekilde görülecektir. Burada çoğu öğretmenin de dile getirdiği gibi eksikliklerin belirlenmesi ve değişime ayak uydurma noktasında sürekli gelişime açık bir kazanım listesinin programda bulunması aslında en önemli noktayı oluşturmaktadır.

4.5. Okuma Becerileri Dersini Uygulamada Yaşanılan Sorunlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere beşinci soru olarak, “*Okuma Becerileri dersi öğretim programında uygulama sorunu yaşadığınız yerler var mı, varsa nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin öğretim programını uygularken ne gibi sorunlarla karşılaştıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin bu süreçte kendi tercihlerine ve öğrencilerin durumuna göre değişiklik yapıp yapmadıklarının saptanması da düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara bakıldığında öğretmenlerden 13’ü (% 54,17) öğretim programı, programa bağlı etkenler ve uygulama noktasında sorun yaşadığını belirtirken, 11 (% 45,83) öğretmen ise bu konularda hiç bir şekilde sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Öğretim programında genel olarak bir sorundan ziyade öğretmenlerin kısmi sorunlar yaşadığı verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Özellikle e-okuma becerisinin kazandırılması noktasında programın açık olmadığı ve uygulamaya yönelik eksikliklerin bulunması çoğu öğretmenin hemfikir olduğu bir konudur. Ayrıca daha fazla metin işleme örneklerine yer vermemesi, programın daha kapsamlı olmaması ve metin uygulamalarının alt sınıf seviyeleri için uygunluk taşınamaması da karşılaşılan sorunlar olarak öğretmenlerin görüşlerinden çıkarılmaktadır.

Öğretim programında herhangi bir uygulama sorunu yaşamadığını ve programın özünü bütüncül olarak derse yansıttığını belirten öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

- *“Programı sorunsuz uyguluyorum. Hedeflenen beceri ve kazanımlara ulaşma noktasında yeterince etkinliğe yer verilmesi iyi olmuş bence.” (Ö.13)*
- *“Hayır yok. Programda ne yapılması gerekiyorsa gayet açık bir şekilde dile getirilmiş, hatta örnek metinlere bile yer verilmiş.” (Ö.16)*
- *“Hayır yok. Programda yer alan yönlendiriciler dersin amaçlarını açıklama noktasında gayet açık ve anlaşılır.” (Ö.23)*

Programda uygulama sorunu yaşayan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar programın geliştirilmesi ve iyileştirilmesi bakımından oldukça önem arz etmektedir. Bu cevaplara bakacak olursak:

- *“Takip edebileceğimiz veya yararlanabileceğimiz herhangi bir kılavuz kitabının bulunmayışı bizim için bir sorun.” (Ö.8)*
- *“Şiir türünde istenilen verimi alabilmek için daha basit metinlere yöneldim. Buna yönelik ayrıntılı örneklere programda yer verilmeli.(Ö.9)*
- *“Programı incelediğimde 'e-okuma' uygulatma konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Çünkü gerekli araç gereç ve donanıma sahip değiliz.” (Ö.15)*
- *“E-okuma becerisini kazandıramıyorum, çünkü uygulama imkanım yok.” (Ö.17)*
- *“Bu dersi uygulama konusunda iki sebepten dolayı sıkıntı yaşıyoruz. Birincisi ders saatinin yetersiz olması, diğeri ise seçmeli olması. Öğrenciler bu dersi boş ders gibi görüyor.” (Ö.18)*
- *“Okuma Becerileri dersi öğretim programının uygulamasındaki en büyük sorun, her öğrencinin ve öğretmenin erişebileceği derli toplu ders materyalinin olmamasıdır. Bunun eksikliği öğrencilerin derse ilgisini azaltmakta, öğretmeni yorucu bir çalışmaya itmektir.” (Ö.21)*
- *“Uygulamada yaşadığım sorun öğretim programı çerçevesinde düzenlenmiş bir kaynağının olmaması. Tamamen öğretmenin hayal gücüne bırakılmış bir ders. (Ö.4)*

Öğretim programı, okulda veya okul dışında insana kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili bütün etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2006, s. 6). Derste öğrenciye kazandırılmak istenilen beceri ve kazanımların açıkça ifade edildiği, dersin amaç ve hedeflerinin belirtildiği yer olan öğretim programları uygulayıcı olan öğretmenler tarafından dikkatlice incelenmeli, okunmalı ve içselleştirilmelidir.

Araştırmanın başlangıç safhasında öğretmenlerle yapılan görüşmelerde bazı öğretmenlerin öğretim programına pek hâkim olmadıkları veya programı yeterince incelemedikleri gözlemlenmiştir. Metni merkeze alarak öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmeyi hedefleyen Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın amaçları ve öğretim yaklaşımı tam anlamıyla bilinmezse dersin hedeflerine ulaşması konusunda sıkıntılar ortaya çıkar. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde bu durum kendini göstermektedir. Bazı öğretmenler öğretim programında yaşadığı sorunları açıkça ifade ederken bazıları ise dersin diğer sorunlarını öğretim programıyla bağdaştırmıştır.

Bu görüşlerden yola çıkarak öğretmenler daha kapsamlı, çok sayıda metin işleme örneklerine yer verildiği, amaçlarının açıkça ifade edildiği, metin işleme sürecinin zenginleştirildiği ve sınıf seviyesinin dikkate alındığı bir öğretim programının yer almasını istemektedir. Böylece dersin daha verimli ve etkin olacağı düşünülmektedir.

4.6. Okuma Becerileri Dersinde Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere altıncı soru olarak, *“Etkinliklerin ölçme ve değerlendirmesini hangi metotlarla yapıyorsunuz, öğrencilerin okuma beceri ve düzeylerinin gelişimini belirlerken hangi ölçme değerlendirme araçlarını kullanıyorsunuz?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin okuma eğitimi süreci boyunca öğrencilerde gerçekleştirilmesi istenilen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek ve bunu yaparken hangi ölçme değerlendirme araçlarını nasıl uyguladıklarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Verilen cevaplara bakıldığında 11 (% 45,83) öğretmen bu derste geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerini kullandığını söylerken sadece 3 (%12,5) öğretmen çağdaş

ölçme değerlendirme yaklaşımını kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlerden 10'u (%41,7) ise karma bir yöntemi benimseyerek geleneksel ve süreç temelli çağdaş ölçme değerlendirme yaklaşımını bir arada kullandığını ifade etmiştir.

Daha çok geleneksel ölçme değerlendirme yaklaşımını kullanan öğretmenlerden alınan bazı cevaplar şöyledir:

- *“Önceden bu dersin karnede notu yoktu. Öğrenciler pek önemsemiyordu. Sene boyunca okuma düzeylerini ölçüyorduk sadece. Not sistemine dâhil olmasıyla beraber süreçteki okuma gelişiminin takip edilmesinin yanında artık sınav da yapıyoruz.” (Ö.8)*
- *“Yazılı yoklamayla değerlendiriyorum. Öğrencilerin okuma beceri ve düzeylerinin gelişimini belirlerken yaptığım okuma anlama uygulamalarında öğrencilerin durumunu sürekli takip ediyorum.” (Ö.12)*
- *“Etkinliklerin ölçme ve değerlendirmesini işlenmiş bir basılı metne yönelik kısa soru ve cevaplı yazılı sınavla yapıyoruz. Bu şekilde öğrenci başarı düzeyini ölçüyoruz. Bazen bunu çoktan seçmeli sorular ve boşluk doldurma etkinlikleriyle destekliyoruz.” (Ö.21)*

Geleneksel ölçme değerlendirme yöntemleriyle birlikte süreç temelli bir yaklaşımı benimseyen öğretmenlerin cevapları şu şekildedir:

- *“Ders esnasında soru-cevap tekniği ile öğrencileri değerlendirmek mümkün. Ayrıca sınav yapıyorum ve okuduğunu anlama becerisini değerlendiriyorum.” (Ö.5)*
- *“Dersin genelinde ölçme ve değerlendirme süreci devam etmektedir. Okuma, anlama, anlatım yöntemleri ile metnin yeterince anlaşılıp anlaşılmadığını ölçüyorum.” (Ö.7)*
- *“Öğrencilere daha çok uygulamalı olarak not veriyorum. Öğrencilerin okuduğu kitap sayısı, doldurduğu özet formu ve sınıfta okuduğu hikâyeleri anlatmasına göre not veriyorum.” (Ö.11)*

- *“Genellikle karma sınavlar yapıyorum. Metinle ilgili anlama soruları, testler, tahmin etme, metni tamamlama gibi yollarla sınavı oluşturuyorum.” (Ö.13)*
- *“Bu ders için evet sembolik bir sınav yapıyoruz ama aslında ölçme-değerlendirme etkinlikleri bununla sınırlı değil. Süreç içinde öğrencinin okuma yaparken sesini ayarlama, telaffuz hatalarını düzeltme, gerekli vurgu ve tonlama yapmasına yardımcı olma ya da anlama sorularında eksiklikleri giderme gibi konularda düzeyini ölçüyor ve değerlendiriyoruz. Bunu yaparken klasik ve test sınavları dışında çeşitli formlar da kullanıyorum.” (Ö.15)*
- *“Ölçme değerlendirme olarak iki tane yazılı sınav yapıyoruz. Bunun dışında okunan kitapların anlatılmasında da gerekirse ders içi performans notu veriyoruz.” (Ö.18)*
- *“Metinler üzerinden yazılı sınav yapıyorum. Özellikle okuduğunu anlama üzerinde yoğunlaşıyorum. Çünkü bu öğrencilerin en çok eksiklik yaşadıkları konudur. Ayrıca her ay düzenli olarak okuma hızlarının ölçümünü yapıyorum.” (Ö.22)*
- *“Ölçme değerlendirmeyi sürece yayması açısından dereceli puanlama anahtarı kullanıyorum ve faydasını da görüyorum.” (Ö.24)*

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'na (2012) göre bu ders kapsamında gerçekleştirilecek ölçme değerlendirme çalışmaları, metin işleme süreci ile “eş zamanlı bir şekilde” ve “sürecin tamamına yayılarak” gerçekleştirilmelidir. Böyle bir yaklaşımla gerçekleştirilecek ölçme değerlendirme çalışmaları öğrencilerin eksikliklerinin ya da yanlışlarının okuma eylemi ile aynı anda ortaya konularak uygun geri bildirimlerle ortadan kaldırılmasını sağlayacaktır (MEB, s. 9). Bu şekilde çağdaş bir yaklaşımın bu ders için daha uygun olduğu ve ölçme işleminin sürece yayılması gerektiği belirtilmesine rağmen araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bunu tam anlamıyla uygulamadığı daha çok geleneksel yöntemlere başvurduğu görülmektedir.

Son yıllarda benimsenen yapılandırmacı öğretim yaklaşımının getirmiş olduğu yenilikler kendisini ölçme değerlendirme alanında da göstermektedir. Bu derste öğretmenlerin öğrenme sürecini de değerlendiren çağdaş bir anlayış benimsemesi

beklenirken daha çok ölçme değerlendirmeyi dersten kopuk ve bağımsız bir etkinlik gibi algılamaları bu faaliyetin amacından uzaklaşmasına neden olmaktadır. Öğretmenler bu faaliyeti süreçten ayrı değil de sürecin bir parçası olarak görürse ve dersin her aşamasında bunu gerçekleştirirse yapılan ölçme değerlendirme öğrencinin okuma becerisini geliştirmesine katkı sağlar ve daha etkili olur.

4.7. Okuma Becerileri Dersinin Okuma Hızı ve Düzeyi Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere yedinci soru olarak, *“Okuma Becerileri dersinin öğrencilerin okuma düzey ve hızını geliştireceğine inanıyor musunuz?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeye yönelik uygulanan yöntemlerin ne derece işe yaradığını görebilmek ve bu eğitimin öğrencinin okuma düzey ve hızında bir gelişim sağlayıp sağlamadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

Sorulan bu soruya öğretmenlerin 13’ü (%54,17) olumlu cevap vererek bu ders sayesinde öğrencilerin okuma seviye ve hızının geliştiğini belirtmiştir. 2 (% 8,33) öğretmen bu duruma hiçbir etkisinin olmadığını öne sürerken öğretmenlerin 9’u (% 37,5) ise olumlu cevap vermelerine rağmen okuma düzey ve hızının gelişmesine yönelik şart koşmuşlardır.

Gerekli şartlar sağlandığı takdirde bu dersin okuma düzey ve hızını geliştireceğini ifade eden öğretmenlerin cevapları şöyledir:

- *“Öğrencilerin okuma becerilerine katkısı oluyor elbette ama kazanımlar genişletilip, kaynaklar artırılırsa çok daha faydalı olacaktır.” (Ö.3)*
- *“Evet. Eğer nitelikli okuma çalışmaları yapılırsa faydalı olacaktır. Ancak öğrenciler bu dersi boş ders olarak algılıyor ve çabuk sıkılıyorlar. Bu yüzden sadece okumayla geçen bir ders değil de etkinlik temelli bir ders olmalı.” (Ö.4)*
- *“Doğru bir çalışma ve geliştirilmiş bir öğretim programıyla olabilir ancak. Ayrıca bu konuda öğrencilere yönelik bir kitap hazırlanması gerekiyor.” (Ö.5)*

- *“Haftada 2 ders saati, ayrıca seçmeli ders olmasına rağmen 25-30 arasında öğrenci mevcudu ile okuma düzey ve hızını mutlaka geliştirir.” (Ö.15)*
- *“Öğretmene yeterli kaynak sağlanırsa ve öğrencinin bireysel farklılıkları dikkate alınarak her sınıf düzeyine göre program hazırlanırsa faydalı olacaktır.” (Ö.17)*
- *“Öğrencilerin bu dersi önemsemesi halinde bunu sağlayacağına inanıyorum. Ayrıca ailelerin kitap okumaya bakış açılarının da çok büyük önemi var. Eğer okuma konusunda öğrenciyi teşvik eder ve model olursa bu süreç daha verimli geçecektir.” (Ö.18)*

Okuma becerileri dersi sayesinde öğrencilerin okuma düzey ve hızının geliştiğine inanan öğretmenlerin cevapları şu şekildedir:

- *“Evet, okuma düzey ve hızının geliştiğini somut olarak görebiliyoruz.” (Ö.6)*
- *“Evet, kesinlikle, sadece okuma düzey ve hızını değil anlama, yorumlama ve cevaplama kabiliyetlerini de artırmaktadır.” (Ö.7)*
- *“Evet, etkili olduğuna inanıyorum. Birçok öğrencimde gözle görülür değişimler yaşandı. Okuma seviyesi düşük öğrencilere daha çok vakit ayırıyorum ki sınıftaki diğer arkadaşlarının düzeylerine bir an önce ulaşsınlar.” (Ö.13)*
- *“Evet, öğretmen kontrolünde yapılan okuma çalışmaları daha verimli sonuçlar veriyor. Öğrencilerin okumaya ilgilerini artırmakta, sınıf kitaplıklarının oluşmasını zorunlu kılmakta ve öğrencilerin kitaplara ulaşma olanağı da sağlamaktadır.” (Ö.21)*

Bu dersin hiçbir şekilde öğrencilerin okuma düzey ve hızına etkisinin olmadığını savunan öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

- *“Hayır, dersin kapsamının daha geniş olması gerekiyor ve her şeyden önce öğrencilerde kitap okuma bilincinin kazandırılması şart.” (Ö.10)*
- *“Hayır, bu öğretim programıyla pek inandırıcı bulmuyorum.” (Ö.22)*

Soruya verdikleri cevaplardan hareketle görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu “Okuma Becerileri” dersinin öğrencilerin okuma düzey ve hızına olumlu etki yaptığını belirtmekte ve bu ders sayesinde öğrencilerin okumaya karşı ilgi ve isteklerinde gözle görülür bir artış sağlandığını söylemektedir. Öğretmenler öğrencilerin okuma düzeylerini geliştirmek adına okuma eğitimi sürecinde farklı etkinlikler, türler ve materyaller kullanılarak daha fazla etkileşim halinde olduğu takdirde bunun sağlanacağını ayrıca programda yer alan kazanımların genişletilip sınıf ve öğrenci düzeyine göre programlar hazırlanmasının da bu duruma büyük katkısı olacağını belirtmişlerdir. Sınıf içerisinde bireysel farklılıklara dikkat ederek her öğrencinin okuma düzeyinin aynı olmadığından hareketle çok yönlü bir eğitim sürecinin uygulanmasıyla okuma seviyesi bakımından akranlarından geride olan öğrencilerin de okuma düzeylerinin gelişmesine ve özgüvenlerinin artmasına etkisi olacaktır.

4.8. Okuma Becerileri Dersinde Öğrenci Katılımının Artırılması Adına Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere sekizinci soru olarak, “*Dersin işlenişini canlı hale getirmek ve öğrencilerin derse katılımlarını artırmak için neler yapıyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin dersin işleniş sürecinde öğrencilerin derse katılımlarını sağlamak, dersi daha çekici kılmak ve derse olan ilgiyi yüksek seviyede tutmak için neler yaptığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Verilen cevaplara bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak dersi daha canlı kılmak ve öğrencilerin katılımlarını artırmak için ders sürecinde farklı türden metinleri işlediklerini ve alternatif yöntemleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında dikkat çekici, öğrencilerin ilgi ve seviyelerine uygun, sınıfın tamamını derse dâhil eden, oyunlar vasıtasıyla eğlenceli etkinlikler uygulayarak dersin öğrenciler tarafından sevilen ve ilgi uyandıran bir ders olmasını amaçlamışlardır.

Öğretmenlerin dersin işlenişini canlı hale getirmek ve katılımı artırmak amacıyla neler yapılması gerektiği konusunda belirttiği görüşlerden bazıları şu şekildedir:

- *“Okudukları kitap hakkında duygu ve düşüncelerini alarak, kitapla ilgili olumlu ve olumsuz eleştirileri dinleyerek derse katılımı artırmaya çalışıyorum. Ayrıca sevdikleri kitapları özetlemelerini de istiyorum.” (Ö.1)*
- *“Genelde görsel materyaller kullanıyorum. Onları da derse dâhil ediyorum. Bir kâğıt, bir resim, yapıştırıcı, boya kalemi derken okuma etkinliği zevkli hale geliyor. Bazen de okudukları metne uygun resimler yapıp görselleştiriyorlar.” (Ö.4)*
- *“Öğrencileri okuduğumuz veya dinlediğimiz etkinliğin içerisine çekmeye çalışıyorum. Ders başında hazırlık soruları ile ilgi uyandırıp sonrasında devam soruları ile ilgiyi canlı tutmaya çalışıyorum. Bunun yanında renkli ve hareketli kaynaklara yöneliyorum.” (Ö.7)*
- *“Okuduğumuz hikâye veya metindeki kahramanları canlandırma etkinliği yapıyoruz. Yarım bırakılan hikâyeyi tamamlamada en iyi sonu hazırlamalarını istiyorum. Bu gibi etkinlikler dersi daha zevkli hale getiriyor.” (Ö.13)*
- *“Öncelikle öğrencilere verdiğim uzun hikâye metinlerini okumalarını istiyorum. Daha sonra okudukları metinle ilgili ‘Kahramanın yerinde sen olsaydın ne yapardın?’ tarzı sorular sorarak öğrencileri derste aktif kılmaya çalışıyorum.” (Ö.14)*
- *“Yaşlarına ve seviyelerine uygun farklı metin türleri kullanıyorum. Sürekli aynı şekilde ders işlemek yerine farklı yöntem ve teknikleri de sürece dâhil ederek dersi eğlenceli hale getiriyorum.” (Ö.15)*
- *“Okudukları metindeki kahramanları canlandırarak okumayı çok seviyorlar, bütün öğrenciler katılmak istiyor. Ama bu her metine uygun olmayabilir.” (Ö.20)*
- *“Ödül yöntemini kullanıyorum. Sene başında yaptığım okuma hızı ölçümünü baz alarak her ölçümde okuma hızını artıranlara ve en yüksek ilerlemeyi kaydedenlere ödül vererek onları istekli hale getiriyorum.” (Ö.22)*
- *“Sınıfa öğrencilerin seviyelerine uygun güzel şiirler getirerek sesli okuma yapmalarını sağlıyorum.” (Ö.24)*

“Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine katılım düzeyleri, öğretim faaliyetinin niteliğinin en iyi göstergelerinden birisidir. Öğrencilerin tamamına yakının öğrenme-öğretme sürecine açık ya da örtük olarak katılmaları, kullanılan öğretim yöntemlerinin niteliğinin çok iyi bir düzeyde olduğunu gösterir. Öğrencilerin büyük bir bölümünün derse katılımının sağlanamadığı durumlarda ise, yürütülen öğretim faaliyetinde sorunlar olduğunun; başka bir deyişle öğretim faaliyetinin niteliğinin düşük olduğunun göstergesidir” (Senemoğlu, 2009, s. 421).

Öğrencinin öğrenmeye katılabilmesi, onun öğrenilecek konuyla ilgili daha önce edinilmiş olması gerekli bilgi ve becerilere sahip olması ve onları kullanabilmesine bağlıdır. Dikkat, motivasyon ve zihinsel hazır oluş öğrencilerin öğrenmeye katılmalarını sağlayan iç şartlardır. Öğretilecek konu ve öğretim ortamı, öğretmen ve öğrencilerin katılmalarını sağlayan dış şartlardır (Ünal; Ada, 2008, s. 201). “Okuma Becerileri” dersinin, bilgi aktarımının olduğu bir ders değil de daha çok okuma becerisinin kazandırıldığı ve geliştirildiği bir ders olmasından dolayı bu ders için dışsal şartlardan ziyade içsel şartların daha önemli olduğu açıkça görülmektedir.

Öğrencilerin dikkat ve motivasyonlarının sürekli üst seviyede olması dersin hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve okuma becerisinin geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre bunun sağlanması doğrultusunda farklı okuma yöntemlerini kullanmak hem dersin işlenişini canlı hale getirmekte hem de öğrencilerin derse katılmalarını artırmaktadır. Bunun için derste daha çok tahmin ederek okuma, söz korusu, okuma tiyatrosu gibi yöntem ve tekniklere ağırlık verildiği belirtilmektedir. Kullanılan bu yöntem ve tekniklerin öğrencileri dersin içine çektiği, onları sürekli aktif kıldığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir.

Tahmin ederek okuma öğrencideki merak duygusunu canlı tutmaktadır. Bu yöntemle öğrenci okuma öncesinde veya okuma sırasında metne karşı daha ilgili olacaktır. Söz korusu okuma yönteminde öğrencilerin birlikte okuma yapmasından dolayı hem grup bilinci kazanılmakta hem de okuma seviyesi düşük olan öğrencilerin bile eğlenerek okumaya katılmalarını sağlamaktadır. Okuma tiyatrosu yöntemi ise öğrencinin en aktif olduğu yöntemlerden birisi olması sebebiyle dersi eğlenceli bir hale getirmekte ve derse

katılımın artmasını sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin özgüven kazanmaları bakımından da faydalıdır.

4.9. Okuma Becerileri Dersinin Öğrenciyi Okumaya Ne Oranda Teşvik Ettiğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere dokuzuncu soru olarak, “*Okuma Becerileri dersi sizce öğrencileri okul dışında da okumaya teşvik ediyor mu?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersini alan öğrencilerin sınıfta gerçekleştirdiği okuma faaliyetlerini sınıf dışında da ne düzeyde uyguladığı ve bunu sağlamak için yapılan çalışmaların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 12’si (%50) öğrencilerin bu ders sayesinde okumaya olan bakış açılarında değişme olduğunu ve bu dersin okul dışında okuma faaliyetlerine de teşvik ettiğini belirtmiştir. 7 öğretmen (%29,17) de kısmen etkili olduğunu ve ders dışında okumayı teşvik ettiğini söylerken, 5 öğretmen (%20,83) ise bu dersin okul dışında okumayı teşvik etme bakımından yetersiz olduğunu ve hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmiştir.

“Okuma Becerileri” dersinin bu dersi alan öğrencileri okul dışında ne oranda okumaya teşvik ettiğine yönelik öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- *“Birçok öğrenci için evet, ancak bir kısım okuma sevgisi ve ilgisi olmayan öğrenci tamamen kitaptan soğuyor. Çünkü kitap onun için artık bir ders oluyor. Öğrenci için ders zaten pek sevilen bir kavram değil. Okumayı ders olmaktan çıkarıp ihtiyaç haline getirirsek daha çok öğrenci okumaya okul dışında da vakit ayıracaktır.” (Ö.4)*
- *“Evet, kesinlikle teşvik ediyor. Bu ders okuma alışkanlığının temellerini atıyor.” (Ö.9)*
- *“Hayır. Öğrenci çevresinde ve ailesinde kitap okunmadığını görünce dersteki bütün çabamız boşa gitmiş oluyor. Ne kadar uğraşsaksak uğraşalım bir yere kadar etkili oluyor.” (Ö.10)*

- *“Kitaba ulaşmak için bir başlangıç oluyor. Bu ders sayesinde düzenli kitap okuyan öğrencilerim olduğunu söyleyebilirim.” (Ö.11)*
- *“Eğer çocuğun derse ilgisi var ve derste de ilgisini çeken etkinlikler yaparsak okul dışında da bu devam ediyor. Fakat ne yaparsak yapalım ilgisini çekemediğimiz öğrencilerde hiçbir değişiklik söz konusu değil.” (Ö.15)*
- *“Evet inanıyorum. Sınıf içinde ilgilerini çeken etkinlikler yapınca ve sevdiği kitapları edinince artı motivasyon oluyor öğrenci için.” (Ö.16)*
- *“Evet, öğrencilerin biraz daha planlı olarak kitap okumaya devam ettiklerini gözlemledim. Bunda aileleri de bilinçlendirmenin önem taşıdığına inanıyorum.” (Ö.21)*
- *“Hayır, buna katılmıyorum. Dersin okumaya teşvik etme noktasında etkili olduğunu düşünmüyorum.” (Ö.24)*

Verilen cevaplara bakıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu dersin öğrencileri okul dışında da okumaya teşvik ettiğini dile getirmiştir. Bu şekilde düşünen öğretmenlere göre “Okuma Becerileri” dersi öğrencilerin okumayı alışkanlık haline getirmeleri noktasında bir başlangıç ve temel olarak kabul edilebilir. Ders içinde yapılan eğlenceli etkinlikler ve okuma faaliyetleri sayesinde öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum kazanarak okumayı günlük hayatlarına taşıdığını belirtmişlerdir. Bu etkinliğin okul dışında da sürdürülmesi yani alışkanlık haline getirilmesi için sadece dersin yeterli olmayacağını bu çağdaki öğrencilerin anne-baba ve öğretmenleri model aldıklarından çevrenin de bu teşvikte katkısının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bir kısmı ise bu dersin öğrenciyi okul dışında teşvik etme konusunda etkili olmadığını belirterek, öğrencilerin sadece derste ve okulda okuduklarıyla yetindiklerinden dolayı, okuma etkinliğinin okul dışına çıkarılmadığından yakınmaktadır. Bunun altında dersin işlenişinden ziyade daha çok öğretim programının ve kazanımların yetersiz olduğu düşüncesi yatmaktadır. Ayrıca öğrencilere ilkokulun ilk yıllarından itibaren okumaya karşı ilgi duyulacak etkinliklere yer verilmesi dersin daha etkili olmasını sağlayacağını düşünmektedirler.

Bu dersin amacı okumayı sevdirmek, okumaya yönelik olumlu tutum oluşturmak, okumanın bir zorunluluk değil de temel ihtiyaç olarak algılanmasını sağlamak ve öğrencilerde okumaya karşı içten gelen bir istek uyandırmaktır. Bunlar sadece dersin programıyla sağlanamayacağından dolayı diğer etkenlerle birlikte ele alındığında okumayı teşvik edici özelliğe sahip olduğu söylenebilir.

4.10. Okuma Becerileri Dersinde Öğrencilerin Hangi Etkinliklere Daha Çok Katıldıklarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere onuncu soru olarak, “*Öğrenciler dersle ilgili ne tür etkinliklere daha çok katılıyorlar?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersinde öğrencilerin sevdikleri, ilgi gösterdikleri ve süreç içerisinde en çok katıldıkları etkinliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 9’u (%37,5) öğrencilerin en çok sesli ve sessiz okuma etkinliklerine katıldığını belirtirken, 7 öğretmen (29,17) metinlere bağlı genellikle soru cevap etkinliklerine katılımın olduğunu söylemiştir. Öğretmenlerden 5’i(%20,83) derste öğrencilerin daha aktif olduğu, okuduğunu canlandığı veya görselleştirdiği etkinlikleri tercih ettiğini ifade ederken, 3 öğretmen (% 12,5) ise hızlı ve eleştirel okuma etkinliklerinde katılımın yüksek olduğunu dile getirmiştir.

Sınıf içinde öğrencilerin ne tür etkinliklere daha çok katıldığının belirlenmesine yönelik öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- “*Sesli okuma yapma konusunda tüm öğrenciler çok istekli oluyor.*” (Ö.15)
- “*Soru-cevap olan etkinlikleri çok seviyorlar. Herkesin aynı metni okumalarını sağlıyorum. Okumaya başlamadan önce metnin önemli yerlerini belirlemelerini bu kısımlardan sorular geleceğini söyleyerek onların dikkatini tamamen metne yoğunlaştırıyorum.*” (Ö.16)
- “*Metni tamamlama ve bölüm bölüm tahmin etme etkinlikleri merak uyandırdığı için katılım çok oluyor.*” (Ö.18)

- *“Bazı metinlerde öğrenciler metindeki kahramanları canlandırarak şekilde okuma tiyatrosu yöntemini kullanıyorum ve herkes katılmakta istekli.” (Ö.20)*
- *“Öğrenciler daha çok okunan metnin içeriğine ilişkin sorular hazırlama ve bu soruları sınıfta sorup cevap verme etkinliğine katılıyorlar. Metne ilişkin görsellerin yorumlanması ve başlıktan yola çıkarak içeriği tahmin etme etkinlikleri de katılımın yüksek olduğu etkinlikler.” (Ö.21)*
- *“Okuma hızlarını ölçme etkinliğine daha çok katılıyorlar. Okuma hızı düşük olan öğrenci bile bir yarış olduğu için hazırlanıyor buna.” (Ö.22)*
- *“Şiir okuma etkinliğine çok ilgi gösteriyorlar. Grup halinde söz korosu yöntemiyle okuttuğum zaman çok seviyorlar.” (Ö.24)*

Verilen cevaplara bakıldığında ders içinde öğrencilerin geleneksel yani öğretmen merkezli etkinliklere daha çok katıldıkları görülmektedir. Öğretmen ve öğrenciler tarafından derse getirilen farklı türdeki kısa metinler (hikâye, masal, şiir, deneme ve makaleler) vasıtasıyla metnin okunması ve metne yönelik sorular cevaplandırılmasıyla gerçekleşen bu etkinlikler daha çok metne bağlı kalınarak fazla yaratıcılık gerektirmeyen, öğrenciyi de çok zorlamayan etkinliklerdir. Buna karşın öğrencinin eleştirme, düşünme ve yorumlama becerisini geliştirecek, onu ders içinde daha aktif kılacak özellikteki etkinliklere katılımın az olduğu belirtilmektedir. Öğrencinin günlük yaşantısıyla bağlantı kurduğu, okuduklarını drama yoluyla canlandırdığı ve görselleştirdiği etkinlikler ile hızlı okuma ve eleştirel okuma etkinlikleri de okuma becerisine olumlu etki yapan ancak yeterince katılım gözlenmeyen etkinlikler olarak belirtilmektedir. Burada öğrenci katılımından ziyade çoğu öğretmenin bu derste geleneksel öğretim etkinliklerini uygulaması en büyük etkendir.

4.11. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Eksikliklere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on birinci soru olarak, *“Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nın eksik olduğunu düşündüğünüz noktaları var mı?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin öğretim programında gördükleri eksikliklerin ve programda olması gerektiğini düşündükleri kavramların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 15'i (% 62,5) “Okuma Becerileri” dersi için hazırlanmış olan öğretim programında eksiklikler olduğunu belirtirken 9 öğretmen (%37,5) ise öğretim programında herhangi bir eksikliğin bulunmadığını, programın bu ders için yeterli ve uygun olduğunu dile getirmiştir.

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda herhangi bir eksikliğin olup olmadığına dair öğretmenler şu şekilde görüş belirtmiştir:

- *“Okuma Becerileri dersi ile ilgili öğretmenlerin daha fazla bilinçlendirilmesi açısından dersin amaçları programda ayrıntılı olarak belirtilmeli.” (Ö.1)*
- *“Okuma kültürünü geliştirme becerisi daha zenginleştirilmeli, kazanımları artırılmalı.” (Ö.3)*
- *“Okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırma konusunda eksikleri var.” (Ö.5)*
- *“Bence programın birkaç eksiği var. Mesela daha canlı hale getirilebilir, örnek metinler artırılabilir, bir ders kitabı ve cd’si oluşturulabilir. Ayrıca öğretmenlerin erişimine açık etkinlik ve materyal sitesi tasarlanabilir.” (Ö.7)*
- *“Hayır, bir eksik göremedim. Programda bulunan örnek metin işlemlerini özellikle çok beğendim. Bizler için iyi düşünülmüş.” (Ö.16)*
- *“Programın yenilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Ders üç senedir yürürlükte ama ilk uygulama aşamaları izlendikten sonra geliştirilerek daha kapsamlı bir program bizlere sunulmalı.” (Ö.18)*
- *“Öğrenci farklılıkları daha çok dikkate alınmalıdır. Bunun yanında derste kullanabileceğimiz dokümanlar hazırlanmalı ve bizlere yol göstermesi bakımından programa konulmalıdır.” (Ö.19)*
- *“Derse ilişkin materyallerin neler olacağı, hangi kaynaklardan yararlanılması gerektiğinin belirtilmemesi eksiklikler olarak göze çarpıyor.” (Ö.21)*
- *“Gayet iyi hazırlanmış. Dersin amacını yansıtması ve örnek metinlere yer vermesi bakımından yeterli görüyorum.” (Ö.24)*

- “Okuma Becerileri dersinin içeriğinin ve amacının anlaşılabilirliğinin düşünmüyorum. Daha ayrıntılı ve net bir şekilde açıklanmalıdır.” (Ö.22)

Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde programda herhangi bir eksik yön bulunmadığını söyleyen öğretmenler dersin amaçları ve öğretim yaklaşımının uyumlu olduğu, programda yer alan örnek metinlerin ders işleme sürecinde rehber durumda bulunduğu ve kazanımların “Okuma Becerileri” dersine uygun seçildiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretim programında eksikliklerin bulunduğunu dile getiren öğretmenler ise genel olarak; dersin içerik ve amacının iyi yansıtılmadığını, programın öğrenci ve sınıf farklılıklarını dikkate almadan hazırlandığını, öğrencilere okuma alışkanlığı ve sevgisini kazandırmada yetersiz kaldığını, öğretmenleri materyal ve doküman konusunda yeterince desteklemediğini, örnek ve etkinlik açısından yetersiz olduğunu, yayımlandığı tarihten itibaren uygulamada karşılaşılan sorunlara rağmen programın yenilenmediğini ve geliştirilerek daha kapsamlı hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.12. Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nda Gereksiz Görülen Yerlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on ikinci soru olarak, “Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı’nın gereksiz olduğunu düşündüğünüz yerleri var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin, öğretim programında olmaması gerektiğini düşündükleri kısımların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 19’u (%79,17) öğretim programında gereksiz veya fazlalık olarak görülen herhangi bir bölümün olmadığını söylemiştir. Buna karşın 5 öğretmen (%20,83) ise öğretim programında olmaması gereken, dersin içeriğini yansıtmayan ve öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesine katkısı bulunmayan bölümlerin yer aldığını dile getirmiştir.

Öğretim programında dersin amaç ve hedeflerine uygun olmayan kısımların bulunup bulunmadığında dair öğretmenler şu şekilde görüş belirtmişlerdir:

- *“Evet. Çünkü Türkçe dersinde okuma öğrenme alanıyla ilgili kazanımlar çok sayıda bulunmakta. Okuma Becerileri dersinde de bazı kazanımların aynı olduğu görülüyor. Benzer olan kazanımların çıkarılıp diğerlerinin zenginleştirilmesi daha faydalı olur.” (Ö.10)*
- *“Metin işleme örneklerinin çok uzun olduğunu düşünüyorum. Sürecin bu kadar uzun olması öğrencileri bir noktadan sonra sıkıyor.” (Ö.13)*
- *“E-okuma becerisi ile ilgili kısma gerek olmadığını düşünüyorum. Bu dersin içeriğiyle değil de daha çok bilişim teknolojileri dersiyile uyumlu gibi.” (Ö.16)*
- *“E-okuma becerisine çok fazla yer ayrılmış durumda. Bu kadar ayrıntılı verilmesi gereksiz olmuş.” (Ö.24)*
- *“Böyle bir ders oluşu zaten okuma davranışını bir etkinlik, bir eğlenme aracı olmaktan çıkarıyor, zorunlu hale getiriyor. Bu dersin seçmeli olması da göz önünde bulundurulup çocuklara sevdilerek verilmeli. Programın çok ayrıntıya girdiğini biraz daha hafifletilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö.4)*

Bu konuda verilmiş olan yanıtlara bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğu programda fazlalığın bulunmadığını tam tersi eksikliklerin daha çok olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşteki öğretmenler programdan herhangi bir bölümün çıkarılamayacağını, çıkarıldığı takdirde dersin beceri ve kazanımlarında daralma olacağını söylemişlerdir. Öğretim programının çok geniş kapsamlı hazırlandığını ve bazı bölümlerin çıkarılması gerektiğini savunan öğretmenler ise daha çok kazanım sayılarının fazla olması, metin işleme örneklerinin uzun ve karmaşıklığı, özellikle e-okuma becerisinin bu dersin içeriği için uygun olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca okuma becerisinin kazandırılması ve bunun alışkanlık haline getirilmesi için programın detaylardan arındırılması, öğrenci seviyesine göre hafifletilmesi düşüncesinde hemfikir olmuşlardır.

4.13. Okuma Becerileri Dersinin Öğrencilere Okuma Alışkanlığı Kazandırmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on üçüncü soru olarak, *“Okuma Becerileri dersinin öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığını düşünüyor musunuz?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile

Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın ve uygulanan etkinliklerin bir bütün olarak öğrencilerde okumayı alışkanlık düzeyine taşımada etkili olup olmadığının saptanması amaçlanmıştır.

“Okuma Becerileri” dersinin öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında etkisinin olup olmadığına yönelik görüş bildiren öğretmenlerden 13'ü (% 54,17) bu soruya olumlu yanıt verirken 6 öğretmen (% 25) dersin bu haliyle okuma alışkanlığı kazandırmaya etkisinin olmadığını, bu bakımdan yetersiz kaldığını savunmuştur. Kalan 5 öğretmen (%20,83) ise dersin okuma alışkanlığı kazandırmaya kısmen olumlu etki yaptığını, bunun öğrencinin ilave çalışmaları, gayreti ve veli desteğiyle sağlanacağını söylemiştir.

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- *“Ders içinde çocuklar kendilerini okumaları gerektiğine zorunlu hissettikleri için kısa bir süre de olsa okuyorlar. Ama okuma alışkanlığı kazandırdığını düşünmüyorum.” (Ö.1)*
- *“Hayır, okuma alışkanlığının kazanılması sadece okuldaki dersle değil de evde ve aile yönlendirmesiyle gerçekleşen bir durum olduğundan, öğrencinin ailesi iyi model olur ve evde de kitap okunursa ancak o zaman alışkanlığa dönüşür.” (Ö.10)*
- *“Alışkanlık daha geniş bir süreçte gerçekleşen bir olgudur. Ortaokul hayatında sadece bir sene alınan bu derste alışkanlığı olmayan öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırmak zor.” (Ö.15)*
- *“Evet, çoğu öğrencim artık ben söylemeden de kitap satın almaya başladı. Yavaş yavaş kendi okuma zevkleri oluşuyor.” (Ö.16)*
- *“Okuma alışkanlığı kazandırıyor ancak okul ve sınıf kitaplıklarının zenginleştirilmesi bu alışkanlığın devam etmesi açısından çok önemli. Çünkü öğrenciler kitaba kolay ulaşamıyorlar.” (Ö.20)*
- *“Kitap okuma alışkanlığı çok yönlü etkiler iste. Haftada iki saat girilen bir dersle sağlanabileceğini düşünmüyorum.” (Ö.22)*

- *“Kısmen de olsa öğrencileri okumaya yönlendirdiğini söyleyebilirim. Ama tek başına okuma alışkanlığı kazandırmaya yeterli bir ders olarak görmüyorum.” (Ö.23)*
- *“Evet. Okumanın ne demek olduğu ve niçin gerekli olduğu bilincini öğrencilere kavratıyor. Bunu alışkanlığa çevirebilmek öğrencinin kendisine kalıyor. Bu noktadan sonra bu bilince varan öğrenci için zor olmuyor.” (Ö.7)*

Soruya verilen cevaplardan hareketle görüşmeye katılan öğretmenler; “Okuma Becerileri” dersinin genel olarak okuma alışkanlığı kazandırma konusunda öğrenciyi teşvik edici bir konumda olduğunu, onları planlı ve düzenli okuma etkinliklerine yönlendirdiğini, çoğu öğrencinin bu ders sayesinde okuma zevkinin oluşmaya başladığını, kitaplarla olumlu etkileşim içinde olundukça kitaba karşı sevgilerinin arttığını ve alışkanlık boyutuna taşındığını ifade etmişlerdir. Diğer yandan bu dersin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda yetersiz olduğunu düşünen öğretmenler ise, okumanın sürekli ve düzenli yapıldığı takdirde alışkanlık halini alacağını, bunun sağlanması için de öğrencilerin okumayı bir zorunluluk veya bir ders olarak görmelerinden ziyade bir ihtiyaç olarak görmeleri gerektiğini, seçmeli olarak okutulan bir dersle bunun sağlanamayacağını dile getirmişlerdir. Öğrencilerin okumayı hayatlarının bir parçası olarak görmeyip sadece dersten derse yapılan zorunlu bir etkinlik olarak algılamaları bu durumu daha da zorlaştırdığını belirtmişlerdir.

4.14. Okuma Becerileri Dersindeki E-Okuma Becerisi ile İlgili Çalışmalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on dördüncü soru olarak, *“Elektronik okuma (e-okuma) becerisinin kazandırılmasına yönelik ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?”* sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğrencilerin e-okuma becerisini kazanmaları ve interneti daha bilinçli kullanmaları için öğretmenler tarafından yapılan çalışmaların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece 7’si (%29,17) e-okuma becerisi kazandırılmasına yönelik çalışma ve etkinlik yaptığını belirtmiştir. 17 öğretmen

(%70,83) ise şimdiye kadar bu becerinin kazandırılmasına yönelik hiç çalışma yapmadığını söylemiştir.

Öğretmenlerin e-okuma becerisi ile ilgili yaptıkları çalışmalara dair verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- *“Hemen hemen ayda bir dersimizi bu beceriye ayırıyorum. Öğrencilere internet yoluyla bulacakları bir araştırma konusu verip hangi öğrencinin daha kolay ve doğru bir şekilde buna ulaşacağını ölçmeye çalışıyorum. Bunu yaparken okulun bilişim teknolojileri sınıfını kullanıyoruz.” (Ö.13)*
- *“Sınıf içerisinde çok nadir uygulama yapabiliyoruz imkân az olduğu için. Daha çok öğrencileri internet kullanımında dikkat etmesi gereken konularda bilgilendiriyorum. E-kitap okumayı özendirerek teşvik etmeye çalışıyorum.” (Ö.18)*
- *“Okulumuzdaki bilişim sınıfının yetersiz oluşu ve ailelerin ekonomik açıdan yetersizliği bu beceriyi kazandırmayı ve uygulamayı engellemektedir. Fatih projesinin okulumuzda uygulanmaya başlamasıyla bu sorun aşılanacaktır.” (Ö.21)*
- *“İnternet üzerinde güvenli ve seviyelerine uygun sitelerde gezinti yaptırıyorum. Ayrıca işlemekte olduğumuz bazı metinlerin konusuyla alakalı araştırmalar yaparken nasıl bir yol izlediklerini gözlemliyorum. İnternette aradıklarını nasıl bulacakları konusunda sürekli yönlendirmeler yaparak bu beceriyi kavratmaya çalışıyorum.” (Ö.3)*
- *“İnterneti bilinçli kullanmanın yollarını örneklerle açıklıyorum. Faydalı ve zararlı milyonlarca içeriğin bulunduğu internet ortamından olumlu ve işlerine yarayacak sitelere yönlendirerek bunu alışkanlık haline getirmelerine gayret ediyorum.” (Ö.7)*
- *“Bu konuyla ilgili gerekli altyapı olmadığından e-okuma etkinliği yaptırıyorum. Öğrencilere sanal ortamda nasıl bir yol izleyeceklerini anlatıyorum ve e-kitap okuyabileceklerini söylüyorum.” (Ö.11)*

Verilen cevaplara bakıldığında, e-okuma becerisinin günümüz teknoloji dünyasında üzerinde en fazla durulması ve ciddiye alınması gereken bir beceri olması gerekirken bu derste gerekli önemin gösterilmediği ve ihmal edilen bir beceri durumuna geldiği görülmektedir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu; okullarda teknolojik imkânların ve gerekli altyapının bulunmadığı, bu alanda öğretmenlerin yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadığı, bu becerinin kazandırılması için “Okuma Becerileri” dersinin yapısına uygun olmadığı ve öğrencilerde önceliğin metin üzerinde okumaya verilmesi gerektiği gibi gerekçeler öne sürerek derslerinde e-okuma becerisine hiç yer vermediğini ya da çok az zaman ayırdığını söylemiştir. E-okuma becerisi alanında çalışmalara derslerinde yer verdiğini ifade eden öğretmenler ise daha çok ekran üzerinden okumanın nasıl yapılacağına yönelik etkinlikler yaptıklarını söylemişlerdir. Bunun yanında bilinçli internet kullanımı ve e-kitap okuma yöntemleri alanında da çalışmalar yaparak öğrencilerin bilgisayar, cep telefonu, tablet ve televizyon gibi elektronik araçlar üzerinden okuma yaparken daha olumlu bir tutum sergilemeleri için yönlendirmeler yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.15. Okuma Becerileri Dersinde Materyal Kullanımına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on beşinci soru olarak, “*Okuma Becerileri dersinin işlenişinde materyal konusunda yaşadığınız sorunlar var mı?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile öğretmenlerin bu derste hangi materyallere yöneldiği, materyal seçerken hangi kıstasları kullandığı ve kullanılacak materyale ulaşma konusunda herhangi bir engelle karşılaşp karşılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

“Okuma Becerileri” dersinin işlenmesi sürecinde ders içi ve ders dışı etkinliklerde materyal sorununun yaşanıp yaşanmadığının belirlenmesine yönelik yöneltilen bu soruya 16 öğretmen (% 66,67) ‘evet’ cevabı vererek materyal temini ve uygulaması noktasında sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. 8 Öğretmen (%33,33) ise ‘hayır’ cevabı vererek materyal konusunda şimdiye kadar herhangi bir sorunla karşılaşmadığını dile getirmiştir.

Öğretmenlerden bazılarının materyale ulaşma ve materyal kullanımı konusunda verdikleri cevaplardan birkaçı aşağıdaki gibidir:

- *“Çoğu zaman sorun yaşıyorum. Faydalanacağımız materyallerin bulunduğu bir internet sitesi olabilir. Görsel materyaller öğrenciye hitap etmesi açısından önemli. Bizler her zaman etkili materyal bulamıyoruz.” (Ö.9)*
- *“Bazen sıkıntı yaşıyorum. Bu derste ne kadar çok uygulama yapılırsa, etkinlik kullanılırsa başarı o kadar artar. Bunun için dersle ilgili materyallerin çoğaltılması bize ve öğrencilere fayda sağlayacaktır.” (Ö.13)*
- *“Hayır, materyal sorun olmuyor. Her Türkçe öğretmeni sadece kendi kitaplığını dahi kullansa materyal konusunda sıkıntı yaşanmaz diye düşünüyorum.” (Ö.15)*
- *“Şu an için yok. Kendi imkânlarımızla veya okul kütüphanesi sayesinde bu sorunu ortadan kaldırıyoruz. Umarım ilerleyen yıllarda bu derse ait farklı materyal olanaklarına sahip oluruz.” (Ö.16)*
- *“Materyal azlığından dolayı öğrencilerin derse ilgisi azalmaktadır. Öğrencilerin ilgisini canlı tutabilmek için sürekli farklı materyaller bulmaya çalışıyoruz. Bu da öğretmenleri yorucu bir çalışmaya sürüklemektedir.” (Ö.21)*
- *“Materyaller yetersiz. Bu dersin daha etkili işlenmesi becerinin alışkanlık haline getirilmesi isteniyorsa materyallerin artması lazım. Bazen kendimi tekrar ettiğimi hissediyorum.” (Ö.24)*
- *“Okulda bu derse giren üç öğretmen beraber hazırlayarak bu sorunu ortadan kaldırıyoruz. Herhangi bir kitap veya araç-gereç bulunmadığı için bize çok iş düşüyor bu konuda.” (Ö.12)*

“Okuma Becerileri” dersinde öğretim programının amaçlarını gerçekleştirmek ve okuma becerisinin kalıcı olarak kazanılmasını sağlamak için öğrenciyi içine çeken ve birçok duyuya hitap eden zenginleştirilmiş materyaller kullanılmalıdır. Bu doğrultuda ders içinde çeşitli materyaller ve yöntemler kullanılarak sınıftaki tüm öğrencilerde ilgi uyandırılmaya ve derse karşı motivasyonlarını artırmaya çalışılmaktadır. Yıldız’a (2003) göre öğrencide ilgi uyandıran zengin bir materyal, aynı zamanda zengin bir öğrenme çevresi ve dünyasının da ürünüdür (s. 36). Az sayıda ve yetersiz materyalin sürece dâhil edilmesinin öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarının düşük seviyede

kalmasına ve dersin sıkıcı bir hal almasına yol açacağı gerçeğinden yola çıkarak ders öğretmenleri bu konuya çok önem vermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında bu derste materyal konusunda eksiklik yaşandığı ve öğretmenlerin materyale ulaşmada sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu konuda sıkıntılar olduğunu belirten öğretmenlerin en çok dile getirdiği nokta dersin bünyesinde herhangi bir ders kitabının bulunmamasıdır. Dersi destekleyecek bir yardımcı kitap veya etkinlik kitabının olmaması ders için en büyük olumsuzluk olarak nitelendirilmektedir. Bu derste öğrencilere zengin materyaller sunmanın okumaya karşı ilgiyi artıracaklarını ve dersin hedeflerine ulaşmanın kolaylaşacağını söyleyen öğretmenler bu sorunu kendileri materyal geliştirerek ve çoğunlukla bunları kullanarak aştıklarını söylemişlerdir. Derse yönelik materyale ulaşmanın kendileri için sorun teşkil etmediğini belirten öğretmenler ise bu süreçte daha çok okul kütüphanesi aracılığıyla 100 Temel Eser ve Dünya Klasiklerini kullandıklarını bunun yanında süreli yayımlar ile yazılı ve elektronik metinlerden de yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

4.16. Okuma Becerileri Dersinin Kitap Sevgisinin Kazandırılmasına ve Okuma Tutumu Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on altıncı soru olarak, “*Okuma Becerileri dersinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersiyle öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının tespit edilmesi ve kitaplara karşı bakış açılarında bir değişimin olup olmadığının saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılarak bu soruya cevap veren öğretmenlerden 19’u (% 79,17) “Okuma Becerileri” dersinin öğrencilerde olumlu okuma tutumu oluşturmada ve öğrencilere kitap sevgisi kazandırmada çok büyük etkisinin olduğunu, ders sayesinde çoğu öğrencide bu durumun gözlemlendiğini söylemiştir. Diğer 5 öğretmen (% 20,83) ise bu dersin öğrencideki okumaya ve kitaplara karşı olan tutumu değiştirme noktasında yetersiz kaldığını dile getirmiştir.

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplardan bazıları şöyledir:

- *“Öğrencilerin okumayı sevmediklerini, sadece kendilerini zorunlu hissettikleri için okuduklarını düşünüyorum. Zorunlu olarak yapılan bir durumda da olumlu bir tutumdan söz edilemez. İşe okumayı sevdirmekle başlamak lazım. Bu bence okuma eğitimi sürecinin en önemli aşamasıdır.” (Ö.1)*
- *“Bu dersin hem okuma tutumuna hem de kitap sevgisine olumlu etki yaptığını düşünüyorum. Birçok öğrencim kendi kütüphanesini oluşturmaya başladı.”(Ö.2)*
- *“Hayır düşünmüyorum. Okuma becerisi ne zaman ders oldu da işin içine not girdiyse kitaba olan sevgi o zaman bitti bence. Öğrenciler artık okumayı zorla yapılan bir etkinlik olarak algılıyor. Önce bu algı yıkılmalı.” (Ö.4)*
- *“Öğrencilerde merak uyandırarak bu kazanımı sağlıyorum. Bilgiye ulaşmayı amaçlayan öğrenci okuma eylemini zaten kendisine uğraş edinmiş durumda. Böyle olunca dışarıdan bir uyarana gerek kalmadan zaten okumayı kendiliğinden gerçekleştiriyor.” (Ö.5)*
- *“Bir şeyi sevmek ona ilgi duymaktan başlar. İnsan ilgi duymadığı hiçbir şeyi sevemez. Dolayısıyla kitabı sevdirmek için de öncelikle ona ilgi duyurmak lazım. Bunun için derste öğrencilerin seveceği, ilgi duyacağı, onlara hitap eden materyal ve etkinlikler kullanılırsa bu kazanım sağlanacaktır.” (Ö.8)*
- *“Evet, bu ders sayesinde birçok öğrencinin okuma tutumunda olumlu değişimler yaşandı. Sene başında okumaya pek ilgi duymayan öğrenciler bile çok yol kat etti. Bunun da öğretmen, öğrenci ve ailenin çabasıyla gerçekleştiğini düşünüyorum.” (Ö.12)*
- *“Elbette düşünüyorum. Bir öğrencinin okumaya olan tutumunun değişmesi için öncelikli görevimiz okumayı sevdirmektir. Maalesef çoğu öğrenci bu beceriden yanlış uygulamalar yüzünden soğumuş durumda.” (Ö.14)*
- *“Yüksek düzeyde olmasa da evet olumlu yönde etkiliyor. Öğrencilerin sıkılmayacağı, onları okumaktan soğutmayacak düzeyde görseli bol kitapların*

kullanılması biraz da olsa olumlu okuma tutumu kazanmalarını sağlayacaktır.”
(Ö.23)

Bir kavrama ve duruma karşı tutum oluşturmak veya mevcut tutumu değiştirmek bir hayli zordur. “Okuma Becerileri” dersinin seçmeli olması ve dersi alan öğrencilerin gönüllü olarak derste yer alması bu durumu biraz olsun kolaylaştırmaktadır. İşeri’ ye (2010) göre okumaya karşı olumlu tutum sergilenmesi için çocuğun gelişim evreleri de göz önünde bulundurularak okumaya karşı istek kazandıracak kitapların özenle seçilmesi ve öğrencilerle buluşturulması gerekmektedir (s. 4). Bunun yanında öğrencilerin okumaya ve kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmesinde öğretmenin yaklaşımı ve uyguladığı yöntemler de önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerde okumaya yönelik olumlu tutum oluşturmak için öncelikle dersi alan öğrenci kitlesinin öğretmen tarafından iyi tanınması ve var olan duruma yönelik bir yaklaşım uygulanması gerekmektedir. Öğretmenin bireysel farklılıkları ve öğrencilerin ilgisini dikkate alarak uygun yöntemleri uygulaması, zengin materyalleri sürece dâhil etmesi, dersi zevkli etkinliklerle eğlenceli hale getirmesi ve okumanın bir ihtiyaç olduğu fikrini benimsetmesi öğrencilerin okumaya ve kitaplara karşı tutumlarında olumlu yönde gelişme sağlamasında etkili olacaktır.

Görüşmelerden elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmenler genel olarak bu ders sayesinde çoğu öğrencide okumaya yönelik olumlu bir tutumun oluştuğunu ve öğrencilerin kitaba karşı bakış açılarında gelişmeler yaşandığını belirtmişlerdir. Bu süreçte ilk derslerden itibaren okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yanında okuma ilgi ve tutumlarını geliştirecek çalışmalar yaptıklarını da ifade etmişlerdir. Öğrencilerde okumaya karşı istek uyandırarak onları dışarıdan bir zorlamayla değil de kendi istekleriyle okuma faaliyetlerini gerçekleştirecek duruma getirmede uygulanan yöntemlerin ve yapılan etkinliklerin oldukça etkili olduğunu söylemişlerdir.

Sadece haftada iki saatlik seçmeli olarak uygulanan bir dersle okumaya karşı olumlu tutum geliştirmenin mümkün olmadığını dile getiren öğretmenler ise öğrencilerin okumayı bir zorunluluk olarak gördüklerini ve bu yüzden bir türlü sevediklerini belirtmişlerdir. Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenlerin okumaya aynı oranda önem vermesinin, evde okuma faaliyetleri yapılarak ailenin model olmasının ve öğrenciyi

okumaya teşvik edecek zenginleştirilmiş sınıf kitaplıkları ile okul kütüphanesinin bulunmasının bu sürecin başarıyla sonuçlanmasında çok daha etkili olacağını söylemişlerdir.

4.17. Okuma Becerileri Dersinin Verimliliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on yedinci soru olarak, “*Okuma Becerileri dersinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Bu dersin zorunlu değil de seçmeli olarak yer alması dersin hedeflerine ulaşmada herhangi bir olumsuzluğa yol açıyor mu?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersinin ne derece verimli geçtiğinin ortaya çıkarılması ve zorunlu dersler arasında yer almayışının herhangi bir olumsuz algıya sebep olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan 17 öğretmen (%70,83) yöneltilen soruya olumlu cevap vererek bu dersin okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi açısından verimli geçtiğini söylerken, diğer 7 öğretmen (%29,17) öğretim programında belirtilen hedef ve kazanımların tam anlamıyla gerçekleştirilemediğini dolayısıyla dersin verimli geçmediğini belirtmiştir. Bu duruma bağlı olarak yine öğretmenlerin 18’i (%75) dersin seçmeli statüsünde olmasının bir sorun teşkil etmediğini dile getirirken; 6 öğretmen (%25) ise dersin seçmeli olması sebebiyle öğrenciler tarafından ciddiye alınmadığını, bu durumun olumsuzluğa yol açtığını ve dersin zorunlu olduğu takdirde daha verimli geçeceğini ifade etmiştir.

Dersin seçmeli olmasının herhangi bir olumsuzluğa yol açıp açmadığına ilişkin ve verimlilik derecesinin ne oranda olduğunun belirlenmesine yönelik yöneltilen soruya öğretmenlerin verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- “*Çok verimli geçtiğini düşünmüyorum. Seçmeli ders olduğu için öğrenciler tarafından önemsenmediğini görüyorum.*” (Ö.1)
- “*Dersin seçmeli olması bir şeyi değiştirmiyor. Gayet verimli geçiyor ders. Bu sene notla değerlendirme de gelince daha etkili oldu.*” (Ö.8)

- *“Seçmeli ya da zorunlu olması bir dersin amacını değiştirmez. Derslerin verimli geçtiğini düşünüyorum ama öğrencilere yönelik bir ders kitabı hazırlanırsa verimin daha da artacağını düşünüyorum.” (Ö.11)*
- *Verimli geçtiğini düşünüyorum. Dersin seçmeli olması daha iyi diye düşünüyorum. En azından okumaya ilgisi olan öğrenciler bu dersi seçtiği için dersin amaçlarına ulaşmada zorluk yaşanmıyor.” (Ö.12)*
- *“Tam anlamıyla verimli geçtiğini düşünmüyorum. Daha iyi olabilir. Dersin artık notu olduğu için bir bağlayıcılığı var. Eskiden öğrenciler pek umursamıyordu ama şu anda daha ciddiye alınıyor.” (Ö.16)*
- *“Bu ders genellikle 5. Sınıf öğrencileri tarafından seçildiği için bu yaş grubundaki öğrenciler seçmeli veya zorunlu ders ayrımının pek farkında değiller. Onun için bu pek bir şeyi değiştirmiyor. Dersin hedeflerine ulaşma açısından bir sıkıntı yaşamadım, dersler olması gerektiği gibi verimli.” (Ö.17)*
- *“Bu yıl seçmeli derslere not verilmesi ve ders notlarının sınıf geçme notuna dâhil edilmesi dersin önemini artırmıştır. Dersin hedeflenen amaca ulaştığı söylenebilir.” (Ö.21)*
- *“Verimli geçtiğini düşünüyorum, seçmeli olması sıkıntı yaratmıyor.” (Ö.24)*
- *“Hiç verim alamıyorum dersten. Seçmeli olması dersi ikinci plana atıyor.” (Ö.3)*
- *“Ders gayet verimli geçiyor. Tam geçiş dönemindeki 5. sınıflara bu ders haftada iki saat zorunlu olarak verilse ilkokuldan gelen bir öğrencinin okuma eksikliklerini gidermesi açısından çok faydası görülecektir.” (Ö.7)*
- *“Dersin verimli geçmesi öğrencide değil öğretmende biten bir durumdur. Özellikle bir beceri olan okumanın alışkanlık haline dönüştürülmesinde öğretmenin uygulayacağı etkinlikler birinci derecede önemlidir. Dersin seçmeli olması veya olmamasından ziyade derse bakış açısı olumlu olursa hedeflerine ulaşmada herhangi bir sorun yaşanmaz.” (Ö.15)*

Öğretmenlerin çoğunluğuna göre bu derste öğretim programında belirlenen hedef ve kazanımlara ulaşma noktasında yeterli verim sağlanmaktadır. Ders genellikle 5. sınıflarda seçildiği için bu sınıf seviyesindeki öğrencilerin okumaya daha istekli olduğunu söyleyen öğretmenler bu durumun becerinin geliştirmesinde etkili olduğunu, sonuç olarak verimi artırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca kullanılan etkinlik ve materyallerin çeşitliliğinin öğrencileri derse daha çok çektiğini ifade eden öğretmenler dersin verimlilik derecesini yine öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve uygulamaların etkili olmasıyla doğru orantılı görmektedirler. Dersin verimli geçmediğini söyleyen öğretmenler ise genel olarak öğrencilerin okumaya karşı ilgi düzeyini yükseltmediklerini, belli bir süreden sonra sıkıldıklarını, ders dışında okumaya zaman ayırmadıkları için etkili olmadığını ve ailenin de okumaya yönlendirici hiçbir faaliyette bulunmadığını dile getirerek bu etkenlerin dersin verimli geçmesini engellediğini ifade etmişlerdir.

Yine aynı soruyla bağlantılı olarak dersin seçmeli olmasının herhangi bir olumsuzluğa yol açmadığı hatta seçmeli olması sayesinde sadece okumaya ilgi duyan öğrenciler tarafından seçildiği için daha iyi sonuçlar alındığı verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Henüz ortaokula yeni geçmiş öğrencilerin seçmeli-zorunlu ayrımını yapmadığından bu durumun sorun teşkil etmediği gözlemlenmiştir. Diğer taraftan az sayıda öğretmen ise dersin seçmeli olmasından dolayı gereken önemin verilmediğini söylese de not sistemine dâhil edilmesiyle zamanla dersin daha ciddiye alınacağını ve hak ettiği değeri göreceğini belirtmiştir.

4.18. Okuma Becerileri Dersinde Yer Alan E-Okuma Becerisinin Sosyal Medya Kullanımına Etkisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on sekizinci soru olarak, “*Öğrencilerin sosyal medyaya olumsuz eğilimlerinin bu derste e-okuma becerisinin kazandırılması yoluyla olumluya çevrilebileceğini düşünüyor musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile kazandırılan e-okuma becerisinin, öğrencilerin sosyal medyayı kullanımına etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan 6 öğretmen (%75) bu derste e-okuma becerisi kazanımları sayesinde öğrencilerin sosyal medyayı daha olumlu, bilinçli ve amacına uygun

kullandıklarını belirtmiştir. 18 öğretmen (%75) ise e-okuma becerisi kazanımlarının ve e-okumaya yönelik yapılacak etkinliklerin öğrencilerin sosyal medyaya olan olumsuz eğilimlerini olumluya çevirme noktasında hiçbir etkisinin olmadığını, kazanımların yetersiz kaldığını veya bu alanda hiç çalışma yapmadığı söylemiştir.

Öğretmenlerin bu konuda belirttikleri görüşlerden bazıları aşağıdaki gibidir:

- *“Evet, olumlu etkisi oluyor. Öğrenci sosyal medyayı nasıl kullanacağını bilincinde olunca aile de biraz denetim sağlayınca yapılan çalışmalar amacına ulaşıyor.” (Ö.6)*
- *“Kesinlikle düşünüyorum. Medya Okuryazarlığı dersi ile ortak kazanımlar belirlenerek daha aktif olarak uygulanabilir bu beceri.” (Ö.7)*
- *“Bu durum dersle düzelecek bir şey değil. Olayın içine sosyal medya girince öğrenciler her şeyi bir kenara bırakabiliyor. Dersin bile önüne geçiyor.” (Ö.8)*
- *“Maalesef düşünmüyorum. Sosyal medyadaki olumsuzlukların öğrencilerin ilgisini daha çok çektiği için ve onlara cazip geldiğinden bunun önüne böyle bir dersle geçebileceğimizi sanmıyorum.” (Ö.10)*
- *“Ben faydasını görüyorum. Öğrencilere internet ve sosyal medyanın kullanımı konusunda uygulamalı etkinlikleri özenle yaptırdığım için daha dikkatli olup her siteye üye olma, kişisel bilgileri bilinçsizce verme gibi olumsuz davranışlardan uzak durmaya başladılar.” (Ö.3)*
- *“Evet, sanal ortama bağımlı kalmıyorlar. Böyle olunca hem kendilerini birçok olumsuzluktan uzak tutmuş oluyorlar, hem de bu süreyi daha faydalı işlerde harcıyorlar.” (Ö.13)*
- *“Hayır. Bu dersteki e-okuma becerisinin olumsuz eğilimlerine hiç katkısı olacağını sanmıyorum. Artık öğrencinin bu konudaki eğilimine bizim düşüncelerimiz fayda sağlamıyor. Bunun için ailenin kontrolü daha önemli.” (Ö.16)*

- *“Bu konuda bilinçleniyorlar ancak hedeflenen düzeyin çok altında kalacağını düşünüyorum. Sonuçta okul dışında yapılan bir eylem.” (Ö.19)*
- *“Bilinçli bir okuyucu olabilmek okuma becerisini iyi kazanmış olmakla mümkündür. Okumayı sürekli hayatın bir parçası olarak görmek gerektiği ve bunun ihtiyaç olduğu öğrencilere kavratılırsa aynı zamanda bilinçli bir sosyal medya okuyucusu olabilirler. Bu da e-okuma becerisini iyi kazandırmakla mümkündür.” (Ö.21)*
- *“Hayır düşünmüyorum. E-okuma kazanımlarını yetersiz görüyorum. Bu derste yer alan kazanımlar sosyal medyaya yönelik herhangi bir amaç içermiyor.” (Ö.23)*

Görüşmeye katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında öğrencilerdeki sosyal medyaya olan olumsuz eğilimin düzelmesinde “Okuma Becerileri” dersinin pek bir katkısı olmayacağı yönündedir. Öğretim programında bu beceriye yönelik belirlenen kazanımların öğrencinin sosyal medyayı kullanmadaki olumsuz tutumlarında değişiklik yapacak düzeyde kapsamlı olmadığını ifade eden öğretmenler, e-okuma becerisi kazanımlarının daha çok ekran üzerinde okuma yapma ve interneti güvenli kullanma gibi alanlara yoğunlaştığını savunmaktadırlar. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin sosyal medyayı bağımlılık derecesinde kullandıklarını belirterek bu durumun düzelmesi için bu alana yönelik etkinliklerin “Okuma Becerileri” dersinden ziyade Medya Okuryazarlığı dersinde ele alınmasının daha doğru olacağını ve ebeveyn denetiminin bunda etkili olacağını belirtmektedirler.

Öğretmenlerin bir kısmı ise bu olumsuz eğilimin “Okuma Becerileri” dersiyle düzeleceğini ve olumlu seviyeye gelebileceğini ifade etmişlerdir. Sosyal medyanın sonuçta bir internet ürünü olduğunu söyleyen öğretmenler, öğrencilerin interneti bilinçli kullanmayı öğrendikleri takdirde bunun sosyal medyaya da olumlu yansıtacağını düşünmektedirler. Bu derste bilinçli sosyal medya kullanımını teşvik edecek etkinliklere ağırlık verilmesi ile bunun sağlanacağını dile getirmektedirler.

4.19. Okuma Becerileri Dersi ile Türkçe Dersinin Birbirini Tamamlayıcı Olma Özelliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere on dokuzuncu soru olarak, “Okuma Becerileri dersi kazanımları ile Türkçe dersi kazanımlarının birbirinin tamamlayıcısı olduğunu düşünüyor musunuz, varsa farklılıklar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersi ile Türkçe dersinin kazanım bakımından benzerlik ve farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı “Okuma Becerileri” dersi kazanımlarının Türkçe dersi kazanımlarına paralel olarak hazırlandığını, dolayısıyla bu dersin ana dili öğretiminin verildiği Türkçe dersini tamamlayıcı nitelikte olduğunu belirtmiştir.

Tüm öğretmenlerin aynı görüşte cevap verdiği bu soruya ilişkin ifadelerden bazıları şu şekildedir:

- “Kazanım olarak Türkçe dersi Okuma Becerileri dersine paralel ancak Türkçe dersindeki çeşitlilik, kılavuz kitap, yardımcı materyaller daha geniş olduğu için uygulamalar daha etkili oluyor.” (Ö.4)
- “Türkçe dersinde yer alan okuma kazanımları ile bu dersin kazanımlarının örtüştüğünü düşünüyorum. Eksikliklerin giderilmesi açısından Türkçe dersi için çok faydalı.” (Ö.5)
- “Tamamlayıcısı olduğunu düşünüyorum. Okumalarını geliştirmek ve sürekliliği sağlamak adına okuma becerisini ayrıntılı ele alması bu dersin önemini artırıyor.” (Ö.8)
- “Tamamlayıcı olmaktan ziyade Türkçe dersine büyük katkı sağlamaktadır. Bu dersi alan öğrenciler Türkçe dersinde okuma alanı etkinlikleri sırasında diğer öğrencilere oranla daha aktif ve bilgili davranıyorlar.” (Ö.9)
- “Evet, kesinlikle tamamlıyor. Okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik ayrı bir dersin olması Türkçe dersindeki eksikliği kapatıyor.” (Ö.13)

- *“Mutlaka tamamlayıcı. Okuma becerisi Türkçe eğitiminin dört temel dil becerisinden biridir. İkisi ayrı düşünülemez.” (Ö.15)*
- *“Türkçe dersinde yapılan etkinliklere paralel ama daha detaylı etkinlikleri bu derste yapıyoruz. Dolayısıyla Türkçe dersinin okuma alanındaki açığını bir nevi Okuma Becerileri dersi sayesinde kapatıyoruz.” (Ö.20)*

Türkçe dersi, okuma becerisini de içinde barındıran beş öğrenme alanından oluşmaktadır. 5 ve 6. sınıflarda haftada altı saat olarak okutulan Türkçe dersinde bu öğrenme alanlarının tamamına yer verilmekle beraber zaman zaman bazı alanlarda aksamalar da yaşanmaktadır. Bu durumun herhangi bir olumsuzluğa yol açmaması açısından okuma eğitiminin verildiği ayrı bir ders olarak Türkçe dersine bir alternatif değil de tamamlayıcı niteliğinde “Okuma Becerileri” dersi doğmuştur. Her ne kadar kendine ait bir öğretim programına sahip olup bağımsız bir ders gibi görünse de pek çok anlamda Türkçe dersiyile örtüştüğü söylenebilir. Türkçe dersinde okuma öğrenme alanına 51 kazanım ayrılmışken “Okuma Becerileri” dersinde daha detaya inilip 42 kazanımla sınırlandırılmıştır. Türkçe dersi metin işleme sürecinde “metnin okunması”, “kelime ve cümle çalışmaları” , “metni anlama, çözümlene ve yeniden yapılandırma çalışmaları” na yer verilmiştir. Okuma Becerileri dersinde ise bu süreç “hazırlık” , “anlama” , “eleştirel okuma” , “okuma kültürünün geliştirilmesi” aşamaları ile gerçekleştirilir. Ayrıca eleştirel okuma ve e-okuma becerilerine ağırlık vermesiyle bu alanlarda Türkçe dersindeki açığı kapattığı da görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hemfikir olduğu nokta “Okuma Becerileri” dersinin amaç ve kazanımlar yönünden Türkçe dersinin tamamlayıcısı olarak görülmesidir. Öğretmenler bu dersi Türkçe dersindeki eksikliklerin giderildiği, daha ayrıntılı etkinliklerin uygulandığı, öğrencilere okumayı sevdirmeye ve bunu alışkanlık haline dönüştürmede en önemli araç olarak düşünülen bir ders olarak ifade etmektedirler. Buna ek olarak özellikle e-okuma alanına yer vermesi bakımından Türkçe dersinden farklı olduğu da öğretmenler tarafından dile getirilmiştir.

4.20. Öğretmenlerin Okuma Becerileri Dersinin Uygulanması Sürecindeki Gözlemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlere son soru olarak, “*Okuma Becerileri dersinin uygulamaya konulmasından itibaren öğrencilerinizin dersi almadan önceki haline oranla, kitap okuma isteklerinin arttığını ve kitaba olan bakış açılarının değiştiğini düşünüyor musunuz, gözlemleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru ile “Okuma Becerileri” dersiyle birlikte öğrencilerin okuma ilgi ve isteklerindeki değişimin öğretmenlerin gözlemlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

“Okuma Becerileri” dersini alan öğrencilerin ders öncesi ve sonrası durumlarının karşılaştırıldığı bu soruya 15 öğretmen (%62,5) olumlu cevap vererek bu ders sayesinde öğrencilerde okuma isteğinin arttığını ve kitaplara olan bakış açılarında olumlu yönde değişiklik olduğunu söylemiştir. Diğer öğretmenlerin 6’sı (%25) kısmen olumlu etki yaptığını belirtirken, 3 öğretmen (%12,5) ise dersin öğrencilerde bu yönde olumlu bir etki yaratmadığını savunmuş ve olumsuz görüş bildirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazılarının bu konuda dile getirdiği düşünceler genel itibariyle aşağıdaki şekildedir:

- *“Düşünmüyorum. Çünkü televizyon, internet, cep telefonu gibi teknolojik gereçler öğrencileri kitaplardan uzaklaştırmak konusunda gayet başarılı maalesef. Bizim öğrencilerimiz için okuma ihtiyaç değil arada sırada genellikle derslerde yapılan boş bir uğraş olarak görülmekte.” (Ö.1)*
- *“Dersi aldıktan sonra bakış açıları olumlu yönde değişti. Okuma çalışmalarında da olumlu gelişmeler gözlemledim. Boş zamanında kitap okuyan öğrenci değil de kitap okumak için zaman yaratan öğrencilerin sayısı arttı.” (Ö.3)*
- *“Herhangi bir fark olduğunu sanmıyorum. Okuyan ya da okumaya istekli öğrenciler zaten okuyor, diğerleri ise okumaktan uzaklar. Ancak okumaya istekli öğrenciler artık daha bilinçli ve seçici okuyor diyebilirim.” (Ö.4)*
- *“Evet düşünüyorum. Daha önce okumaya isteksiz gördüğümüz çoğu öğrenci şimdi kitap okuma için birçok aktiviteden kendini mahrum bırakabiliyor. Okuma*

eyleminin amacı iyi kavratılmadığı için şimdiye kadar öğrenciye eziyet gibi gelmekteydi. Komplike bir makineyi ilkel ve bilgisiz bir insana emanet etmek gibi bir durum yaşanıyordu. Öğrenciler bu dersin kazanımlarıyla beraber okumayı kendilerine en faydalı uğraş haline getirebilmektedir.” (Ö.7)

- *“Hayır, düşünmüyorum. Öğrenciler kitap okumayı bir ihtiyaç olarak değil de zorunluluk olarak gördükleri sürece değişen bir şey olmayacaktır.” (Ö.10)*
- *“Bazı öğrenciler bu ders sayesinde okumayı sürekli hale getirdiklerini ifade ediyor. Bunu aileler de söylüyor. Bu ders sayesinde yılda okuduğu kitap sayısını 2-3 katına çıkaran öğrenciler var. Durum böyle oldukça bu ders öğrencilere fayda sağlamaya devam edecektir.” (Ö.11)*
- *“Mutlaka değişim var. Bazı öğrenciler için karşılaştıkları her bilgi hemen hemen yeni bilgi niteliğinde. Yeni bilgiler karşısında heyecan duyan öğrenciler mevcut. Bütün öğrencilerime genelleyemem fakat isteğini artıran, kitaba ve okumaya bakışı değişen öğrenciler var. Ama bu derste bu yıl yaşadığım en büyük sorun sınıftaki öğrenci sayısıydı. 25-30 öğrenci, seçmeli olan bir ders için çok fazla bir sayı. Sınıf mevcudu daha az olsa idi birebir ilgilenerek, bireysel çalışmalar yaparak öğrencileri daha kolay takip edebilirdik. Böylece ders her öğrenci için daha verimli geçebilirdi.” (Ö.15)*
- *“Evet, önyargılı davranmıyorlar kitaplar konusunda. İlk zamanlarda kitap okuma denildiğinde bazı öğrenciler burun kıvrıyordu. Ama çoğu öğrenci kitaplarla içli dışlı oldukça daha farklı düşüncelere sahip olmaya başladılar.” (Ö.16)*
- *“Az da olsa gelişme var. Ancak henüz beşinci sınıf seviyesindeki öğrencilerin okumaya bakış açıları biraz farklı. Eğlenmek için okumayı daha çok tercih ediyorlar. Bu ders bence olması gereken bir derstir. Ancak kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı, yeterli kaynağı ve materyali olduğu zaman daha etkili olacağına inanıyorum.” (Ö.17)*
- *“Evet, Okuma Becerileri dersinin etkisiyle öğrencilerin sınıf kitaplığından daha fazla yararlandıkları, kendi aralarında kitap değişimi yaptıkları, sevdikleri*

kitaplar hakkında fikir belirttikleri ve kitapları daha sağlıklı kullandıkları görülüyor.” (Ö.21)

- *“Kısmen de olsa öğrencilerin kitaba ve okumaya karşı isteklerinde artış olduğunu gözlemledim. Her öğrenciden bunu bekleyemeyiz zaten. Okumaya ilgisi olan öğrencilerdeki değişim bu dersin verimli ve başarılı geçtiğine dair yeterince bilgi veriyor bize.” (Ö.24)*
- *“Evet, olumlu yönde geliştiğini gözlemliyorum. Kitap okuma istekleri ve okudukları kitap sayısındaki artış bu yönde olumlu adımlar attığımızı ispatlıyor.” (Ö.6)*

“Okuma Becerileri” dersi müfredata girmeden önce bu beceri Türkçe dersi vasıtasıyla kazandırılmaya çalışılmaktaydı. Türkçe dersinde diğer öğrenme alanlarının yoğunluğu, müfredatı yetiştirme kaygısı ve sınavlara yönelik planlama gibi birçok etkenden dolayı okuma alanına daha az vakit ayrılmakta ve okuma becerisi ihmal edilmekteydi. Böyle bir dersin müfredata girmesiyle sadece okuma eylemine odaklanıldığı, öğrencilerin okuma ilgi ve isteklerini artırıldığı, okuma alışkanlığının kazanılmasına yönelik etkinlikler yapıldığı ve öğrencilerin okuma gelişimlerinin daha yakından takip edildiği söylenmektedir.

Soruya verilen cevaplardan hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrencilerde bu dersi almadan önceki hallerine oranla olumlu yönde değişimler yaşandığını belirtmektedir. Bu ders sayesinde öğrencilerin kitaplara karşı olan önyargılarının kırıldığını söyleyen öğretmenler; “Okuma Becerileri” dersinin öğrencilere okuma bilinci kazandırdığını, onları düzenli ve planlı okumaya yönlendirdiğini, sınıf kitaplığı ve okul kütüphanesinin daha işlerlik kazandığını, ortalama kitap okuma sayısında artış yaşandığını dile getirmişlerdir. Az sayıda öğretmen ise dersin amaçlarının tam olarak anlaşamadığını ve yeni bir ders olması sebebiyle gerek materyal gerekse uygulama noktasında yaşadıkları sorunlardan dolayı tam olarak başarıyı yakalayamadıklarını belirterek bunun da öğrencilerde okumaya olan bakış açılarında gelişme yaratmadığını ifade etmişlerdir.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar ve bunlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

“Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları” adlı bu çalışmada dersin uygulayıcısı olan 24 Türkçe öğretmeniyle görüşme yapılmış ve öğretmenlere yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan 20 açık uçlu soru yöneltilmiştir. Toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- “Okuma Becerileri” dersinde öğretmenlerin kaynak kullanımı değerlendirildiğinde derse ait birçok kaynağın bulunduğu belirtilmekle beraber herhangi bir kaynağa ulaşma noktasında az da olsa sıkıntıların bulunduğu ifade edilebilir. Araştırma verileri sonucunda öğretmenlerin çoğunluğunun kaynak olarak interneti kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında dergi ve gazete gibi süreli yayınlar, 100 Temel Eser, ünlü yazarların farklı türdeki eserleri, Türkçe eğitimine yönelik kitaplar ve Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı da kullanılan kaynaklar arasındadır.
- Ders içi etkinlik türleri ve bu etkinliklere katılımın ne düzeyde olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan değerlendirmede genel olarak sesli-sessiz okuma, okuduğunu anlama ve çözümleme, okunulan metnin özünü kavrama ve kendi cümleleriyle özetleme gibi uygulamalara ağırlık verildiği görülmektedir. Ayrıca okuma hızını ölçme, şiir okuma ve ezberleme, okunan kitaplarla ilgili canlandırma yapma,

kitap tahlili gibi etkinlikler ve görsel okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapıldığı da tespit edilmiştir. Ders sürecinde yer verilen bu etkinliklere katılımın üst düzeyde olduğu görülmüştür.

- Kullanılan etkinliklerin nereden temin edildiği yönündeki soruya verilen cevaplardan yola çıkıldığında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun etkinlikleri tamamen kendilerinin hazırladığı ya da hazır bulunan etkinlikleri öğrenci seviyesine göre uyarladığı görülmektedir. Bu süreçte öğretim programı, kazanımlar, okuma eğitime yönelik kaynak kitaplar ile öğrencinin ilgi ve seviyesi öğretmenlerin tercih ettiği yönlendiriciler olarak değerlendirilmektedir.
- Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların yeterli olup olmamasına yönelik soruya alınan cevaplarda öğretmenlerin çoğunun olumlu görüş bildirdiği ve kazanımları yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Olumsuz cevap veren az sayıda öğretmenin ise kazanım listesinin daha kapsamlı bir şekilde hazırlanıp yenilenmesi gerektiğini belirttiği görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası öğretim programının uygulanmasında sorun yaşandığına yönelik görüş bildirmiştir. Yaşanan bu sorunlara bakıldığında öğretmenler özellikle e-okuma becerisinin kazandırılmasında programın net olmadığını, örnek metinlerin az bulunduğunu, programın kapsamının dar olduğunu ve yer alan metin uygulamalarının alt sınıf seviyelerine uygunluk taşımadığını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin çoğunun ders sürecinde geleneksel ya da karma ölçme değerlendirme yöntemlerinden kurtulamadıkları görülmüş ve az sayıda öğretmenin süreç temelli, çağdaş yöntemleri kullandığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak ölçme değerlendirme işlemi sürece yayılması gerekirken daha çok süreç sonunda yapıldığı ve tam anlamıyla etkili olmadığı görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını bu dersin öğrencilerin okuma hız ve düzeylerini geliştirdiği yönünde görüş bildirmiştir. Bu ders sayesinde öğrencilerin okumaya karşı ilgi ve isteklerinde gözle görülür bir artış sağlandığı cevaplardan çıkarılmaktadır. Ayrıca öğretmenler tarafından zengin etkinlik ve materyal

kullanımının ve sınıf içinde öğrencilerin okuma düzeylerinin birbirinden farklı olabileceği düşüncesiyle hareket etmenin de bu duruma katkısı olduğu tespit edilmiştir.

- Ders sürecinde farklı türden metinlerin işlenmesi, alternatif öğretim yöntemlerinin kullanılması, öğrencilerin dikkatinin çeken oyunlar vasıtasıyla eğlenceli etkinliklerin uygulanması ve öğrencilerin ilgi ve seviyelerine göre hareket edilmesi derse katılımın artmasını sağlamıştır. Bunun yanında derste tahmin ederek okuma, söz korusu, okuma tiyatrosu gibi farklı yöntem ve tekniklerin öğrencileri dersin içine çektiği, onları sürekli aktif kıldığı tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde “Okuma Becerileri” dersinin öğrencileri okul dışında da okumaya teşvik ettiği görülmektedir. Ders içinde yapılan eğlenceli etkinlikler ve okuma faaliyetleri sayesinde öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum kazanarak okumayı günlük hayatlarına taşıdığı belirtilmiştir. Bunun yanında okuma çalışmalarının okul dışında devam etmesinde dersin etkisiyle birlikte ailelerin yönlendirmesinin de önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Verilen cevaplardan yola çıkıldığında ders içinde öğrencilerin geleneksel yani öğretmen merkezli etkinliklere daha çok katıldıkları görülmektedir. Bu etkinlikler daha çok metne bağlı kalınarak fazla yaratıcılık gerektirmeyen, öğrenciyi de çok zorlamayan etkinliklerdir. Buna karşın öğrencilerin daha aktif olduğu, okuduğunu canlandırdığı veya görselleştirdiği etkinlikler ile hızlı ve eleştirel okuma etkinliklerinde katılımın istenilen seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dersin öğretim programında eksiklikler olup olmadığına ilişkin yöneltilen soruya çoğu öğretmen olumsuz cevap vererek birçok eksikliğin bulunduğunu belirtmiştir. Bu cevaplardan yola çıkıldığında öğretim programının dersin içerik ve amacını iyi yansıtamadığı, öğrenci ve sınıf farklılıklarını dikkate almadan hazırlandığı, öğrencilere okuma alışkanlığı ve sevgisini kazandırmada yetersiz kaldığı, öğretmenleri materyal ve doküman konusunda yeterince desteklemediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca programda yer alan örnek ve etkinliklerin yetersiz olmasından dolayı programın geliştirilerek daha kapsamlı hale getirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Öğretim programındaki eksikliklere karşın gereksiz veya fazlalık olarak görülen herhangi bir bölümün olmadığı öğretmenlerin geneli tarafından ifade edilmiştir.

- “Okuma Becerileri” dersinin öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığı, yapılacak ilave çalışmalar ve veli desteğiyle bu durumun daha olumlu sonuç vereceği kanaatine varılmıştır. Ayrıca dersin okuma alışkanlığı kazandırma konusunda öğrenciyi teşvik edici bir konumda olduğu, öğrencileri planlı ve düzenli okuma etkinliklerine yönlendirdiği, çoğu öğrencide bu ders sayesinde okuma zevkinin oluşmaya başladığı ve bunun alışkanlık boyutuna taşındığı tespit edilmiştir.
- E-okuma becerisi konusunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yeterli bilgi ve donanımına sahip olmadığı görülmüştür. Bu yüzden öğretmenlerin e-okuma becerisinin kazandırılmasına yönelik hiç çalışma yapmadıkları ve bu beceriyi ihmal ettikleri tespit edilmiştir. Okullardaki teknolojik altyapının yetersiz olması da bu beceriyi geri plana atan en önemli etken olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca e-okuma çalışmalarının ve bu beceriye ait kazanımların öğrencilerdeki sosyal medyaya olan olumsuz eğilimi, olumlu yönde değiştirme noktasında fazla bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- “Okuma Becerileri” dersinde materyal konusunda çoğu öğretmenin sorun yaşadığı görülmüştür. Dersin amaçlarının gerçekleşmesi ve okuma becerisinin kazandırılması için zenginleştirilmiş materyallere ihtiyaç duyulduğunu belirten öğretmenler bu konuda eksiklik yaşandığını ve dersi destekleyecek materyalleri bulmanın zor olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenleri materyale ulaşma noktasında rahatlatacak bir kaynağın hazırlanmasıyla bu sorunun büyük oranda azalacağı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğretmenler genel olarak bu ders sayesinde çoğu öğrencide okumaya yönelik olumlu bir tutumun oluştuğunu ve öğrencilerin kitaba karşı bakış açılarında gelişmeler yaşandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerde okumaya karşı istek uyandırarak onları dışarıdan bir zorlamayla değil de kendi istekleriyle okuma faaliyetlerini gerçekleştirecek duruma getirmede uygulanan yöntemlerin ve yapılan etkinliklerin oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Dersin verimli geçip geçmediğine ilişkin yöneltilen soruya öğretmenlerin çoğu olumlu cevap vererek bu dersin okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi açısından verimli geçtiğini belirtmiştir. Ayrıca dersin programda seçmeli olarak yer

almasının bir sorun teşkil etmediği, tam tersine seçmeli olduğundan sadece istekli öğrencilerin dersi seçtiği ve bunun da verimi artırmada olumlu bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı “Okuma Becerileri” dersinin amaç ve kazanımlar yönünden Türkçe dersinin tamamlayıcısı olduğunu ifade ederek aynı yönde görüş belirtmiştir. Ayrıca Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer almayan e-okuma becerisinin eksikliğini bu ders sayesinde giderildiği ve okuma becerisine yönelik daha ayrıntılı etkinliklerin uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğretmenler tarafından verilen cevaplardan hareketle, öğrencilerde bu dersi almadan önceki hallerine oranla olumlu yönde değişimler yaşandığı, bu ders sayesinde öğrencilerin kitaplara karşı olan önyargılarının kırıldığı, öğrencilere okuma bilinci kazandırdığı ve onları planlı okumaya yönlendirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular ışığında “Okuma Becerileri” dersinin uygulanmasına yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

- Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı okuma eğitimi sürecinde tüm gereksinimleri karşılayacak biçimde alternatif uygulamalar, etkinlikler, örnek metinler ve süreci destekleyecek çalışmalarla zenginleştirilmelidir. Ayrıca yetersiz görülen kazanımlar belirlenerek eksiklikler giderilmelidir.
- Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde dersin işlenmesi ve kullanılan yöntemler hususunda farklı uygulamalar görülmüştür. Bunun düzeltilmesi ve uygulamada bir birlikteliğin sağlanması için öğretmenlerin kullanımına yönelik ve ders sürecinde onlara kılavuzluk edecek bir yardımcı kaynak kitap hazırlanmalıdır. Öğretmenler esnek olmakla beraber bu kitaptan faydalanmaya özen göstermelidir.
- Öğretmenler programda yer alan kazanımların tamamına yönelik etkinlikler uygulamalı ve derslerinde bunu dikkate alarak çalışmalar yapmalıdır.

- Sınıf içi okuma faaliyetlerinde okuma hızı ve düzeyi düşük olan öğrencilerin bu durumdan duygusal anlamda olumsuz etkilenip rencide olmamaları için önlem alınmalı, kırıcı ve cesaretlerini azaltan söylemlerden kaçınmalı ve onların hatalarını düzelterip akranlarının seviyelerine gelmeleri için özgüvenlerini artıracak bir tavır sergilenmelidir. Bu şekilde olan öğrencilere sürekli okuduğunu anlamaya yönelik ödevler verilerek okuma becerilerini geliştirmeleri sağlanmalı ve süreç içerisinde takibi yapılmalıdır.
- Okuma becerisini ölçme değerlendirme çalışması yapılırken sonuçtan çok süreç önemsenmelidir. Öğretmenlerin bu derste geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerini uyguladığı görüldüğünden alternatif ölçme değerlendirme yöntemleri konusunda gerekli bilgilendirmeler yapılmalı ve bu yöntemlerin kullanılmasına dikkat edilmelidir.
- Okumanın okul dışında da sürdürülmesi ve alışkanlık hâline getirilmesi için veli ile iş birliği içinde olunmalı ve öğrencinin okul dışında okuma faaliyetlerini devam ettirmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda ebeveynler, iyi bir model olmaları ve okumaya önem vermeleri konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Öğrencilerin okumaya karşı ilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla süreç başında tutum ölçeği uygulanmalı ve öğretmenler yapacağı çalışmaları buna göre şekillendirmelidir.
- Öğrencilerde okuma zevki oluşması için onların seviyelerine uygun, ilgilerini çeken ve gelişimlerine katkı sağlayacak kitaplara ulaşmalarına yardımcı olunmalıdır. Bunun yapılmaması öğrencilerin okuma eyleminden sıkılıp uzaklaşmasına sebep olacağından öğretmenler bu duruma ayrıca dikkat etmelidir.
- Derslerde sürekli aynı türden etkinliklere yer verilmesi öğrencilerin sıkılmasına ve dersten kopmasına neden olmaktadır. Bunun önlenmesi için öğretmenler süreci canlı kılabacak ve dersi öğrenci açısından zevkli hale getirecek etkinliklere daha çok ağırlık vermelidir.
- E-okuma becerisinin kazandırılması konusunda öğretmenlerin bilgi ve donanım olarak yetersiz olduğu görüldüğünden bu noktada öğretmenleri bilgilendirici eğitimler yapılmalıdır.

- Öğrencilerin farklı ve nitelikli kitaplarla tanışmaları için sınıf kitaplığı ve okul kütüphanesinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında okulun teknolojik anlamda eksikliklerin giderilerek fiziki şartların iyileştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin materyal temini hususunda sorun yaşadığı, bunun üzerinde durularak materyal eksikliğini giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı ve ders ortamı zenginleştirilmiş araç-gereçlerle desteklenmelidir.
- Okuma eğitimi sadece Türkçe öğretmenlerinin bir görevi gibi algılanmaktadır. Oysaki bu eğitimin başarılı olabilmesi için süreçte tüm branş öğretmenlerinin desteği ve ilgisi gerekmektedir. Okuma becerisinin geliştirilip alışkanlık hâline getirilmesi için her öğretmen üzerine düşeni yapmalı ve öğretmenler arasında iş birliği sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*, (2. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 439.
- Aktaş, Ş. Gündüz, O. (2003). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*.(4. Basım). Ankara: Akçağ Yayınları
- Akyol, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akyol, H. (2013). Okuma (15- 48). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (Edt. Ahmet Kırkkılıç-Hayati Akyol). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Altunışık, R. Coşkun, R. Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (6.Baskı). Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 4, 461-469.
- Batur, Z. ve Alevli, O. (2014). Okuma Becerileri Dersinin PISA Okuduğunu Anlama Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi, *Research in Reading & Writing Instruction*, 2 (1), 22-30.
- Binbaşıoğlu, C. (1988). *Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Binbaşıoğlu, C. (1993). Okumanın Mekanizması ve Okuma Aracının Bazı Nitelikleri. *Çağdaş Eğitim*. C.18 (Kasım), S. 193, s. 15-20
- Cemiloğlu, M. (2009). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi (Yeni Programa Uyarlanmış)* (5. Baskı). Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Ceran, D. ve Karabacak, E. (2013). Okuma Becerileri Seçmeli Dersine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, c. 6, s. 247-275.

- Coşkun, M. V. (2008). *Türkçenin Ses Bilgisi*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de Ana Dili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, s. 285-307.
- Çiftçi, Ö. ve Temizyürek, F. (2008). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Ölçülmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 5, s. 9.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*. Ankara: MEB Yayınları.
- Ergin, M. (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basın/Yayım/Dağıtım.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İşeri, K. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7(2), 468-487.
- Kaplan, M. (1977). *Türk Milletinin Kültürel Değerleri*, İstanbul: MEB Basımevi.

- Karafilik, A. (2009). *Uygulamalı Hızlı ve Etkin Okuma Teknikleri*. Ankara: Yükseliş Yayınları.
- Karatay, H. (2007). *İlköğretim Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Alan Araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kavcar, C. Oğuzkan, F. Sever, S. (1998). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*.Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2008). *Öğretmen Yeterlikleri, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2012). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Okuma Becerileri Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Öz, M. F. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2006). Okuma Eğitiminde Çevre Faktörü. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, s. 161-170.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II (2. Baskı)*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri:1 Okuma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.

- Pala, İ. (1991). *Ortaokullar İçin Sözlü ve Yazılı Anlatım*. İstanbul: Ülke Yayın.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. Edt. Mesut Bütün-Selçuk Beşir Demir) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Safran, M. (2004). İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar Sosyal Bilgiler 4-5. Sınıf. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Sayı 5, s. 54 - 55.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme* (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tekin, H. (1980). *Okuduğunu Anlama Gücü İle Yazılı Anlatım Becerisini Geliştirme Yönünden Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.
- Tezcan, N. (1983). Yüksek Öğretimde Ana Dili Öğretimi. *Türk Dili Dergisi Dil Öğretimi Özel Sayısı*, S. 379-380, s. 73-76.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Okuma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toklu, M. O. (2003) *Dilbilime Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. S. 24, s. 543-559.
- Uysal, P. K. (2010). *İlköğretim Okullarında Düzenlenen Kitap Okuma Saatlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Durum Çalışması, Sincan İlçesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, S. Ada, S. (2008). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Ege Basımevi.
- Ünalın, Ş. (2004). *Dil ve Kültür*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yalınkılıç, K. (2007). Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Görüş ve Tutumları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 1/1, 225-241.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Tıpkı Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (Editör), (2008). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yıldız, C. (2003). “Ana Dili Öğretiminin Temel İlkelerine Karşılaştırmalı Bir Bakış (Türkçe ve Almanca Ana Dili Öğretimi Programları Örneğinde)”. *Dil Dergisi*, 120, 5-23.

EKLER

EK-1: İzin Belgesi

**T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

27.04.2015

Sayı : 94025929/605/4379382
Konu: Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı (2012/13 Genelge) emirleri.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans Programı Öğrencisi Hasan Hüseyin MEYDAN'ın İlimize bağlı ek listede bildirilen okullara yönelik "Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları (Kayseri İli Örneği)" konulu yüksek lisans Anket çalışması yapması isteği ile ilgili Erciyes Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nun 13/04/2015 tarih ve 6086 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans Programı Öğrencisi Hasan Hüseyin MEYDAN'ın İlimize bağlı ek listede bildirilen okullara yönelik "Ortaokullarda Okuma Becerileri Dersinin Uygulama Alanları (Kayseri İli Örneği)" konulu yüksek lisans Anket çalışması yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürlerinin gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın yapılması, Okul Müdürlüğü tarafından araştırma sonucunun Müdürlüğümüze gönderilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Bilal Yılmaz ÇANDIROĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27.04.2015
Mustafa MASATLI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Örneği (9 sayfa)

Gültepe Mah. Talas Biv. No:1 Melikgazi /KAYSERİ
Elektronik Ađ: www.kayseri.meb.gov.tr
e-posta: arg38@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N.TAŞ (Şef) 1240
Tel: (0 352) 330 11 25(160)
Faks: (0 352) 336 76 04

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden d30e-b951-3a71-814b-5e32 koda ile teyit edilebilir

EK-2: Öğretmen Görüşme Formu

Değerli meslektaşım,

Bu görüşme, ortaokullarda 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmış olan seçmeli okuma becerileri dersine ilişkin öğretmenlerin görüş ve beklentilerini belirlemek, dersin işleniş sürecinde yaşanan olumlu ve olumsuz durumları ortaya çıkarmak amacıyla yapılacaktır. Sizinle okuma becerileri dersine ilişkin uygulama esnasında karşılaştığınız sorunları belirlemek ve bu sorunları ortadan kaldırarak dersin geliştirilmesine yönelik düşünce, görüş ve önerilerinizi almak için bu görüşmeyi yapmak istiyorum. Yapacağımız görüşmede vereceğiniz bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve bilgileriniz gizli tutulacaktır. Bu bilimsel çalışma için düşüncelerinizin önemli olduğunu düşünerek sorularıma cevap vermenizi istiyorum. Araştırmama yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Hasan Hüseyin MEYDAN
Erciyes Üniversitesi
Türkçe Eğitimi Bölümü

OKUMA BECERİLERİ DERSİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Çalıştığınız Okul:

Mezun olduğunuz fakülte/bölüm:

Hizmet süreniz :

Cinsiyetiniz :

1. Okuma becerileri dersi için yararlandığınız herhangi bir kaynak var mı, varsa nelerdir?

2. Ders içinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz, öğrencilerin etkinliklere katılım düzeyleri nasıldır?

3. Etkinliklerinizi kendiniz mi hazırlıyorsunuz, hazırlarken yardımcı unsurlar ve yönlendiriciler olarak neleri tercih ediyorsunuz?

4. Okuma becerileri dersindeki kazanımları yeterli buluyor musunuz?

5. Okuma becerileri dersi öğretim programında uygulama sorunu yaşadığınız yerler var mı, varsa nelerdir?

6. Etkinliklerin ölçme ve değerlendirmesini hangi metotlarla yapıyorsunuz, öğrencilerin okuma beceri ve düzeylerinin gelişimini belirlerken hangi ölçme değerlendirme araçlarını kullanıyorsunuz?

7. Okuma becerileri dersinin öğrencilerin okuma düzey ve hızını geliştireceğine inanıyor musunuz?

8. Dersin işlenişini canlı hale getirmek ve öğrencilerin derse katılımlarını arttırmak için neler yapıyorsunuz?

9. Okuma becerileri dersi sizce öğrencileri okul dışında da okumaya teşvik ediyor mu?

10. Öğrenciler dersle ilgili ne tür etkinliklere daha çok katılıyorlar?

11. Okuma becerileri dersi öğretim programının eksik olduğunu düşündüğünüz noktaları var mı?

12. Okuma becerileri dersi öğretim programının gereksiz olduğunu düşündüğünüz yerleri var mı?

13. Okuma becerileri dersinin öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığını düşünüyor musunuz?

14. Elektronik okuma (e-okuma) becerisinin kazandırılmasına yönelik ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

15. Okuma becerileri dersinin işlenişinde materyal konusunda yaşadığınız sorunlar var mı?

16. Okuma becerileri dersinin okuma tutumunu olumlu yönde etkilediğini ve kitap sevgisi kazandırdığını düşünüyor musunuz? Bu kazanımı ne şekilde sağladığını düşünüyorsunuz?

17. Seçmeli okuma becerileri dersinin verimli geçtiğini düşünüyor musunuz? Bu dersin zorunlu değil de seçmeli olarak yer alması dersin hedeflerine ulaşmada herhangi bir olumsuzluğa yol açıyor mu?

18. Öğrencilerin sosyal medyaya olumsuz eğilimlerinin bu derste e-okuma becerisinin kazandırılması yoluyla olumluya çevrilebileceğini düşünüyor musunuz?

19. Okuma becerileri dersi kazanımları ile Türkçe dersi kazanımlarının birbirinin tamamlayıcısı olduğunu düşünüyor musunuz, varsa farklılıklar nelerdir?

20. Okuma becerileri dersinin uygulamaya konulmasından itibaren öğrencilerinizin dersi almadan önceki haline oranla, kitap okuma isteklerinin arttığını ve kitaba olan bakış açılarının değiştiğini düşünüyor musunuz, gözlemleriniz nelerdir?

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Hasan Hüseyin MEYDAN

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 23 Ekim 1986, Darende

Medeni Durumu: Evli

Tel: +90 544 338 38 44

E-mail: hasanmeydan2010@hotmail.com

Yazışma Adresi: Vali Saffet Arıkan Bedük Ortaokulu , Melikgazi/KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi-Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2016
Lisans	Selçuk Üniversitesi-Eğitim Fakültesi	2008
Lise	Darende Lisesi	2004

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2008- Halen	Mili Eğitim Bakanlığı	Türkçe Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce